

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski program Geodezija,
Smer za prostorsko informatiko

Kandidatka:
Nataša Rugelj

Prostorski potenciali za razvoj turizma v občini Šentrupert

Diplomska naloga št.: 241

Mentor:
doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Ljubljana, 30. 11. 2007

*Pravi popotnik je tisti, ki išče skozi prostor,
neopazen in tih,
ne dvigne nití delčka prahu.
(Kitajski pregovor)*

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana NATAŠA RUGELJ izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:

»**PROSTORSKI POTENCIALI ZA RAZVOJ TURIZMA V OBČINI ŠENTRUPERT**«.

Izjavljam, da prenašam vse materialne avtorske pravice v zvezi z diplomsko nalogo na UL, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo.

Ljubljana, 13.11.07

(podpis)

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

- UDK:** 338.48:711.3:043.2
- Avtor:** Nataša RUGELJ
- Mentor:** viš. pred. mag. Alma Zavodnik Lamovšek
- Naslov:** Prostorski potenciali za razvoj turizma v občini Šentrupert
- Obseg in oprema:** 132 str., 19 pregl., 65 sl., 27 grafov, 8 kart
- Ključne besede:** razvoj podeželja, turizem, kulturna dediščina, Šentrupert

Izvleček:

Namen naloge je predstaviti probleme razvoja podeželja in alternativne možnosti za ohranjanje podeželja. V prvem, teoretičnem delu, so opredeljeni pojmi turizem, rekreacija in podeželje. Predstavljeni so problemi v razvoju podeželja in vplivi ter posledice razvoja turizma na podeželju. Prav tako je podeželski turizem predstavljen kot ena od možnih rešitev za ohranjanje slovenskega podeželja.

V praktičnem delu so najprej predstavljeni rezultati analize ankete, opravljene med občani Občine Šentrupert. Dalje so podrobno predstavljene tako značilnosti kraja, kot tudi potenciali, ki bi omogočali razvoj turizma na tem območju. Ugotovili smo, da ima Občina Šentrupert dobre potencialne za razvoj turizma, na podlagi ankete pa je razvidno, da je glede na velikost občine, dovolj ljudi, ki bi se želeli ukvarjati s turizmom. Na koncu je na podlagi opravljenih analiz, izdelana karta, ki predstavlja predlog urejanja obravnavanega prostora za turistične namene.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION**UDC:** 338.48:711.3:043.2**Author:** Nataša RUGELJ**Supervisor:** Sen. Lect. Msc. Alma Zavodnik Lamovšek**Title:** Spatial potential for tourism development in Šentrupert municipality**Notes:** 132 pages, 19 tables, 65 figures, 27 graphs, 8 maps**Key words:** rural areas development, tourism, cultural heritage, Šentrupert**Abstract:**

The purpose of this paper is to present the issues of countryside development and to present alternative possibilities to preserve the countryside. In first, theoretical part, there are defined conceptions such as tourism, recreation and countryside. There are presented problems in countryside development and influences and effects of tourism development on the countryside. Countryside tourism is also presented as one of possible solutions for preserving Slovenian countryside.

First presented in practical part are results of inquiry analysis, that was done among members (also inhabitants) of parish Šentrupert. Further are particularly presented characteristics of the town and potentials that could enable development of tourism in this area. We have found out that parish of Šentrupert has good potentials for tourism development and based on inquiry it is evident that, considering largeness of the parish, there are people who would like to occupy themselves with tourism. In the end there is a map that was done based on analysis and is presenting proposition about regulation of this area for tourist purposes.

ZAHVALA

Najprej gre zahvala moji družini za vsesplošno podporo v času študija, prav tako Tomažu, tako za moralno podporo v času študija, kot tudi za pomoč in nasvete pri izdelavi kart.

Hvala mentorici viš. pred. mag. Almi Zavodnik Lamovšek za pomoč in usmerjanje pri nastajanju diplomske naloge. Prav tako gre zahvala Barbari Trobec, uni. dipl. inž. geod. za pomoč pri pripravi kartografskih podlag.

Na koncu gre zahvala vsem kolegom, ki so mi v času študija na kakršenkoli način priskočili na pomoč.

Hvala vsem!

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Opredelitev problema naloge	1
1.2	Namen in cilji naloge	2
1.3	Opredelitev pojmov	3
	Turizem	3
	Rekreacija	4
	Podeželje	4
2	TURIZEM V PODEŽELSKEM PROSTORU	6
2.1	Turizem in rekreacija kot ena izmed funkcij podeželja	6
2.1.1	Od prvih zametkov turizma na slovenskem do danes	6
2.2	Značilnosti urejanja in planiranja podeželskega prostora nekoč in danes	9
2.3	Možnosti razvoja podeželja z načrtovanjem turizma	10
2.3.1	Rekreacija v podeželskem prostoru in planiranje le-te	10
2.3.2	Razvoj kmečkega turizma kot alternativna metoda ohranjanja slovenskega podeželja	13
2.4	Posledice razvoja turizma v podeželskem prostoru	14
2.4.1	SWOT analiza turizma na podeželju ter vplivi turizma na podeželje	15
	Vplivi in posledice turizma na podeželju	15
2.4.2	Cilji razvoja podeželja in možnosti doseganja zastavljenih ciljev	17
3	INSTITUCIONALNI OKVIR RAZVOJA TURIZMA	21
3.1	Smernice EU	21
3.2	Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (EU, 2007)	23
3.2.1	Kmetijski razvoj in turizem	24
3.3	Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007-2011	26
3.3.1	Izhodišča	26

3.3.2	Politika trajnostnega, prostorskega in regionalnega razvoja	26
3.3.3	Vizija in cilji slovenskega turizma	27
	Vizija	27
	Cilji	27
3.3.4	Dokumenti, ki urejajo področje turizma in urejanja prostora	29
3.4	Smernice za razvoj turizma na ožjem obravnavanem območju	31
3.4.1	Regionalna zasnova prostorskega razvoja JV Slovenije	31
3.4.2	Smernice občine Trebnje za občino Šentrupert	35
	Strateški in operativni cilji razvoja turizma občine Trebnje	37
	Opredelitev obstoječih in potencialnih turističnih proizvodov	41
4	RAZVOJ TURISTIČNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŠENTRUPERT	45
4.1	Analiza stanja na obravnavanem območju	45
4.1.1	Analiza ankete	46
	Metoda izvedbe ankete	46
	Opis vzorca	47
	Ugotovitve	62
4.1.2	Predstavitev in lega občine Šentrupert	63
	Lega	64
	Relief	64
	Vode	65
	Vegetacija in klima	66
4.1.3	Analiza obstoječih kvalitiet v prostoru	67
	Naravna dediščina	67
	Kulturna dediščina	68
4.1.4	Opis občinskega središča in dejavnosti	75
	Prebivalstvo	76
	Dejavnosti	76
	Industrijska cona	83
	Stanovanjska območja	84
	Zelene površine	85
4.1.5	Obstoječa turistična ponudba	85
	Turistične kmetije in gostinska ponudba	85

Pohodništvo in kolesarstvo	87
Prireditve in dogodki	91
4.1.6 Infrastrukturna opremljenost prostora	92
Komunalna opremljenost	92
Prometna infrastruktura	95
4.1.7 Vizualna analiza	97
4.1.8 SWOT analiza razvoja turizma v občini Šentrupert, ki je del regije JV Slovenije.....	98
4.2 Predlog razvoja turizma v občini Šentrupert	101
4.2.1 Izhodišča in vizija razvoja turizma v obravnavanem prostoru	101
Izhodišča.....	101
Vizija in cilji.....	102
4.2.2 Razmestitev dejavnosti	104
Predlog vključevanja obstoječih kulturnih danosti v turistično ponudbo	105
Predlog razvoja spremljajoče infrastrukture za potrebe turizma.....	114
Predlog urejanja prostora za razvoj rekreacije	118
5 ZAKLJUČEK.....	127
VIRI	129

KAZALO SLIK

Slika 1: Bled.....	7
Slika 2: Zdravilišče Rogaška Slatina.....	7
Slika 3: Delna regulacija Doberdoba, ki je bil med vojno razrušen.....	9
Slika 4: Oblike športne rekreacije v naravi.	10
Sliki 5 in 6: Oblike športne rekreacije v naravi.....	11
Sliki 7 in 8: »Nemoteče« dejavnosti v podeželskem prostoru.	14
Slika 9: Povezovanje ključnih dejavnikov za pravilno usmerjanje..... prihodnjega razvoja.	18
Slika 10: 4 razvojne osi za programsko obdobje 2007-2013.	23
Slika 11: Ukrepi za razvoj podeželja.....	25
Slika 12: Območja po stopnji in vrstah razvojnih možnosti.	32
Slika 13: Šentrupert na Dolenjskem s cerkvijo sv. Ruperta.	45
Slika 14: Šentrupert na razglednici iz leta 1912.....	45
Slika 15: Makroregije Slovenije z oznako obravnavanega območja.....	64
Slika 16: Relief občine Šentrupert.	65
Slika 17: Potok Bistrica zaradi nenehnih izkopavanj v in ob potoku ni več odraz svoje naravne podobe.	66
Slika 18: Predstavitev rabe tal za obravnavano območje. M: 1: 1 000 000	66
Slika 19: Območje Nature 2000.	67
Slika 20: Cerkev sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori.	68
Sliki 21 in 22: Cerkev sv. Barbare in cerkev sv. Neže	73
Slika 23: Barbova graščina.....	73
Sliki 24 in 25: Škrljevski grad s pogledom na Nebesa in okoliške vinske gorice, ter s pogledom na šentruperško dolino.	74
Sliki 26 in 27: Zidanica iz leta 1865, v ozadju cerkev sv. Barbare na Okrogu in	74
dobro ohranjena kašča na Oplenku.	74
Slika 28: Dobro ohranjena preša na Okrogu.	74
Slika 29: Zaščiten Župančičev (Blažetov) toplar na Bistrici.....	75
Slika 30: Šentrupert ima značilno strnjeno trško jedro.	84
Slika 31: Spletna stran Vinske kleti Freljih.....	86
Slika 32: Po Steklasovi poti.	88
Slika 32: Gornjedolenjska vinska cesta.....	88
Slika 33: Rumena, zelena, modra, rdeča in krožna kolesarska pot.	91

Sliki 34 in 35: Srečanje konjenikov v Dragi.....	92
Slika 36: Močno načeta glavna vpadnica v šentruperško dolino.....	95
Slika 37: Karta poti Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine.....	103
Slika 38: Maketa cerkve Sv. Ruperta, razstavljena v Museo de Historia de Valencia.....	104
Sliki 39 in 40: Darila in spominki: Izdelki iz medu in zapakirano suho sadje.....	106
Slika 41: Primer razstave na enem od trgov na Madžarskem.....	107
Slika 42: Primer ureditve trga – Glavni Trg, Celje.....	107
Slika 43: Primer ureditve trga – Tolmin, Kanal ob Soči.....	108
Sliki 44 in 45: Golf igrišče Zlati grič pri Slovenskih Konjicah.....	110
Sliki 46 in 47: Ferrarijev vrt v Štanjelu, ki ga je zasnoval Maks Fabiani in park v Volčjem potoku..	111
Sliki 48 in 49: Kozolec na Oplenku in kozolec na Cirkniku.....	112
Slika 50: Velki Orehek, gorjansko pogorje. Doživljanje posameznih motivov odpira kolovoz, ki se vijuga med kozolci.....	113
Slika 51: Zali log v Selški dolini. Značilni sekvenci v doživetju vizualnega prostora s skupinami kozolcev.....	113
Slika 52: Kozolci ob glavni vpadnici v Šentrupert na razglednici, odposlani leta 1934.....	114
Sliki 53 in 54: Posestvo Pule.....	115
Sliki 55 in 56: Tlakovana sprehajalna pot v Europarku, Zagorje ob Savi.....	117
Slika 57: Steklasova pohodna pot.....	118
Slika 58: Piknik prostor v Dragi.....	120
Slike 59, 60, 61: Orodja na trim stezi.....	120
Sliki 62 in 63: Lepši del doline ob Bistrici in za pogled neprijeten del.....	121
Slika 64: Tek na smučeh.....	122
Slika 65: Šola jahanja Viktorija s konji na Kumu.....	125

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: SWOT analiza turizma na podeželju.....	15
Preglednica 2: Vplivi in posledice turizma.	16
Preglednica 3: Konflikti in problemi kot posledica razvoja turizma na podeželju.	16
Preglednica 4: Ključni kazalci turističnega povpraševanja v občini Trebnje za izbrana leta.....	36
Preglednica 5: Cilji na področju turistične infrastrukture za občino Trebnje.....	37
Preglednica 6: Cilji na področju ostale infrastrukture za občino Trebnje.	38
Preglednica 7: Cilji na področju turističnega povpraševanja.	39
Preglednica 8: Cilji na področju ekoturizma.	39
Preglednica 9: Cilji na področju destinacijskega managementa.	40
Preglednica 10: Obstoječi in potencialni turistični proizvodi v občini Trebnje.	42
Preglednica 11: Anketirani po naselju.	48
Preglednica 12: Anketirani po starosti.	49
Preglednica 13: Anketirani po izobrazbi.	49
Preglednica 14: Število članov gospodinjstev.	49
Preglednica 15: Anketirani po statusu.....	50
Preglednica 16: Pregled dejavnosti po naseljih.....	81
Preglednica 17: Pregled gostinske ponudbe.....	87
Preglednica 18: SWOT analiza razvoja turizma v občini Šentrupert, ki je del regije JV Slovenije.	98
Preglednica 19: Izhodišča za razvoj turizma.	101

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali živi v vašem gospodinjstvu več generacij?	50
Graf 2: Ali že veste, kdo bo naslednik domačije/hiše?.....	51
Graf 3: Ali opravljate še kakšno dopolnilno dejavnost?.....	51
Graf 4: Kako ste zadovoljni z urejenostjo občine?	52
Graf 5: Kakšne cestne povezave vam trenutno omogočajo dostop do dejavnosti?	52
Graf 6: Kako ste zadovoljni z urejenostjo ostale infrastrukture?.....	53
Graf 7: Kaj bi v občini spremenili, kaj vas moti?.....	53
Graf 8: Ali menite, da je v občini dovolj različnih dejavnosti?.....	54
Graf 9: Katere dejavnosti še pogrešate v občini?	54
Graf 10: Menite, da je v Občini Šentrupert dovolj delovnih mest?.....	55
Graf 11: Ali bi se zaposlili v občini Šentrupert?	55
Graf 12: Ali bi se ukvarjali izključno s kmetijstvom?.....	55
Graf 13: Ali se vam zdijo pogoji za kmetijstvo v občini Šentrupert ugodni?	56
Graf 14: Kakšna delovna mesta bi bilo še potrebno odpirati?.....	56
Graf 15: Ali menite da je v občini Šentrupert dovolj spodbude za odpiranje novih delovnih mest?	57
Graf 16: Katere dejavnosti menite, da so v občini že dovolj razvite?	57
Graf 17: Po katerih znamenitostih oz. prireditvah se vam zdi občina Šentrupert najbolj prepoznavna?	58
Graf 18: Katere dejavnosti bi bilo potrebno še dodatno razvijati?	59
Graf 19: Ali bi odobrvali, če bi se občina Šentrupert razvijala predvsem v smeri turizma?	59
Graf 20: Menite, da občina Šentrupert lahko postane uspešno turistično območje?.....	60
Graf 21: Ali bi se občina Šentrupert morala povezovati s sosednjimi občinami?.....	60
Graf 22: Ali bi se sami ukvarjali s turizmom?.....	60
Graf 23: S katero turistično dejavnostjo bi se najraje ukvarjali?.....	61
Graf 24: Ali imate pogoje za to dejavnost?.....	61
Graf 25: Ali bi se zaposlili v nekem drugem turističnem podjetju, oz. ali ste pripravljeni sodelovati pri prireditvah, ki privabljajo obiskovalce?	62
Graf 26: Število prebivalcev po starosti za občino Šentrupert.	76
Graf 27: Nekatere skupine prebivalstva v občini Šentrupert.....	766

KAZALO KART

Karta 1: Karta naravnih vrednot	69
Karta 2: Karta kulturne dediščine	71
Karta 3: Naselja po številu prebivalcev	77
Karta 4: Tipologija poselitve	79
Karta 5: Karta obstoječih rekreativnih poti s spremljajočo gostinsko ponudbo.....	89
Karta 6: Prometna analiza in vode.....	93
Karta 7: Vizualno-ambientalna analiza	99
Karta 8: Predlog ureditve.....	123

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema naloge

Kot lahko v medijih zasledimo že skoraj vsak dan, se kmetijske površine na podeželju čedalje bolj zaraščajo. Zaradi slabih pogojev, slabega zaslužka in več možnosti druge zaposlitve, se vedno več podeželskega prebivalstva odloča za opuščanje kmetijstva in preselitev v mesta. Za ohranitev slovenskega podeželja bo torej treba vedno bolj razmišljati o dopolnilnih in alternativnih metodah ohranjanja podeželskega prostora, ki bodo kljub opuščanju kmetijske dejavnosti omogočale ohranjanje in razvoj kulturne krajine.

Na drugi strani je čedalje več zaposlenih ljudi, ki si želijo v prostem času oddiha v naravnem okolju. Vendar pa si poleg tega, da se sprostijo, želijo ta čas preživeti tudi dejavno. S tem se veča pomen dejavnega doživljanja in intenzivnega preživljanja prostega časa, ki vključuje različne športno rekreacijske dejavnosti, ki med drugim dajejo tudi občutek pustolovščine.

Prosti čas postaja pomemben za kakovost življenja, zdravje, uživanje življenja, družbene stike in prijateljevanje. Tako bi lahko splošne značilnosti in težnje razvoja pristočasnih dejavnosti opisali z nekaterimi splošnimi trendi, kot so (Jeršič, 1999):

- večanje obsega prostega časa,
- prevrednotenje prostega časa,
- aktivno preživljanje prostega časa,
- obnavljanje telesnih in duševnih moči,
- uživanje narave,
- zanimanje za umetno naravo in krajino,
- individualizacija in
- multifunkcionalno preživljanje prostega časa.

Če povzamemo, združimo lahko torej dve koristni dejavnosti. Kot prvo se z razvojem podeželskega turizma poveča obseg zaposlitvev za prebivalce v domačem kraju, poveča se

njihov dohodek, nadalje razvoj turizma pripomore k razvoju kraja, k manjšemu izseljevanju prebivalcev v mesta ipd. Kot drugo pa prebivalcem mesta nudimo aktivne počitnice v čimbolj naravnem okolju, ki ima pridih preteklosti, kjer so prijazni gostitelji, dobra hrana, mir, več aktivnosti za družine z otroki,... in jim s tem omogočimo kakovosten oddih. Prav takšno okolje pa lahko ponudi novonastala Občina Šentrupert, ki ima z bogato kulturno in naravno dediščino zelo dobro izhodišče za razvoj turizma in rekreacije.

Ko je pred malo manj kot 100 leti nastajala železniška proga Trebnje- Tržišče – premogovnik Krmelj, je le-ta obšla Šentrupert. Tako je naselje začelo stagnirati, prebivalci pa so se še naprej ukvarjali pretežno s kmetijstvom. Prej manj razvit in razmeroma mlad kraj Mirna pa je napredoval, saj se je tam zaradi boljše dostopnosti pričela rast industrije.

V današnjih družbenih razmerah in potrebah sodobnega človeka pa ugotavljamo, da se je nekdanja slabost, ki je pomenila slabšo dostopnost in s tem tudi slabše razvojne možnosti, spremenila v prednost, ki pomeni v pretežni meri ohranjene naravne in kulturne vrednote in s tem velik potencial za razvoj dejavnosti, vezanih na čisto okolje. V Občini Šentrupert se je tako ohranil v veliki meri neokrnjen delček narave, ki nam s svojo pojavo ponuja nove možnosti in priložnosti. Med njimi sta tudi razvoj turizma in rekreacije.

1.2 Namen in cilji naloge

Namen diplomske naloge je čim bolj nazorno predstaviti razvojne probleme slovenskega podeželja na primeru Občine Šentrupert na Dolenjskem. Zaradi razgibanega terena in razdrobljenosti zemljiških parcel, takšna podeželska območja ne morejo konkurirati na kmetijskem trgu, tako da so kmetje prisiljeni bodisi opuščati svojo dejavnost in iskati zaposlitev v drugih panogah, bodisi na kmetije uvajati dopolnilne dejavnosti, ki omogočajo preživetje.

Cilji naloge so predstaviti turizem in rekreacijo kot alternativno možnost zagotavljanja dohodka za podeželsko prebivalstvo. Podeželski prostor v Občini Šentrupert je namreč zelo slikovit, podoba idiličnega podeželja je v veliki meri še ohranjena, v njem so nanizana številna območja in spomeniki naravne in kulturne dediščine, ne nazadnje pa razpolaga tudi s številnimi prostorskimi možnostmi za razvoj turizma in rekreacije. Zato je treba gospodarski in prostorski razvoj načrtovati tako, da imajo ljudje bolj odprte možnosti, da jih ni strah lotiti se nečesa novega in da spoznajo, da kmetovanje ni edini možni zaslužek na podeželju. V smislu razvoja turizma in rekreacije pa je treba upoštevati krajino kot tako in v največji meri ohraniti njeno identiteto, prepoznavnost in tradicionalni pridihi.

V nalogi smo poskusili razvojne probleme podeželja, konkretno Občine Šentrupert, reševati z razvojem turizma, tako da smo analizirali obstoječe turistične potencialne in na podlagi le-teh ugotavljali, kakšne vrste turizma naj bi se v ta prostor umeščale.

1.3 Opredelitev pojmov

Glede na tematiko naloge, bomo na kratko opredelili pojme, ki so v nalogi ključni ter največkrat uporabljeni, prav tako so najpogosteje v uporabi, ko govorimo o načrtovanju turizma in rekreacije na podeželju. Pojmi, ki jih želimo opredeliti so:

- turizem,
- rekreacija,
- podeželje.

Turizem

1. Pojav, da kdo potuje, začasno spremeni kraj bivanja zaradi oddiha, razvedrila. Gospodarska dejavnost, ki se ukvarja z zadovoljevanjem potreb turistov, nudenjem uslug turistom. Kmečki turizem: pri katerem bivajo turisti pri kmetu, na kmetih. Kongresni turizem: v zvezi s kongresi, zborovanji. (SSKJ, 1991)
-

2. »Turizem kot posledica prostega časa, gospodarskega razvoja in naraščajočih človekovih potreb je danes masovni družbeni pojav z ekonomskimi učinki, ki se kaže v spletu številnih sestavin in zapletenih odnosov, v središču katerih sta narava in človek. Brez njiju ne bi bilo turizma. Turizem kot neekonomski pojav krepi predvsem zdravje ter telesno in duševno vzdržljivost ljudi, širi kulturno in splošno izobrazbeno raven prebivalstva, izboljšuje medčloveške odnose in vzpodbuja številne druge pozitivne lastnosti.« (Zorko, 1999)

Rekreacija

1. Je dejavnost, s katero se človek telesno, duševno sprosti in okrepi. Je telesna, duševna sprostitev in okrepitev s kako dejavnostjo (SSKJ, 1991).
2. Je širok pojem, ki vključuje šport, turizem, zabavo, razne konjičke itd. (Prosen, 1992).
3. Rekreacija pomeni najprej telesno in duševno osvežitev po delu, potem pomeni razvedrilo, oddih, počitek. Gre za tisti vidik dejavnosti, ki se ji človek posveča v prostem času in prostovoljno z namenom, da se sprosti in razvedri ter obnovi svoje delovne sposobnosti. Lahko bi rekli, da je rekreacija najbolj prvotna in najbolj pristna oblika športa. (Ulaga, 1980)

Podeželje

1. Podeželje je dokaj nejasen pojem, ki označuje območja zunaj mest, katerih značilne poteze so manjša gostota poselitve, prevlada kmetijske in gozdarske dejavnosti v pokrajinski podobi, navezanost precejšnjega dela nekmetijskih dejavnosti na kmetijsko pridelavo in kmečko prebivalstvo, počasnejša prebivalstvena rast in/ali zaradi poudarjenega izseljevanja celo upadanje števila prebivalcev, preprostejša socialna slojevitost, tesnejše zveze med ljudmi, večja tradicionalnost in praviloma manjša naselja z nižjimi stopnjami centralnosti. Podeželje je že pred poudarjeno globalizacijo postalo dragocen prostor za bivanje, delo in rekreacijo, ki je okoljsko in socialno praviloma bolj zdrav kot tisti v mestu. Izraz *podeželje* je nastal iz besede *dežela*, ta pa iz starejšega izraza *držela*, kar je ohranjeno pri starejših prekmurskih piscih in je besedotvorna različica od *država*, izpeljanke iz glagola *držati*. Sopomenki sta ruralni prostor in zunaj mestni prostor (Kladnik M. in Ravbar M., 1999).
-

Podeželje je območje izven mest (Marinko, J. 1978), je območje med velikimi mestnimi aglomeracijami oz. urbanimi celotami (Klemenčič, M. 1982, cit. po Prosen A., Planiranje podeželskega prostora, Ljubljana, 1987)

2. Vlaganja v infrastrukturo na podeželju so znatno manjša, kot v urbanem okolju (danes se to že morda nekoliko spreminja). Značilnost podeželja se kaže tudi v prevladi biogenih funkcij (kmetijstvo, gozdarstvo itd.), za katere je značilna ekstenzivnejša izraba zemljišč, nižja gostota prebivalstva, različna poklicna sestava in različni odnosi med delovnim mestom in krajem bivanja (Klemenčič, M. 1982, cit. po Prosen A., Planiranje podeželskega prostora, Ljubljana, 1987)
3. Podeželje je vsak del pokrajine, kjer prevladujejo vasi in podeželska mesta, njive, travniki, vinogradi, pašniki itd. Kljub raznolikosti oblik je osnovna značilnost različnih skupin podeželskega prebivalstva v nasprotju z mestnim v njihovih tesnejših medsebojnih odnosih in v neposrednem odnosu do zemlje.
(Mayer K. 1964, cit. po Prosen A., Planiranje podeželskega prostora, Ljubljana, 1987)

2 TURIZEM V PODEŽELSKEM PROSTORU

2.1 Turizem in rekreacija kot ena izmed funkcij podeželja

V Sloveniji je prvobitna narava še v precejšnji meri ohranjena in na podeželju še zelo prevladujejo naravni elementi, kot so polja, travniki, gozdovi, reke... In ker je naša dežela zelo reliefno razgibana, to pomeni, da imamo na podeželju idealne možnosti za razvoj dejavnosti v obliki rekreacije in posledično za razvoj turizma. (Prosen, 1987)

Turizem v največji meri temelji na naravnih pogojih (čisto okolje, morje, jezera, gorovja, zdravilni vrelci idr.). Čedalje bolj pa so za turizem pomembni kulturnozgodovinska dediščina in navade ljudi in pa seveda v veliki meri razvitost turističnih zmogljivosti, prometnega omrežja in dodatne ponudbe. (Pogačnik, 1992)

2.1.1 Od prvih zametkov turizma na slovenskem do danes¹

Turizem ima daleč v preteklost segajoče korenine, vendar pa se turizem, oz. njemu podobni pojavi nekoč in turizem, kakršnega poznamo danes, močno razlikujeta. Predvsem se je turizem razvijal nekako sočasno z gospodarskim razvojem. Najprej so ljudje potovali zgolj in samo zaradi svojih potreb, npr. po hrani, ali pa se je moralo nekaj zgoditi, da so se preselili na drugo območje.

Razvojna obdobja turizma lahko delimo na različne načine, omenili bomo enega izmed avtorjev, ki omenja štiri obdobja turizma (Dr. Walter Freyer, 1995, cit. po Zorko, D., 1999, Uvod v turizem):

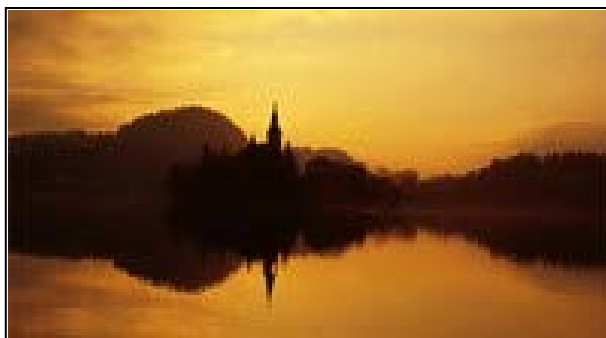
- turizmu podobni pojavi do leta 1850,
- začetno obdobje turizma od leta 1850 do 1914,
- razvojno obdobje od leta 1914 do 1945 in
- obdobje visokega turizma od leta 1945 do danes.

¹ Poglavlje je v celoti povzeto po Zorko D. 1999. Uvod v turizem. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.

Na prostoru današnje Slovenije se je začel turizem razvijati nekako sočasno kot drugod po Evropi. Zaradi pogostih političnih, družbenih in ekonomskih sprememb pa je bil njegov razvoj počasnejši in bolj neenakomeren.

➤ Od začetka 19. stoletja do I. svetovne vojne

V tem obdobju ima turizem predvsem zdravstveni in religiozni značaj. To pomeni, da so bili

Slika 1: Bled

(Vir: <http://www.bled.si>)

obiskani bolj ali manj le zdraviliški kraji, kjer so bili izviri termalnih voda (Rogaška Slatina, Rimske Toplice), kraji s prijetno gorsko klimo (Bled), nekateri obmorski kraji (Portorož) in naravne znamenitosti na krasu (Postojnska jama) in seveda romarski kraji, med katere je takrat sodil tudi Bled.

Slika 2: Zdravilišče Rogaška Slatina (Vir: <http://www.turizem-bastasic.si/rogaska.html>)

➤ Turizem med obema vojnama

Razvoj turizma je mnogo počasnejši kot drugod po Evropi. Prvi tuji turisti pričnejo prihajati v Slovenijo po letu 1921. Povsem spontano se začne razvijati tudi domači turizem, na počitnice pa že odhaja premožnejši srednji sloj (uradniki, obrtniki, trgovci). Med tujimi turisti prevladujejo Nemci, Madžari, Avstrijci, Čehi, Italijani in Francozi. Razmah turističnega prometa v Sloveniji zavreta tako kot drugod po Evropi, gospodarska kriza in II. svetovna vojna.

➤ Čas po II. svetovni vojni do leta 1990

Po drugi vojni je seveda najprej potrebno obnoviti uničeno infrastrukturo in porušene turistične objekte. Zelo pomembna za slovenski turizem je priključitev Slovenskega primorja, ki nam je bilo odvzeto po I. svetovni vojni, saj Slovenija s tem zopet postane obmorska dežela. Vendar pa ima turizem v tem času predvsem družbeno vlogo in do nekako sedemdesetih let ni nekih večjih vidnih uspehov na tem področju.

Turizem dobi novo spodbudo, ko je sprejet »Koncept dolgoročnega gospodarskega in družbenega razvoja Slovenije 1972- 1985 in Zakon o gostinski dejavnosti (Uradni list SRS, 42/1973).

➤ Turizem v Sloveniji po letu 1990

Za čas po letu 1990, so predvsem v začetku značilne velike spremembe. Tuje turiste preženejo predvsem strah pred vojnimi spopadi in več let trajajoče negotove razmere v sosednjih republikah nekdanje SFRJ. Turistični promet iz klasičnih turističnih trgov se močno zmanjša, tako Slovenija leta 1998 doseže komaj 70,6 odstotni delež tujih prenočitev, evidentiranih leta 1989, medtem ko državljani RS, ki do leta 1990 v največji meri letujejo v tujini, sedaj ostajajo doma in tako se domači turistični promet povečuje.

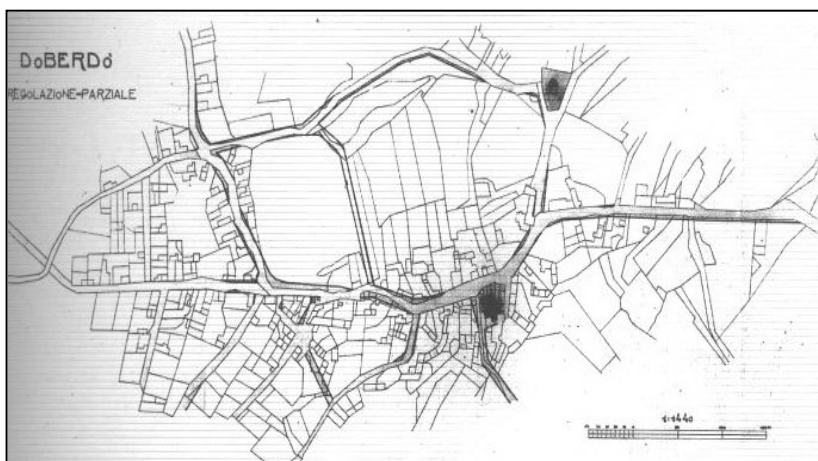
Leta 1995 Državni zbor RS sprejme Resolucijo o strateških ciljih na področju turizma v RS s programom aktivnosti in ukrepov za njeno izvajanje (UL RS, št. 7 /95), leta 1998 tudi Zakon o pospeševanju turizma (UL RS, št. 57/98) ter še vrsto drugih posodobljenih predpisov (o gostinstvu, igrah na srečo, varstvu potrošnikov itd.).

2.2 Značilnosti urejanja in planiranja podeželskega prostora nekoč in danes

Podeželje je bilo še do nedavnega le izvor delovne sile, hrane, energije in surovin. Posledice tega pa so bile deagrarizacija, depopulacija, drobljenje kmečke posesti, gospodarsko nazadovanje, rušenje ekološkega ravnovesja in degradacija estetske kulturne krajine.

V preteklosti je bilo pri prostorskem planiranju in razvoju podeželja storjenih mnogo napak. Z večanjem števila prebivalstva in preveliko agrarno naseljenostjo je prišlo do krčenja gozda in izkoriščanja tudi zelo neugodnih strmih, osojnih leg, kar je seveda povzročilo večjo izpostavljenost prostora eroziji in povečala se je tudi nevarnost drugih naravnih nesreč. Poleg tega so kmetijska gospodarstva zaradi drobljenja posesti postajala vse manjša in v mnogih primerih je bila posest dislocirana (odmaknjena) glede na kmečki dom. To stanje je doseglo vrhunec konec 19. in v začetku 20. stoletja. (Pogačnik, 1992)

Za Slovenijo je za čas po I. svetovni vojni pomemben predvsem vizionar Maks Fabiani, ki velja za začetnika prostorskega planiranja pri nas.

Slika 3: Delna regulacija Doberdoba, ki je bil med vojno razrušen.

(Vir: Pozzeto, 1997. Maks Fabiani- Vizije prostora.)

Po II. svetovni vojni pa so industrializacija, deagrarizacija, kolektivizacija ter zadružništvo povzročili v socialističnih državah praznjenje kmetijskega prostora, opuščanje pridelave in zaraščanje manj ugodnih leg z gmajno in slabšim gozdom. Ob vsem tem se je spremenila tudi

tipična podoba krajine, k čemur so pripomogli tudi novi, veliki objekti na vasi- zadružni domovi, veliki hlevi in še bi lahko naštevali. (Pogačnik, 1992)

Tudi polpretekli časi niso prinašali kakih vzpodbudnih sprememb v ruralni prostor. Ob tem lahko omenimo izgubo (tudi najboljših) kmetijskih zemljišč zaradi gradnje stanovanj, avtocest, naselij in industrije. Takšnemu pojavu pravimo *urbanizacija podeželja*, oz. pojav *polkmečkega načina življenja*.

Danes prehaja kmetijski sektor v središče družbene pozornosti, vendar pa se delajo mnoge napake z inženirsko poenostavljenimi hidromelioracijami, regulacijami rek, zložbami.

Stara vaška jedra propadajo, na vasi se pojavlja povsem nekmečka arhitektura, sekundarna bivališča (vikendi, ponekod celo prikolice), prihaja do masovnega turizma. Zaradi teh in še mnogo drugih razlogov so danes naloge prostorskega planiranja izjemno pereče in zahtevne, saj je potrebno usklajevati mnogo različnih panog, pri tem pa še upoštevati želje prebivalcev in lokalnih samouprav. (Pogačnik, 1992)

2.3 Možnosti razvoja podeželja z načrtovanjem turizma

2.3.1 Rekreacija v podeželskem prostoru in planiranje le-te

Oblike športne rekreacije na prostem lahko ločimo na sledeč način (Pogačnik, 1992):

Slika 4: Oblike športne rekreacije v naravi.

(Vir: <http://www.hotel-kotnik.si/kranjska.html>)

- športi, vezani na naravne terene (zimski, letni),
- športi, vezani na športna igrišča na prostem,
- vodni športi,
- kolesarski športi,
- konjeniški športi,
- motošporti,
- letalski (aero) športi.

Kot na vseh drugih področjih urejanja prostora, je potrebno tudi pri tem analizirati in ovrednotiti rekreacijsko primernost (potencial) prostora po vrsti kriterijev. Pri tem se upoštevajo predvsem naravne danosti, kot so čisto okolje, dramatičnost reliefnih oblik (griči, grebeni, gorski vrhovi,...), naravna dediščina, izjemni naravni pojavi (slapovi, kraške jame,...), ohranjenost, pestrost itd.

Sliki 5 in 6: Oblike športne rekreacije v naravi. (Vir: <http://www.hotel-kotnik.si/kranjska.html>)

Za potrebe rekreacije je potrebno prostor ustrezno opremiti, to pomeni, da ustvarimo osnovne pogoje, ki omogočajo določene rekreacijske aktivnosti.

Za večino športov potrebujemo standardno urejene objekte in naprave. Zato je opremljenost prostora s športnimi napravami pogosto obravnavana kot del opremljenosti s »centralnimi« funkcijami (servisnimi in javnimi). Najbolj pogosti ustvarjeni pogoji za rekreacijsko aktivnost so pešpoti, učne poti, turistično informacijski centri, restavracije, hoteli, izposojevalnice športne opreme (kolesa, čolni,...), prostori za piknik, parkirišča, jahalne steze ipd. (Pogačnik, 1992)

Zaradi vse bolj razvejanih rekreacijskih dejavnosti in njihove odvisnosti od naravnih in kulturnih danosti, postaja v turističnih regijah pereč tudi problem prostorskih navzkrižij znotraj same rekreacije. Pri tem se vedno bolj pojavljajo dileme, koliko prostora nameniti rekreacijskim dejavnostim, ki so povezane z doživljanjem narave in ki ne zahtevajo gradnje objektov in naprav in koliko tistim, ki terjajo izgradnjo različnih objektov in infrastrukture in je zanje naravna pokrajina pogosto le kulisa.

Prostorsko planiranje lahko v precejšnji meri pripomore k odpravljanju problemov, povezanih z umeščanjem dejavnosti v prostor in sicer z upoštevanjem naslednjih smotrov (Jeršič, 2001):

- ohranjati in vzdrževati je potrebno naravni in kulturni rekreacijski pokrajinski potencial, namensko oblikovanje rekreacije pa prilagoditi prostorskim pogojem in jo uskladiti z drugimi rabami
- neželene in prekomerne obremenitve prvin okolja zaradi rekreacijskih dejavnosti pa je treba preprečevati

Ena od možnosti za uresničitev teh smotrov, je strokovno coniranje rekreacijsko značilnih območij in dejavnosti glede na posebnosti rekreacijskih oblik ter značilnosti pokrajine in pokrajinskih oblik, poleg tega pa presoja vplivov na okolje vsaj za pomembnejše rekreacijske objekte, da bi preprečili neskladnosti in preobremenitev okolja ter nasprotja med vrstami rekreacije.

Coniranje rekreacijskih območij in njihovo usklajevanje z zasnovami varstva narave je eno bistvenih načel pri izdelavi prostorskih planov. Coniranje bo seveda uspešno in bo »delovalo« šele po izvedenih temeljitih analizah (Jeršič, 2001). Potekalo naj bi od prve proti naslednjim conam po zaporedju tako, da se prva cona oblikuje po načelih popolnega ohranjanja narave, kjer se ne bi izvajale rekreacijske dejavnosti, nato pa v vsaki naslednji coni več dejavnosti- drugi bi bilo npr. možno opazovanje in preučevanje narave. In tako naprej vse do grajenih športnih objektov. (Jeršič, 2001)

Tudi *presoja vplivov na okolje* je pomemben del prostorskega urejanja. To področje ureja Zakon o varstvu okolja. Presoja vplivov na okolje omogoča usklajevanje dejavnosti in odvratanje škodljivih učinkov posameznih posegov vanj.

Predmet presoje vplivov na okolje naj bi bila predvsem igrišča za golf, urejena smučišča z žičnicami, urejena kopališča, objekti za motošport, planinske in pohodne poti, šotorišča, proge za hojo in tek na smučeh in podobni.

2.3.2 Razvoj kmečkega turizma kot alternativna metoda ohranjanja slovenskega podeželja

Za slovensko lokalno prebivalstvo bi turizem lahko predstavljal vir preživetja, vendar pa bi morali že lokalni politični veljaki in investitorji začrtati mejo, ki se tiče vrste dejavnosti, ki naj bi se razvijale v določenem prostoru. Poleg tega bi razvoj podeželja vsaj nekoliko ublažil izseljevanje prebivalstva iz ruralnega v urbano okolje.

Vendar pa si brez pomoči države lokalno prebivalstvo ne more privoščiti izvajanja dragih varstvenih in urbanistično arhitekturnih posegov, ki pa so pogoj za ohranjanje lokalne identitete in s tem tudi atraktivnosti kraja (Pavliha, 1998).

Glede na razpoložljive vire podeželski turizem v Sloveniji na splošno še ni zadovoljivo razvit in je trenutno omejen predvsem na tranzit (turisti, ki potujejo skozi Slovenijo v druge države, se ustavijo tudi tu in obišejo nekatere znamenitosti) in enodnevne izlete. Zato bi ga bilo potrebno razvijati v dveh smereh in sicer kot prvo izrabit bližino že obstoječih turističnih centrov in atrakcij.

Kot drugo pa bi bilo potrebno razviti dejavnosti, brez katerih turizem ne more napredovati v pravi smeri, to pomeni spodbujanje kmečkega in apartmajskega turizma ter izgradnja ustrezne infrastrukture (udobne ceste, zdravstveni dom, kulturni dom, gostilne in restavracije na malce višjem nivoju). Poleg tega bi bilo potrebno kmečko prebivalstvo, ki se želi ukvarjati s kmečkim turizmom, na tem področju izobraziti, da bi kot prvo sploh razumeli, kako se stvari lotiti, kaj ponuditi potencialnemu turistu, da ga bo lahko privabil in se s tem lahko preživel, kaj jim to lahko prinese, kolikšne so začetne investicije, kakšna je pomoč države itd.

Torej lahko rečemo, da je možnosti za razvoj podeželja dovolj, le na pravilen način se jih je potrebno lotiti. Predvsem pa se bo moral kmečki človek zavedati, da je to, da živi v podeželskem prostoru, v današnjem času prednost in ne slabost in da si lahko prav zaradi te dobrine lahko omogoči dodaten dohodek.

2.4 Posledice razvoja turizma v podeželskem prostoru

Vsekakor umeščanje nekih turističnih dejavnosti v ruralni prostor prinese s seboj tudi posledice, tako pozitivne, kot tudi negativne. Vendar pa v primeru, da že strokovnjaki, ki načrtujejo strategijo razvoja turizma v nekem prostoru, upoštevajo naravne danosti in če so narejene ustrezne analize prostora, na podlagi katerih se potem odloča o vrsti dejavnosti, ki naj bi se razvijale in dopolnjevale v prostoru, to lahko prinese dosti pozitivnih stvari, tako za tam živeče prebivalstvo, kot tudi za kraj. Seveda pa moramo paziti, da v prostor ne umeščamo dejavnosti, ki bi za specifično območje utegnile biti moteče.

Sliki 7 in 8: »Nemoteče« dejavnosti v podeželskem prostoru. (Vir: <http://www.hotel-kotnik.si>)

Dejstvo pa je, da ni dejavnosti, ki ne bi vplivala na prostor in bi bila za prostor popolnoma sprejemljiva in neškodljiva. Kajti vsaka krajina, ki enkrat postane obljudena (v večjem merilu), ni nikoli več takšna, kot je bila.

Če pogledamo subjektivno, iz dveh zornih kotov, turizem prinese v kraj nove zaposlitve, saj nastajajo gostinske, nastanitvene in druge kapacitete, po drugi strani pa ravno takšna infrastruktura proizvede še več odpadkov v kraju, prihaja več obiskovalcev, posledično je več prometa, kar zahteva gradnjo novih parkirišč ipd.

2.4.1 SWOT analiza turizma na podeželju ter vplivi turizma na podeželje ²

SWOT analizo smo izvedli iz razloga, da se ponazorijo prednosti, priložnosti, slabosti in nevarnosti razvoja podeželskega turizma. Iz te preglednice zelo nazorno vidimo, na kaj je pri razvoju podeželskega turizma potrebno paziti in katere so prednosti, ki jih je potrebno dodatno izkoristiti.

Preglednica 1: SWOT analiza turizma na podeželju.

☺ Prednosti	☹ Slabosti
☺ naravne danosti, ki omogočajo razvoj turizma- predvsem v smislu rekreacije in aktivnega preživljanja prostega časa ☺ možnosti za oddih ljudi iz urbanega okolja ☺ prijaznost prebivalcev	☹ neurejena infrastruktura (ceste, parkirišča,...) ☹ premalo spremljajoče turistične infrastrukture (tic, trgovine s spominki, restavracije,..)
▲ Priložnosti	▼ Nevarnosti
▲ povezovanje posameznih turističnih ponudb v celovito turistično ponudbo ▲ dodaten zaslužek za podeželsko prebivalstvo ▲ razvoj podeželja	▼ izseljevanje podeželskega prebivalstva ▼ nepovezovanje ponudbe v celovito turistično ponudbo ▼ umeščanje neprimernih objektov v podeželski prostor ▼ pregrobi posegi v kulturno krajino

Vplivi in posledice turizma na podeželju

Vplive in posledice turizma smo razdelili v tri skupine (Mathieson in Wall, 1982, cit. po Verbole A., 1995):

- gospodarske,
- družbeno-kulturne in
- ekološke.

² S- strengths, W- weaknesses, O- opportunities, T- threats

Preglednica 2: Vplivi in posledice turizma. (Vir: Verbole, 1995)

Vplivi in posledice	Prednosti	Slabosti
Gospodarski vplivi in posledice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nova delovna mesta ✓ dvigne se življenjska raven prebivalcev 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ dvig cen storitev in uslug ✗ podražitve zemljišč ✗ priseljevanje tuje delovne sile
Družbeno- kulturni vplivi in posledice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ boljše preskrbljene družine- boljše razumevanje med ljudmi 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ prilagajanje običajev, navad in kulture turizmu
Ekološki vplivi in posledice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ohranjanje krajine ✓ ozaveščanje ljudi o vrednosti neokrnjene narave 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ uničevanje vegetacije ✗ onesnaževanje pitne vode ✗ vznemirjanje živali

Preglednica 3: Konflikti in problemi kot posledica razvoja turizma na podeželju.(Vir: Verbole, 1995)

Konflikti v prostoru	
Krajina	<ul style="list-style-type: none"> ✗ V preteklosti slaba okoljevarstvena vizija za prihodnost. ✗ Deagrarizacija območij, primernih za kmetovanje in gozdarstvo. ✗ Razvrednotenje naravnega prostora zaradi zadovoljevanja potreb za oddih in šport.
Problemi razvojne vizije naselij	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Zgoščevanje zazidave. ✗ Širjenje zazidave na naravno pomembnem obrobju. ✗ Razvoj avtocestnega sistema ob priključkih na naselja.
Konflikti med lokalnim prebivalstvom in obiskovalci	
<ul style="list-style-type: none"> ✗ Povečevanje prometa → hrup ✗ Gibanje obiskovalcev po neoznačenih poteh → uničevanje tuje lastnine (travniki, njive, sadovnjaki,...) ✗ Puščanje avtomobilov na neoznačenih parkirnih prostorih 	

Krajina je življenjski prostor ljudi, ki tam živijo in imajo do njega vzpostavljene zelo kompleksne odnose. Vsakdo, ki v ta prostor »vdira« in je od življenja v njem odtujen, ne moti samo tu živečih ljudi in oblik naravnega življenja, temveč moti tudi krajino nasploh. Pomembno je, da se turizem v prostor vgrajuje na način, da postane sam oblika življenja v krajini in s svojo prisotnostjo soustvarja kulturno krajino, saj je to edini način, da turizem ne bi ogrožal krajine, temveč bi prispeval k njeni kulturnosti in vrednotam (Marušič, 2001).

2.4.2 Cilji razvoja podeželja in možnosti doseganja zastavljenih ciljev

»Šele v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja se je začelo uveljavljati spoznanje, da mora postati podeželje samostojen subjekt razvoja in ne zgolj obrobni dejavnik v razvoju urbanih središč ali celo povsem podrejeno razvojnim interesom teh središč. Podeželje ima v primerjavi z urbaniziranimi območji zelo specifične razvojne potrebe, probleme in priložnosti, ki zahtevajo tudi specifičen razvojni pristop. To velja še posebej za področje turizma, ki je poleg kmetijstva in gozdarstva gotovo ena najpomembnejših gospodarskih dejavnosti v podeželskem prostoru.

Turistična stroka je razvila in uveljavila izraz »podeželski turizem« kot specifičen strokovni pojem. Ta označuje posebne in značilne oblike turistične ponudbe, ki jih podeželje lahko razvije, kot tudi posebne pristope za spodbujanje razvoja turizma v podeželskih območjih. Za dobro razumevanje teh posebnosti in za učinkovito delo na področju podeželskega turizma je potrebno poznati značilnosti podeželja in njegovih razvojnih možnosti.« (Kovačič. Turizem v razvoju podeželja in prispevek mladih, 2003)

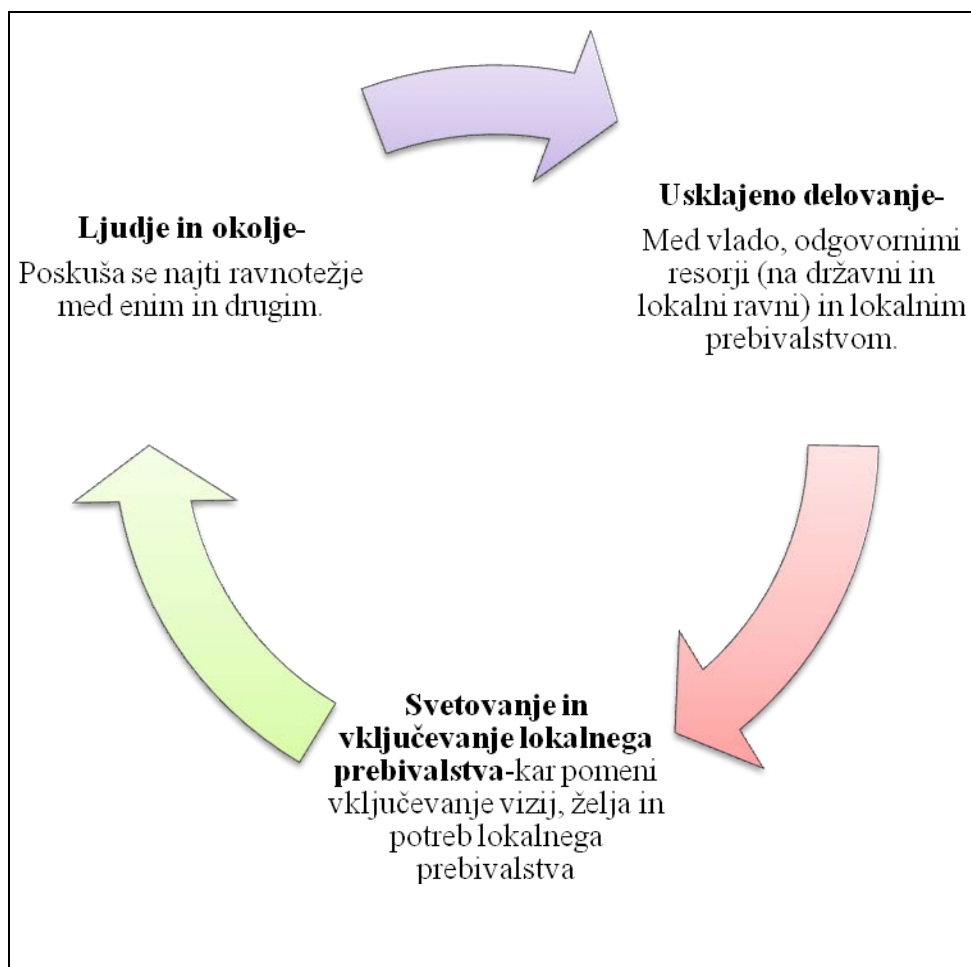
Razvoj mora biti celosten (integralen), da sploh lahko govorimo o pravem razvoju. Ob tem je potrebno vrednotiti človekovo delo in možnosti, da posameznik razvije in izkoristi svoje sposobnosti v čim večji meri.

V osnovi nam mora biti jasno, kakšen razvoj je sprejemljiv in na kakšnih kriterijih naj bi slonel. Zato so potrebne take oblike sodelovanja med vsemi, ki vplivajo na razvoj, da se bosta splošna usmeritev in proizvodnja med območji primerno dopolnjevali. (Gosar, 1991).

Za pravilno usmerjanje prihodnjega razvoja so ključni naslednji dejavniki (Koščak, 1993):

- Ljudje in okolje,
- usklajeno delovanje in
- usklajevanje, svetovanje in vključevanje lokalnega prebivalstva.

Če se zgoraj naštetih dejavnikov pri razvoju ustrezno usklajujejo, bo tudi razvoj sledil željam in potrebam tako lokalnega prebivalstva, kot tudi stroke (prostorsko planiranje, arhitektura, kmetijstvo,..).

Slika 9: Povezovanje ključnih dejavnikov za pravilno usmerjanje prihodnjega razvoja.

(Vir: Koščak, 1993)

V nacionalnem strateškem načrtu razvoja podeželja 2007-2013 so začrtani naslednji cilji (Vlada RS, 2007):

- Tehnološko prilagajanje kmetijstva standardom skupnosti, strukturne izboljšave, potrebne za dvig učinkovitosti v kmetijstvu ter izboljšanje dohodkovnega položaja primarnih kmetijskih proizvajalcev.
- Krepitev učinkovitosti, inovativnosti, izboljšanje kakovosti ter večja skrb za okolje v pridelavi, predelavi in trženju kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov.
- Povečanje gospodarske učinkovitosti gospodarjenja z gozdovi in povečanje gospodarske vrednosti gozdov.
- Zvišanje poklicne usposobljenosti kmetov in zasebnih lastnikov gozdov ter delavcev na področju pridelave kmetijskih proizvodov in lesa.
- Ohranjanje kmetovanja na območjih, na katerih zaradi neugodnih naravnih danosti (goratosti, nadmorske višine, nagiba, poplavljanja, plazovitosti in močnega vetra) uporaba splošno uveljavljenih tehnologij ni mogoča.
- Ohranjanje in izboljšanje stanja naravnih virov: tal, vode in zraka.
- Aktiviranje podjetniških potencialov na podeželju- tako z diverzifikacijo kmetij v nekmetijske dejavnosti, kot tudi s spodbujanjem ustanavljanja in razvoja mikropodjetij na podeželju.
- Oživitev vaških jeder, obnova in izgradnja večnamenskih objektov, uporaba lokalnih informacijsko komunikacijskih tehnologij, turistične in ostale infrastrukture, omogočanje opravljanja raznih storitev, obnova kulturne in naravne dediščine.
- Vključevanje civilne družbe in zainteresirane javnosti v načrtovanje gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja na lokalni ravni, ki ga bodo izvajale za ta namen usposobljene organizacije in posamezniki.
- Zagotovitev partnerstev med subjekti javnega in zasebnega prava z upoštevanjem pristopa od spodaj navzgor pri izdelavi in izvedbi lokalnih razvojnih strategij.
- Samostojno odločanje v okviru LAS (lokalne akcijske skupine) pri izboru in izvedbi projektov in aktivnosti, ki izhajajo iz lokalnih razvojnih strategij.

Vsi ti cilji pa bodo uresničljivi samo v primeru, da se jih bomo poskušali čimbolj držati. Predvsem pa drži dejstvo, da jih bodo morali upoštevati tako strokovnjaki iz področja

kmetijstva in kmetijske politike, kot tudi strokovnjaki iz področja turizma, prostorskega planiranja, arhitekture, sociologije itn.

Vsekakor se je potrebno pri načrtovanju turizma v neki pokrajini vprašati, v kolikšni meri je tamkajšnje prebivalstvo pripravljeno na sodelovanje. Nikakor ne moremo v prostor vsiljevati dejavnosti, katerih prebivalstvo ne odobrava. To pomeni, da bomo, preden bomo sprejemali plane občine, v javnih razgrnitvah občanom predstavili dejavnosti, ki naj bi se izvedle v naslednjem planskem obdobju. Tako lahko s kompromisi med stroko, občino in občani naredimo plan, ki bo, vsaj v splošnem odgovarjal vsem.

3 INSTITUCIONALNI OKVIR RAZVOJA TURIZMA

3.1 Smernice EU

V Sklepu sveta z dne 20. februarja 2006 o strateških smernicah Skupnosti za razvoj podeželja (programsko obdobje 2007- 2013), UL EU 2006/144 so med drugim določene tudi prednostne naloge EU za omenjeno programsko obdobje, med katere sodi tudi izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije oz. raznolikosti podeželskega gospodarstva.

Strateška smernica za to prednostno nalogo je:

Viri, namenjeni področjem raznolikosti podeželskega gospodarstva in kakovosti življenja v podeželskih območjih v okviru osi 3, morajo prispevati h glavni prednostni nalogi ustvarjanja zaposlitvenih možnosti in pogojem za rast. Vrsto ukrepov, ki so na voljo v okviru osi 3, je potrebno uporabljati zlasti za spodbujanje oblikovanja zmogljivosti, pridobivanja spretnosti in organizacije za razvoj lokalne strategije, kot tudi za pomoč pri zagotavljanju, da bodo podeželska območja ostala privlačna za prihodnje generacije. Pri pospeševanju usposabljanja, informiranja in podjetništva je treba upoštevati posebne potrebe žensk, mladih in starejših delavcev.

Za izpolnitev teh prednostnih nalog se države članice spodbudi, da podporo osredotočijo na ključne ukrepe.

Taki ključni ukrepi lahko vključujejo:

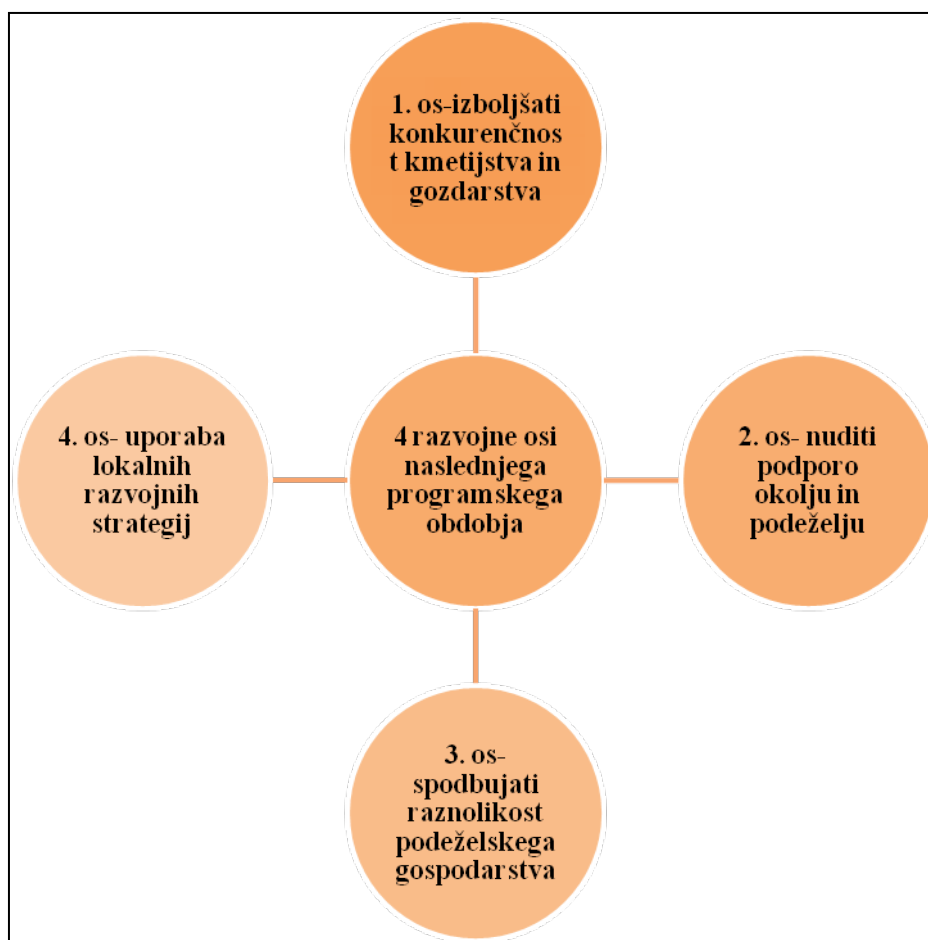
- dvig gospodarske dejavnosti in stopenj zaposlenosti v širšem podeželskem gospodarstvu. Raznolikost je potrebna za rast, zaposlovanje in trajnostni razvoj v podeželskih območjih. Turizem, obrti in zagotavljanje razvedrilnih dejavnosti na podeželju so razvijajoči se sektorji v številnih regijah in ponujajo možnosti za raznolikost na kmetiji izven kmetijstva in za razvoj mikro podjetij v širšem podeželskem gospodarstvu;
-

- spodbujanje vstopa žensk na trg dela. V številnih podeželskih območjih predstavlja neustrezno otroško varstvo posebne ovire. Lokalne pobude za razvoj ustanov za varstvo otrok lahko olajšajo dostop na trg dela. To lahko vključuje razvoj infrastrukture za varstvo otrok, potencialno v kombinaciji s pobudami za spodbujanje ustvarjanja malih podjetij, povezanih s podeželskimi dejavnostmi in lokalnimi storitvami;
- vrnitev življenja v vasi. Celostne pobude, ki združujejo raznolikost, ustvarjanje podjetij, investicije v kulturno dediščino, infrastrukturo za lokalne storitve in obnovo lahko prispevajo k izboljšanju gospodarskih možnosti in kakovosti življenja;
- razvoj mikro podjetij in obrti lahko temelji na tradicionalnih spretnostih ali vnaša nove usposobljenosti, zlasti v kombinaciji z nabavo opreme, usposabljanjem in poučevanjem, in s tem pomaga pospeševati podjetništvo ter razvijati gospodarske mreže;
- usposabljanje mladih za spretnosti za potrebe raznolikosti lokalnega gospodarstva lahko pokrije povpraševanje po turizmu, rekreaciji, okoljskih storitvah, tradicionalnih podeželskih običajih in kakovostnih proizvodih;
- spodbujanje prevzema in razširitve IKT (informacijske in komunikacijske tehnologije). Prevzem in razširjanje IKT sta v podeželskih območjih bistvena za diverzifikacijo, kot tudi za lokalni razvoj, zagotavljanje lokalnih storitev in spodbujanje e-vključevanja. Ekonomije obsega se lahko doseže s pobudami IKT za vasi, ki kombinirajo opremo IT, mreženje in usposabljanje za e-znanja v okviru struktur skupnosti. Take pobude lahko zelo olajšajo prevzem IT s strani lokalnih kmetij in podeželskih podjetij in sprejetje e-poslovanja in e-trgovanja. Za premagovanje slabih strani neugodne lege je potrebno v celoti izkoristiti možnosti, ki jih ponujajo internet in širokopasovne komunikacije, podprte na primer z regionalnimi programi v okviru strukturnih skladov;

Prednostne naloge za strateške smernice so določene v okviru ciljev, vzpostavljenih v Uredbi (ES) št. 1698 /2005.

3.2 Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (EU, 2007)

Prihodnja politika razvoja podeželja v EU se osredotoča na tri ključna področja: kmetijsko-živilsko gospodarstvo, okolje in širše podeželsko gospodarstvo ter prebivalstvo. Nova generacija strategij in programov razvoja podeželja bo oblikovana okoli štirih osi, kot so prikazane na sliki 10:

Slika 10: 4 razvojne osi za programsko obdobje 2007-2013.

(Vir: Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013)

Obrazložitev:

V *osi 1* bodo številni ukrepi usmerjeni v človeški in fizični kapital v sektorjih kmetijstva, prehrane in gozdarstva (pospeševanje prenosa znanja in inovacij) in kakovosti proizvodnje. *Os 2* zagotavlja ukrepe za varstvo in povečanje naravnih virov, kot tudi za ohranjanje

sistemov kmetijstva in gozdarstva visoke naravne vrednosti ter kulturne krajine evropskih podeželskih območij.

Os 3 pomaga pri razvoju lokalne infrastrukture in človeškega kapitala v podeželskih območjih, za izboljšanje pogojev za rast in ustvarjanje delovnih mest v vseh sektorjih in za raznolikost gospodarskih dejavnosti.

Os 4, ki temelji na izkušnjah Leader, pa uvaja možnosti za inovativno upravljanje prek lokalnih pristopov k razvoju podeželja od spodaj navzgor.

3.2.1 Kmetijski razvoj in turizem

Kar 90% ozemlja razširjene EU zavzemajo podeželska območja in na njih živi približno polovica prebivalstva Unije. Kljub zmanjševanju pomena primarnega sektorja v zadnjih letih, sta kmetijstvo in gozdarstvo še vedno glavna uporabnika zemljišč v EU. Zato ta dva sektorja igrata ključno vlogo pri upravljanju z naravnimi viri na podeželju in še vedno pomembno prispevata k njegovemu družbenemu in gospodarskemu razvoju. Toda za življenje podeželja je potrebno več kot le kmetijstvo.

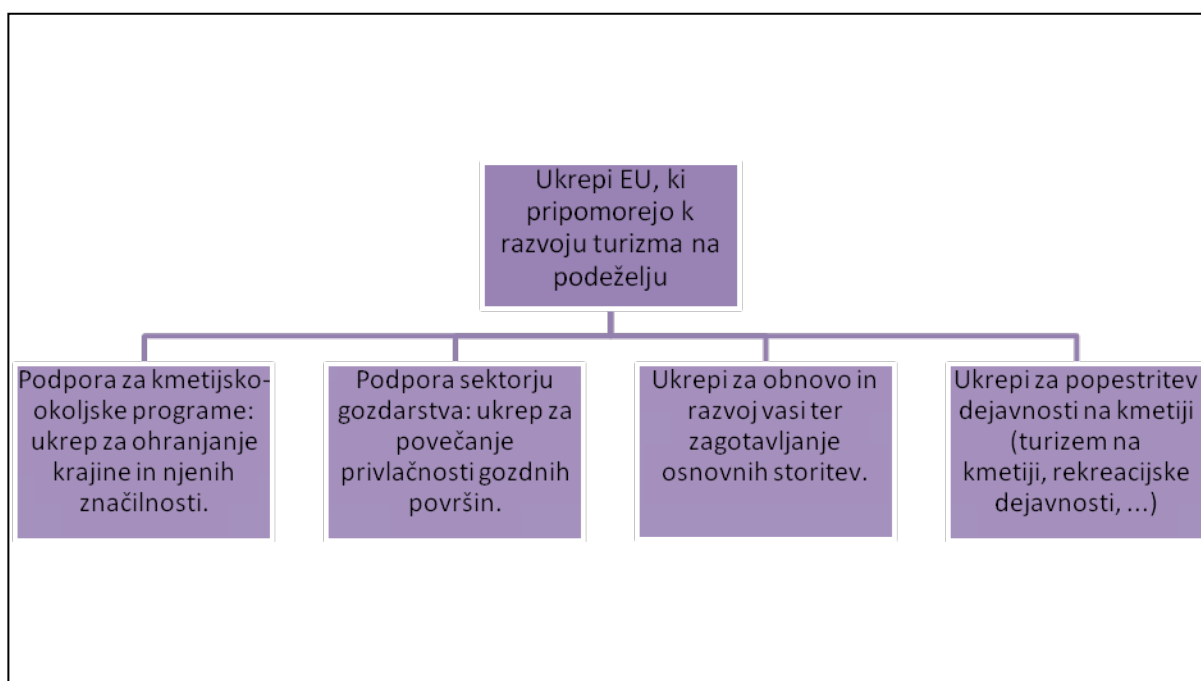
Politika razvoja podeželja mora v prihodnjih letih izpolnjevati širše cilje, kot so:

- prispevati k gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest;
- zadovoljevati naraščajoče zahteve potrošnikov po kakovosti in varnosti hrane;
- omogočati nadaljnji razvoj vodilne vloge na področju okoljskih tehnologij;
- omogočati uspevanje in privlačno življenje kmetom, njihovim družinam in ostalim prebivalcem na podeželju.

Agenda 2000 je poskrbela za okrepitev politike razvoja podeželja EU, ki se je sedaj uveljavila kot »drugi steber« skupne kmetijske politike in katere cilj je pospeševanje prihodnjega razvoja evropskih podeželskih območij, še posebej v času, ko se prilagajajo na spreminjajoče se razmere v kmetijstvu. V obdobju 2000-2006 so bila sredstva za financiranje razvoja podeželja namenjena iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS).

Med 22 ukrepi, upravičenimi do podpore EKUJS (**Ur. Sveta (ES) št. 1257/1999**) je tudi eden, ki neposredno zadeva turizem, z nazivom »spodbujanje turistične in obrtne dejavnosti« .

Prispevek, ki ga politika razvoja podeželja EU nudi turizmu na podeželju, je v praksi še precej večji. Tudi mnogi od preostalih 21 ukrepov za razvoj podeželja prispevajo, neposredno ali posredno, k razvoju turizma na podeželju, še posebej s tem, da pomagajo ohranjati in izboljševati naravno okolje na podeželskih območjih, kar je ključnega pomena za turistično privlačnost in za dejavnosti na prostem.

Slika 11: Ukrepi za razvoj podeželja. (UL EU, Ur. Sveta (ES) št. 1257/1999)

Če pogledamo celoten spekter ukrepov, lahko opazimo, da politika razvoja podeželja državam članicam ponuja pomembne možnosti in s tem pomaga podpirati in spodbujati turizem na podeželju in s tem ohranjati kulturno krajino.

3.3 Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007-2011

Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007-2011 (v nadaljevanju RNUST) je dokument, ki ga je Vlada RS sprejela 13.7. 2006. Njegov cilje je:

- krepitev modela destinacijskega menedžmenta, ki ponudnike turističnih storitev spodbuja k večji medsebojni povezanosti ter večji vključitvi dopolnilnih dejavnosti okolja v svojo ponudbo;
- da preko modela destinacijskega menedžmenta in večje razvojne funkcije, ki jo prinaša nova organiziranost slovenskega turizma, dviguje kvaliteto življenja in bivanja ter spodbuja dopolnilne turistične dejavnosti, ki jih lahko oblikuje vsak posameznik z minimalno podjetniško žilico in zanimanja.

3.3.1 Izhodišča

Izhodišče strateške turistične politike je geografski prostor ali turistična destinacija različnih dimenzij (država, regija, lokalna skupnost, turistični kraj) kot skupina enakopravnih ter med seboj povezanih in soodvisnih dejavnikov, kjer so določeni skupni cilji (ekonomski, družbeni in okoljski), ki morajo biti opredeljeni na osnovi enakopravnosti vseh treh dejavnikov in doseženi na koordiniran način.

3.3.2 Politika trajnostnega, prostorskega in regionalnega razvoja

Politika prostorskega razvoja turizma temelji na treh med seboj povezanih ukrepih in sicer:

- *Na državni ravni* s spodbujanjem sodobnega integralnega regionalnega prostorskega planiranja, ki ustrezno vrednoti naravne vire, družbene in ekonomske potrebe, tržne možnosti ter usklajuje razvoj turizma z drugimi dejavniki in potrošniki prostora (transport, kmetijstvo, gozdarstvo...)
 - *Na lokalni ravni* s spodbujanjem priprave prostorskih strategij in izvedbenih prostorskih aktov, ki bodo upoštevali razvojne potrebe turizma, ob upoštevanju nosilne sposobnosti okolja (ekološke, sociokulturne, psihološke, infrastrukturne, managerske,...)
-

- *Na zavarovanih območjih z jasno opredelitvijo različnih nivojev varovanja znotraj zavarovanih območij, s katerim bo zagotovljena enakopravna obravnava varovanja in razvoja zavarovanih območij.*

3.3.3 Vizija in cilji slovenskega turizma

Vizija

Slovenija želi postati v naslednjih petih letih razvita turistična država – » meeting point Evrope«. » Meeting point«³ označuje (v kontekstu razumevanja prihodnosti) tako poslovna srečanja in kongrese kot tudi krajše počitnice in izlete. Z izoblikovanimi atraktivnimi in raznolikimi integralnimi turističnimi proizvodi bo postala tudi zaželena destinacija za daljše počitnice.

Cilji

Za prihajajoče strateško obdobje so bili postavljeni naslednji temeljni strateški cilji:

Trije kvantitativni cilji so:

- povečanje obsega turističnega prometa,
- povečanje turistične potrošnje,
- izboljšanje prepoznavnosti.

Povečanje obsega turističnega prometa in potrošnje:

Po letu 1993 je število turistov raslo s povprečno 5,1 % - letno stopnjo, število nočitev z 2,9% in devizni prilivi s 6 %. Za primerjavo lahko navedemo, da je v Evropi število turistov v istem obdobju raslo s povprečno 10 % - letno stopnjo. V obravnavanem obdobju in ob implementaciji oz. izvedbi temeljnih politik ter programov moramo doseči naslednje povprečne letne rasti:

- za število turistov: 6 %;
- za število nočitev: 4 %;
- za devizne prilive: 8 %.

Iz rasti prilivov izhaja tudi povečanje potrošnje na turista.

³ Ohrani se izraz v angleščini- najbližji izraz v slovenščini je »srečevališče Evrope« .

Izboljšanje prepoznavnosti:

skupin (gledano z vidika demografije, geografije oziroma z vidika motivov), na katerih se bodo vršile trženjske aktivnosti.

Prepoznavnost Slovenije znotraj teh ciljnih skupin mora doseči vsaj 50 %.

Decentralizacija:

Na globalnem turističnem trgu so prisotni samo slovenski turistični ponudniki nastanitev ali tradicionalni turistični kraji, premalo pa ITP (integralni turistični proizvodi), saj ti niso oblikovani. Ključna konkurenčna prednost Slovenije je raznovrstnost na malem prostoru, zato je potrebno:

- oblikovati do deset temeljnih tematskih turističnih proizvodov,
- vključiti v ponudbo tradicionalnih in že razvitih turističnih centrov naravne in kulturne privlačnosti drugih turistično še ne valoriziranih krajev.

Uvajanje turizma skozi celo leto

Dejstvo je, da se največji turistični promet zgodi v poletnih mesecih in to na turističnih območjih s tipično ponudbo sonca in morja. Slovenija tem območjem ne more konkurirati s svojo ponudbo.

Zato je turistično ponudbo potrebno oblikovati na takšen način, da bo ustvarjala motive za prihod turistov zunaj glavne sezone. Prav tako bo turistična dejavnost izven sezone (mesečna in tedenska) prispevala k trajnostnemu in sonaravnemu razvoju turističnih območij in krajev, kakor tudi k višji kakovosti storitev, boljši letni izkoriščenosti turističnih zmogljivosti, boljšim delovnim pogojem, boljšemu odnosu lokalnega prebivalstva do turizma, ...

Promocija sprememb:

Slovenija je na lestvicah najuspešnejših turističnih destinacij (po podatkih WTO in WTTC-ja) uvrščena slabo, kar kaže da je turistična ponudba povprečna. Glede na to, da še nismo izkoristili vseh priložnosti, verjamemo, da ima lahko Slovenija v prihodnosti pomembnejšo vlogo na globalnem turističnem trgu.

Zato mora slovenska turistična ponudba:

- postati povezana,
- postati kakovostna,
- postati specializirana,
- (p)ostati avtentična,
- biti utemeljena na znanju in informacijah.

3.3.4 Dokumenti, ki urejajo področje turizma in urejanja prostora

- *Resolucija o strateških ciljih na področju razvoja turizma v RS s programom aktivnosti in ukrepov za njeno izvajanje (UL RS, št. 7/ 1995)* pa podaja temeljne elemente turističnega razvoja, značilnosti dosedanjega razvoja turizma, temeljne elemente razvoja turizma (prednosti in slabosti), trende v razvoju turističnega povpraševanja v svetu, razvojne priložnosti in cilje, razvoj razpoznavnih in tržno zanimivih, kakovostnih turističnih proizvodov, ki bodo temeljili na izrabi domačega znanja in ustvarjalnosti, naravne in kulturne dediščine in drugih danosti ter prednosti, s katerimi se bo Slovenija uvrstila med razvite turistične države in opisuje sredstva za doseg zastavljenih ciljev. (<http://www.dz-rs.si/>)
 - *Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT) (UL RS, št. 2/ 2004, str. 207)* ureja načrtovanje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma, določa organiziranost izvajanja turistične politike na nacionalni ravni, določa načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike na nacionalni ravni, določa načrtovanje, organiziranje in izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma na ravni turističnega območja in določa turistično takso in druga sredstva za izvajanje politike spodbujanja razvoja turizma na nacionalni ravni in na ravni turističnega območja. Zakon določa tudi pogoje za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev, turističnega vodenja in spremljanja ter turističnih športnih storitev kot pridobitne dejavnosti. (<http://www.uradni-list.si/>)
 - *Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023* Vlada RS je na 92. redni seji, 12. oktobra 2006 sprejela Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023. Dokument zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri uresničitvi katerih bo sodelovala država. Ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojno-investicijski projekti resolucije,
-

so razvojna mreža Slovenije, kjer so vključeni projekti izgradnje gospodarskih središč. Ta središča naj bi odprla 17.000 novih delovnih mest in v vseh slovenskih regijah povečale možnosti za razvoj približno 2000 malih in srednjih podjetij. Poleg teh ključnih področij gre še za povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, razvoj štipendijske sheme, učinkovito upravljanje okolja, trajnostne energetike, mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju, kjer je predvidena izgradnja cestne in železniške prometne infrastrukture, ter področje institucionalne in administrativne usposobljenosti, ki predvideva posodobitev pravosodja in zdravstva.

➤ *Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt.), UL RS, št. 33/ 2007)*

Ta zakon ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem.

Poleg tega ta zakon ureja še opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema. (<http://www.uradni-list.si/>)

➤ *Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007- 2011 (Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem, izdan v skladu s 6. Členom ZSRT), katerega vizija in cilji so na kratko opisani zgoraj.*

➤ *Turistična politika za leto 2007 z usmeritvami za leto 2008 (Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem) je temeljni izvedbeni dokument države, s katerim Vlada RS opredeli vsakokratne ukrepe in aktivnosti za ustvarjanje sistemskih in drugih pogojev za razvoj turizma. Ta dokument temelji na RNUST. V Turistični politiki so opredeljeni kratkoročni cilji, ukrepi in aktivnosti za spodbujanje razvoja turizma ter določen obseg sredstev državnega proračuna za spodbujanje razvoja turizma*

3.4 Smernice za razvoj turizma na ožjem obravnavanem območju

3.4.1 Regionalna zasnova prostorskega razvoja JV Slovenije⁴

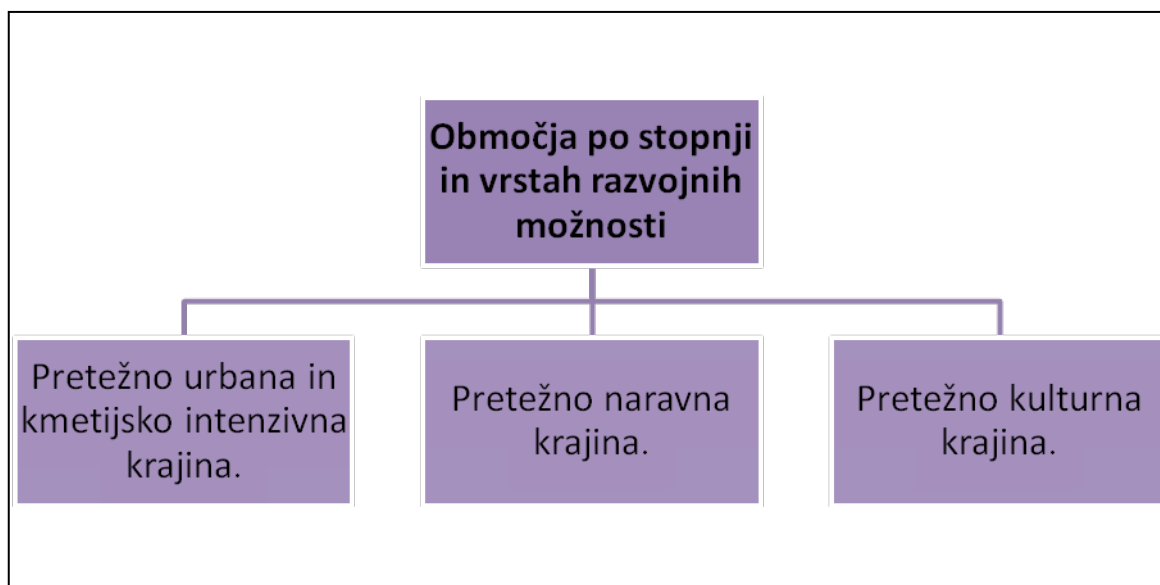
Pri oblikovanju vizije prostorskega razvoja Jugovzhodne Slovenije je poleg ciljev prostorskega razvoja Slovenije upoštevana tudi splošna vizija razvoja regije, ki je bila opredeljena in sprejeta v regionalnem razvojnem programu in poudarja, da je **vizija** JV Slovenije imeti uspešno gospodarstvo, ki bo dolgoročno zagotavljalo ustrezno velikost dodane vrednosti na zaposlenega in bruto domači proizvod na prebivalca ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja.

Vizija prostorskega razvoja JV Slovenije je ustvariti takšne razmere v prostoru, ki bodo omogočile uravnoteženo in učinkovito rabo prostora, enakomeren gospodarski, socialni in demografski razvoj ter kakovostno življenje na celotnem območju regije. Pri zagotavljanju prostorskih možnosti za uresničevanje gospodarskih ciljev in ciljev na področju razvoja človeških virov ter družbene blaginje bodo potrebni ne samo ohranjanje narave, temveč tudi izboljševanje in uravnoteženo gospodarsko izkoriščanje naravnih virov ter poudarjanje pozitivnih prvin prepoznavnosti regije, ki se danes kažejo v:

- velikem deležu kmetijskih in naravno ohranjenih območij,
- tradicionalni kmetijski kulturni krajini,
- razmeroma neonesnaženem okolju,
- močnih industrijskih središčih,
- potencialih za razvoj turizma (tudi kot dopolnilne dejavnosti).

Za potrebe usmerjanja prostorskega razvoja dejavnosti na območju JV regije je v Regionalni zasnovi prostorskega razvoja JV Slovenije pripravljena delitev regije na razvojna območja z usmeritvami za prostorski razvoj dejavnosti.

⁴ Poročilo 3. b faza, 1. in 2. del

Slika 12: Območja po stopnji in vrstah razvojnih možnosti. (Vir: Regionalna zasnova prostorskega razvoja JV Slovenije.)

Območje, ki bo obravnavano v tej nalogi bi lahko uvrstili v *pretežno urbana in kmetijsko intenzivna območja*, saj v to kategorijo območij strategija uvršča okolico pomembnejših naselij, kamor sodita tudi Trebnje in Mirna.

Vendar pa, če vzamemo za primer samo občino Šentrupert, ki jo bomo v nalogi obravnavali, se ta bolj identificira s *pretežno kulturno krajino*, tega pa strategija opredeljuje kot podeželski prostor s prepletom kmetijskih, gozdnih in poseljenih površin, na katerem se v pomembnem deležu pojavljajo velike naravne kakovosti in prvine ter območja, pomembna za prepoznavnost.

Potenciale za razvoj izletniškega turizma in rekreacije za takšna območja je treba razvijati ob upoštevanju usmeritev:

- Ohranjati je treba obstoječe ureditve za turizem in rekreacijo ter jih nadgrajevati s komunalnim opremljanjem, prenovami in širitvami ob predhodnih prostorskih preveritvah.
- Dovoljene so oblike rekreacije, kot so ogledi naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov, izletništvo, sprehajanje, tek - jogging, fotolov, pikniki, kolesarjenje, jahanje, smučanje na obstoječih smučiščih ipd.

- Niso dovoljene ureditve stadionov, golf igrišč in stez za motokros ter vzletišč za zmaje in padala, če bi bili zanje potrebni poseki gozdnih površin.
 - V bližini turističnih točk morajo biti zagotovljena urejena parkirišča.
 - Obstoječa smučišča se ohranjajo na sedanjih lokacijah, širitev njihove ponudbe pa je dovoljena ob predhodnih prostorskih preveritvah.
 - Poškodbe vegetacije, tal in reliefa na območjih turističnih in rekreacijskih ureditev je treba sprotno sanirati.
 - Ob tekočih in stoječih vodah se ribiška stojišča uredi le na delu obrežja, tako da pretežni del obrežja ni obremenjen.
 - Za območje Regijskega parka Kočevsko Kolpa, za zavarovana območja v Beli krajini in v preostalih območjih regije (na primer območje Gorjancev, reke Krke...), kjer bo koncentracija zavarovanih območij v takem obsegu, da bo potrebno zagotoviti samostojno upravljanje in vzpostavitev institucije za upravljanje, naj se načrtuje posamezne osrednje informacijske centre zavarovanih območij tudi z manjšimi ločenimi informacijskimi točkami.
 - Obstoječi nelegalni in moteči turistično-rekreativni objekti na območjih varstva narave se sanirajo oziroma odstranijo.
 - Gradnja turistično rekreacijskih objektov in njihova ureditev naj se načrtuje na območjih, kjer ni možnosti ogrožanja naravnih vrednot ali biotske raznovrstnosti.
 - Oblikovanje opozorilnih in razlagalnih tabel naj bo poenoteno, prilagojeno prostoru in diskretno umeščeno v prostor.
 - Večje turistične prireditve naj se odvijajo na za to že predvidenih lokacijah na način, ki ne bo ogrožal območij ohranjanja narave.
 - Gradnja večjih športnih, rekreacijskih in turističnih objektov (stadioni, hoteli, vzletišča, letališča, motokros steze ipd.) se na območjih varstva narave naj ne izvaja, razen v že določenih in že dorečenih conah za te namene.
 - Šotorišča in kampi se naj načrtujejo in izvedejo praviloma izven območja poplavnih ravnin in le v primerih, ko je gradnja izvedljiva brez novogradenj infrastrukture in drugih zahtevnejših posegov, ki bi lahko negativno vplivali na območje varstva narave.
 - Na najvrednejših območjih varstva narave, ki jih bi lahko masovna turistična ponudba prizadela, se le ta doreče oz. omeji kvantitativno, kvalitativno in časovno.
-

- Izdela se načrt celostne ureditve vse potrebne infrastrukture zavarovanih območij narave in naravnih vrednot, ki so namenjene rekreaciji in turizmu.
- Za objekte in območja varstva narave, ki bi bili lahko vključeni tudi v sklop turistične ponudbe regije, se predvidi gradnja informacijskih centrov.

Potenciale za razvoj turizma na kmetiji je treba razvijati na podlagi usmeritev:

- turizem na kmetiji naj vključuje predvsem dejavnosti, ki so tradicionalne v tem območju,
- ponudba na turistični kmetiji naj bo povezana s kmetijsko dejavnostjo ter z lesno – proizvodnimi in drugimi tradicionalnimi dejavnostmi (drobna obrt),
- ureditve rekreacijskih in/ali športnih površin, kot so npr. igrišča za tenis, golf, bazeni, ipd., niso dovoljene,
- pri urejanju kmetij s turistično ponudbo je treba zagotoviti uporabo avtohtonih sadilnih in gradbenih materialov ter upoštevati značilnosti avtohtone arhitekture,
- kmetije s turistično dejavnostjo morajo imeti zagotovljeno ustrezno infrastrukturno opremo, predvsem pa odvajanje in čiščenje odpadnih voda in odvoz oziroma recikliranje odpadkov.

Gradnjo sekundarnih objektov in objektov namenjenih rekreaciji in turizmu je treba ne glede na tip poselitvenega vzorca usmerjati v za to točno določena območja zaradi potreb po racionalni izrabi prostora, ohranjanju kakovosti kulturne krajine, zgoščanju gradnje v tovrstnih območjih in ohranjanju varnih pogojev in privlačnih lastnosti prostora za rekreacijo in bivanje.

Zgoraj omenjeni dokument je pripravljen na podlagi določil *Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS; UL RS; št. 76/04)*, *Programa priprave za RZPR za JVS (UL RS, št. 107/05)* in *Pravilnika o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave RZPR ter vrstah njenih strokovnih podlag (Uradni list RS, 24/04)*.

3.4.2 Smernice občine Trebnje za občino Šentrupert⁵

Ker bo občina Šentrupert kot izhodiščno osnovo za razvoj turizma uporabila *Strategijo razvoja turizma v občini Trebnje*, (v nadaljevanju SRTT) končni dokument 7. 2. 2006, smo se za povzetek smernic navezali na omenjeni dokument.

Poslanstvo vseh prebivalcev in poslovnih subjektov, ki živijo in delujejo na območju občine Trebnje, je na področju turistične dejavnosti:

- ustvarjanje pozitivnega in pristnega turističnega okolja (naravnega, kulturnega in sociološkega),
- medsebojno sodelovanje in povezovanje ponudbe,
- kakovostno in gostoljubno sprejemanje gostov,
- ustvarjanje pozitivne energije,
- trajnostno in odgovorno koriščenje ponujenih naravnih danosti,
- pripovedovanje zgodb, spodbujanje pozitivnih in enkratnih doživetij,
- zagotavljanje lastne ekonomske neodvisnosti, delovnih mest in nenehnega razvoja kakovosti življenja domačinov,
- donosnost skrbno izbranih turističnih naložb,
- dolgoročno zadovoljstvo turistov in obiskovalcev.

Tako kot drugod po Sloveniji, se tudi v občini Trebnje in posledično v občini Šentrupert stanje na področju turističnega povpraševanja izboljšuje in počasi zopet raste. Turistično povpraševanje je nihalo sorazmerno z drugimi kraji v Sloveniji in je vrhunec doseglo leta 1986 do 1990, potem pa do leta 1995 beležimo strmo upadanje turistov.

Ključni kazalci turističnega povpraševanja v občini Trebnje za izbrana leta so prikazani v sledeči preglednici:

⁵ Poglavje je v celoti povzeto po Strategiji razvoja turizma občine Trebnje, 2006.

Preglednica 4: Ključni kazalci turističnega povpraševanja v občini Trebnje za izbrana leta. (Vir: SURS, 2006)

*zasedenost- odstotek zasedenosti ležišč je izračunan za vsa ležišča (stalna in pomožna) po naslednji formuli: (št. prenočitev x100)/(št. ležišč x št. dni v letu).

Občina Trebnje	1986	1990	1991	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Prihodi turistov									
Skupaj	7.509	7.939	2.079	283	763	1.043	922	1.226	1.297
Domači	2.849	3.462	1.626	89	171	149	116	100	124
Tuji	4.660	4.477	453	194	592	894	806	1.126	1.155
Delež tujih turistov %	62,1	56,4	21,8	68,6	77,6	85,7	87,4	91,8	90,3
Prenočitve									
Skupaj	9.905	12.137	5.315	591	2.584	2.039	1.548	2.318	1.627
Domači	5.212	7.347	4.802	308	428	512	186	221	317
Tuji	4.693	4.790	513	283	2.156	1.527	1.362	2.097	1.310
Delež tujih prenočitev	47,4	39,5	9,7	47,9	83,4	74,9	88,0	90,5	80,5
Povprečna doba bivanja									
V dnevih	1,3	1,5	2,6	2,1	3,4	2,0	1,7	1,9	1,3
V dnevih-domači	1,8	2,1	3,0	3,5	2,5	3,4	1,6	2,2	2,6
V dnevih- tuji	1,0	1,1	1,1	1,5	3,6	1,7	1,7	1,9	1,1
Povprečna zasedenost*									
V vseh nastanitvenih objektih	33,5	27,7	18,0	4,5	8,5	6,7	6,5	9,8	6,9

Strateški in operativni cilji razvoja turizma občine Trebnje

Razvojni cilji so razvrščeni v več sklopov in sicer na *strateške dolgoročne cilje* (2006- 2015) in *operativne kratkoročne cilje* (2006- 2010):

Preglednica 5: Cilji na področju turistične infrastrukture za občino Trebnje.(Vir:SRTT, 2006).

Strateški dolgoročni cilj (2006- 2015)	
Povečanje investicij v ureditev obstoječe in nove turistične infrastrukture usklajene z okoljem in trendi	
Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Gostinsko- nastanitvene zmogljivosti	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Povečati obseg zmogljivosti iz 237 ležišč na najmanj 580 ležišč in 100 parcel. ◆ Vzpostaviti najmanj 5 opremljenih parkirnih mest za avtodome. ◆ Dvigniti kakovost ponudbe iz **/** na ***/****. ◆ Vzpostaviti najmanj 3 ekološke turistične kmetije. ◆ Prilagoditi ponudbo v gostinsko-nastanitvenih objektih za najmanj tri različne ciljne skupine npr. pohodniško-kolesarski, družinski, poslovni gostinsko-nastanitveni objekt.
Gostinska ponudba	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Povečati št. vinskih kleti, vinotočev iz 3 na najmanj 6. ◆ Povečati št. izletniških kmetij iz 12 na najmanj 14. ◆ Vzpostaviti 3 nove prodajalne (butiki) z izdelki domače in umetnostne obrti, vinskimi izdelki in ekološkimi in kmetijskimi izdelki. ◆ Vzpostaviti dve etno gostišči.
Naravne danosti	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Urediti in vzdrževati naravne znamenitosti: reka Temenica, ostanki močvirij, in samotne tihe doline Laknice, Radulja, Bistrica, Vejar, zg.tok Mirne. ◆ Vzpostaviti eno informacijsko središče s gostinsko in športno-rekreativno ponudbo. ◆ Vzpostaviti najmanj eno učno pot.
Kulturno- zgodovinska in etnološka dediščina	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Obnoviti najmanj en grad. ◆ Vzpostaviti etnološki krajevni muzej. ◆ Vzpostaviti eno galerijo. ◆ Vzpostaviti muzej na kmetiji. ◆ Oživiti in obnoviti najmanj eno arheološko najdišče. ◆ Vzpostaviti in zagotoviti uspešno delovanje najmanj 3 biotržnicam.

Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Športno- rekreativna ponudba	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izdelati en načrt poteka športno-rekreativnih poti. ◆ Zgraditi najmanj 15 km lokalnih kolesarskih stez. ◆ Vzpostaviti in vzdrževati konjeniške poti po občini. ◆ Vzpostaviti najmanj XXX km tekaških prog (tek na smučeh). ◆ Zgraditi » public« golf igrišče z 9 luknjami. ◆ Vzpostaviti najmanj en ribolovni center z gostinsko in športno-rekreativno ponudbo. ◆ Vzpostaviti in vzdrževati najmanj eno naravno drsališče za turiste. ◆ Izdelati eno študijo preučitve možnosti vzpostavitve manjšega smučišča in urejenih sankoških prog. ◆ Zgraditi najmanj en športno-jahalni center s pokrito halo.
Poslovni turizem	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vzpostaviti en poslovni center, manjše zmogljivosti in visoke kakovosti. ◆ Povečati št. manjših seminarskih v obstoječih in novih gostinsko-nastanitvenih objektih iz 3 na najmanj 5.
Turizem dobrega počutja	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Povečati število dopolnilnih programov dobrega počutja v obstoječih in novih gostinsko nastanitvenih objektih in vključiti naravne resurse.
Družinski turizem	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vzpostaviti najmanj eno pravljico deželo ali pot. ◆ Prilagoditi ponudbo družinam v najmanj enem gostinsko-nastanitvenem objektu.
Podeželski turizem	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Investicije na podeželju so zajete v nekaterih zgornjih ciljeh.

Preglednica 6: Cilji na področju ostale infrastrukture za občino Trebnje. (Vir: SRTT, 2006)

Strateški dolgoročni cilj (2006- 2015)	
Spodbujati investicije v ureditev obstoječe in nove ostale infrastrukture in suprastrukture usklajene z okoljem.	
Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Promet	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Urediti najmanj 30% parkirišč od potrebnih in načrtovanih. ◆ Vzpostaviti najmanj eno peš cono v starih mestnih jedrih. ◆ Izdelati študijo s preučitvijo možnosti za vzpostavitev alternativnih in okolju prijaznih oblik prevoza. ◆ Opremiti najmanj 50% vseh krajev s pločniki (kjer potrebno).

Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Telekomunikacije	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Urediti najmanj 30% parkirišč od potrebnih in načrtovanih. ◆ Vzpostaviti najmanj eno peš cono v starih mestnih jedrih. ◆ Izdelati študijo s preučitvijo možnosti za vzpostavitev alternativnih in okolju prijaznih oblik prevoza. ◆ Opremiti najmanj 50% vseh krajev s pločniki (kjer potrebno).
Javna infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Naselja, naravne in kulturno-zgodovinske znamenitosti, ki se uporabljajo v turistične opremiti in urediti s suprastrukturo (počivališči, klopmi, koši za smeti, ulično razsvetljava, obvestilno in usmerjevalno signalizacijo) usklajeno s okoljem. ◆ Urediti in vzdrževati javne zelenice, parke, otroška igrišča, trge,...
Podeželje	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Nadaljevati z revitalizacijo vasi.
Drugo	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Sanirati najmanj 70% črnih odlagališč. ◆ Urediti in komunalno opremiti najmanj 80% romskega naselja.

Preglednica 7: Cilji na področju turističnega povpraševanja. (Vir: SRTT, 2006)

Strateški dolgoročni cilj (2006- 2015)
Povečati turistično povpraševanje.
Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vzpostaviti vodenje statistike in sistematično spremljanje obiskanosti. <p>Ciljev za kazalnike turističnega povpraševanje ne moremo kvantificirati, zaradi nerelavantnih obstoječih podatkov, kljub temu so cilji :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ povečati število prihodov turistov, ➤ povečati število realiziranih prenočitev, ➤ daljša povprečna doba bivanja (več stacionarnega turizma) ➤ večja povprečna letna zasedenost gostinsko-nastanitvenih kapacitet

Preglednica 8: Cilji na področju ekoturizma. (Vir: SRTT, 2006)

Strateški dolgoročni cilj (2006- 2015)
Spodbujanje razvoja turizma v ekoturizmu in s tem povečevati konkurenčnost in prepoznavnost občine Trebnje kot eko-turističnega kraja.
Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dvigovati osveščenost in vedenje o pomenu in možnostih ekoturizma za družben, ekonomski in okoljski razvoj. ◆ Razviti najmanj 5 prepoznavnih proizvodov ekoturizma. ◆ Spodbujati razvoj potencialnih ponudnikov ekoproizvodov in ekoturistične ponudbe.

Preglednica 9: Cilji na področju destinacijskega managementa. (Vir: SRTT, 2006)

Strateški dolgoročni cilj (2006- 2015)	
Vzpostaviti destinacijski management organizacijske strukture.	
Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Trženje	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izdelati marketinško strategijo. ◆ Izdelati krovno blagovno znamko. ◆ Izdelati celostno grafično podobo destinacije in aplikacije na orodja tržnega komuniciranja. ◆ Izdelati tržno naravnana in nadgraditi obstoječa orodja tržnega komuniciranja. ◆ Učinkoviteje tržiti in promovirati celovite programe, turistične proizvode in s tem povečevati obseg receptivnega turizma. ◆ Izvajati skupno prodajo gostinsko-nastanitvenih zmogljivosti vključno s zidanicami in počitniškimi hišami. ◆ Obveščati širšo in strokovno javnost o turistični ponudbi občine. ◆ Vzpostaviti trženje in prodajo ekoloških in kmetijskih pridelkov, izdelkov domače in umetnostne obrti.
Prireditve	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izboljšati destinacijski management prireditev: <ul style="list-style-type: none"> ➢ koordinirati organizatorje z namenom izdelave mesečnih in letnih koledarjev prireditev, ➢ opredeliti in razporediti prireditve v občini po pomembnosti, ➢ sistematično spremljati obiskanost prireditev in segment obiskovalcev, ➢ vključevati prireditve v programe turističnih ponudnikov. ◆ Izdelati študijo s preučitvijo potreb po gradnji večnamenske dvorane. ◆ Organizirati prireditve, delavnice, tekmovanja, akcije na temo varovanja okolja.
Upravljanje z naravnimi in kulturno-zgodovinskimi znamenitostmi, ki so javno dobro	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izdelati model in načrt upravljanja naravnih in kulturno-zgodovinskih znamenitosti, ki so potencialne turistične atrakcije. ◆ Določiti skrbnike.
Informacijska dejavnost	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vzpostaviti enoten informacijski sistem.
Turistični programi/proizvodi	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Razviti in vzpostaviti najmanj 10 novih okolju prijaznih turističnih proizvodov in najmanj 5 programov. ◆ Uspešno tržiti turistične proizvode in programe.

Področje	Operativni, kratkoročni cilji (2006- 2010)
Usposabljanje in izobraževanje	<ul style="list-style-type: none">◆ Vključiti in obveščati turistične ponudnike ter predstavnike drugih zainteresiranih javnosti pri načrtovanju razvoja turizma.◆ Izobraževati zaposlene kadre za potrebe ponudnikov in kakovostne širitve ponudbe.◆ Izobraževati ponudnike za potrebe okolju prijaznega trajnostnega razvoja.◆ Vzpostaviti sodelovanje, proaktivirati in osveščati domačine, da sodelujejo pri razvoju okolju prijaznega trajnostnega razvoja turizma.

Strateška vizija dolgoročnega razvoja občine Trebnje vključuje izzive in spremembe, ki jih prinaša globalizacija, spremenjeni demografski trendi in tehnološki razvoj. Temelji na prepoznavnosti, konkurenčnosti ponudbe, urejenosti okolja in razvoju okolju prijaznega trajnostnega turizma.

To območje naj bi postalo okolju prijazna turistična destinacija, privlačna v vseh letnih časih, primerna za enodnevni obisk ali krajši nekajdnevni oddih.

Razvijala se bo turistična ponudba, ki bo razpoznavna po individualnem pristopu do gosta, ki želi občudovati, spoznavati, aktivno in pasivno uživati neokrnjeno naravo, ki išče sprostitve, doživetja v domačem in gostoljubnem podeželskem okolju in ki se rad vrača v preteklost in spoznava zgodovino, okuša vina in tradicionalno kulinariko. Turistični razvoj bo sledil načelom trajnosti predvsem pa ekološke sprejemljivosti, ki bo omogočal prebivalcem kakovostno bivanje, ustvarjal dodatne možnosti za zaposlovanje in omogočal podjetniško udejstvovanje oziroma ekonomsko trajnosten posel, ki bo na dolgi rok zagotavljal konstantne donose.

Opredelitev obstoječih in potencialnih turističnih proizvodov

Osnovna opredelitev turističnih proizvodov temelji na :

- opredelitvi obstoječih turističnih proizvodov v občini Trebnje,
- novih turističnih proizvodih, ki imajo resurse in realen turistični potencial,
- zaznanih mednarodnih trendih turističnega povpraševanja,
- primerjalni analizi domačega (območje Škofja Loke) in tujega turističnega kraja (območje Wachau).

Opredelitev turističnih proizvodov je nazorno prikazana v spodnji tabeli.

V prvem stolpcu so naštetih tako obstoječi kot potencialni turistični proizvodi (velike črke) in turistični pod-proizvodi (male črke). V drugem stolpcu so obstoječi in potencialni turistični (pod)proizvodi obarvani glede na obstoječe, trenutno, v tretjem pa glede na željeno stanje ali stopnjo razvitosti v letu 2010.

Preglednica 10: Obstoječi in potencialni turistični proizvodi v občini Trebnje. (Vir: SRTT, 2006)

OBSTOJEČI IN POTENCIALNI TURISTIČNI PROIZVODI	OBSTOJEČE STANJE (2005)	CILJNO STANJE (2010)
ŠPORTNI IN REKREATIVNI TURIZEM		
KOLESARJENJE		
Treking	Red	Green
Gorsko	Orange	Red
POHODNIŠTVO		
Treking (rekreativne pešpoti, planinske poti)	Red	Green
Nordijska hoja in zimska hoja	Yellow	Green
TEK IN TRIM STEZE		
ŠPORTNO PLEZANJE		
Plezanje po naravnih stenah	Light Green	Light Green
Plezanje po umetnih stenah	Orange	Red
GOLF		
JAHANJE		
Jahalne šole, jahanje v maneži, oskrba konj, hipoterapija	Red	Green
Jahanje v naravi	Yellow	Green
LOV		
FOTOLOV		
JAMARSTVO (ŠPORTNO)		
STRELJANJE NA GLINASTE GOLOBE		
VODNI ŠPORTI		
Plavanje, potapljanje, ...	Light Green	Light Green
Rafting, kajak, kanu	Light Green	Light Green
RIBOLOV		
ZRAČNI ŠPORTI		
Športno letalstvo, jadralno letalstvo	Light Green	Light Green
Jadralno padalstvo	Yellow	Green
Zmajarstvo	Orange	Green
JAMARSTVO (športno, raziskovalno)		
POVRŠINE ZA IGRE Z ŽOGO (tenis, odbojka na mivki, nogomet, ...)		
TEK NA SMUČEH		
SANKANJE		
DRSANJE		
Naravno drsališče	Yellow	Green
Umetno drsališče	Yellow	Red
ALPSKO SMUČANJE		
LEDNO PLEZANJE		
KULTURNI TURIZEM		
STALNE IN ZAČASNE RAZSTAVE, OBISK MUZEJEV		
DELAVNICE UMETNIKOV, PISATELJEV		
KULTURNE PRIREDITVE, FESTIVALI		
KROŽNA POTOVANJA, IZLETI, TEMATSKE POTI (npr. po sledovih gradov, arheoloških najdb-železnodobna Dolenjska, romarske poti, Po poteh dediščine Dolenjske in Bele Krajine, vinske ceste...)		
NARAVNI TURIZEM		
KROŽNA POTOVANJA, IZLETI, TEMATSKE IN UČNE POTI (učna pot po dolini Temenice, Po poteh		

dediščine Dolenjske in Bele Krajine, vinske ceste ...)		
PRIREDITVE IN ZABAVE		
ŠPORTNE, KULTURNE, ETNOLOŠKE, ZABAVNE PRIREDITVE, PREDSTAVE		
SEJMI, TRŽNICE		
ANIMACIJA (DELAVNICE,...)		
SPROSTITEV IN ODDIH, POČITNICE		
WELLNESS, ALTERNATIVNA MEDICINA		
POČITNICE NA KMETIJI, PODEŽELJU		
DRUŽINSKE POČITNICE (pravljica dežela, pot)		
POČITNICE ZA SENIORJE		
VINO IN KULINARIKA		
VIKEND POČITNICE		
IZLETNIŠKI TURIZEM		
TRANZITNI TURIZEM (postanek na poti)		
POSLOVNA POTOVANJA		
POSLOVNA SREČANJA		
SEMINARJI MANJŠEGA OBSEGA		
BANKETI, PROTOKOLARNA SREČANJA		
MLADINSKI TURIZEM		
ŠOLE V NARAVI		
DELAVNICE, RAZISKOVANJA IN ODKRIVANJA		
ŠTUDIJSKI IZLETI		

LEGENDA:

	Obstoječi proizvodi, ki se tržijo
	Obstoječi proizvodi v zametkih, se ne tržijo načrtno
	Še nerazviti, potencialni proizvodi
	Ni potenciala glede na danosti
	Ekoturistični proizvodi

Pomembni dokumenti:

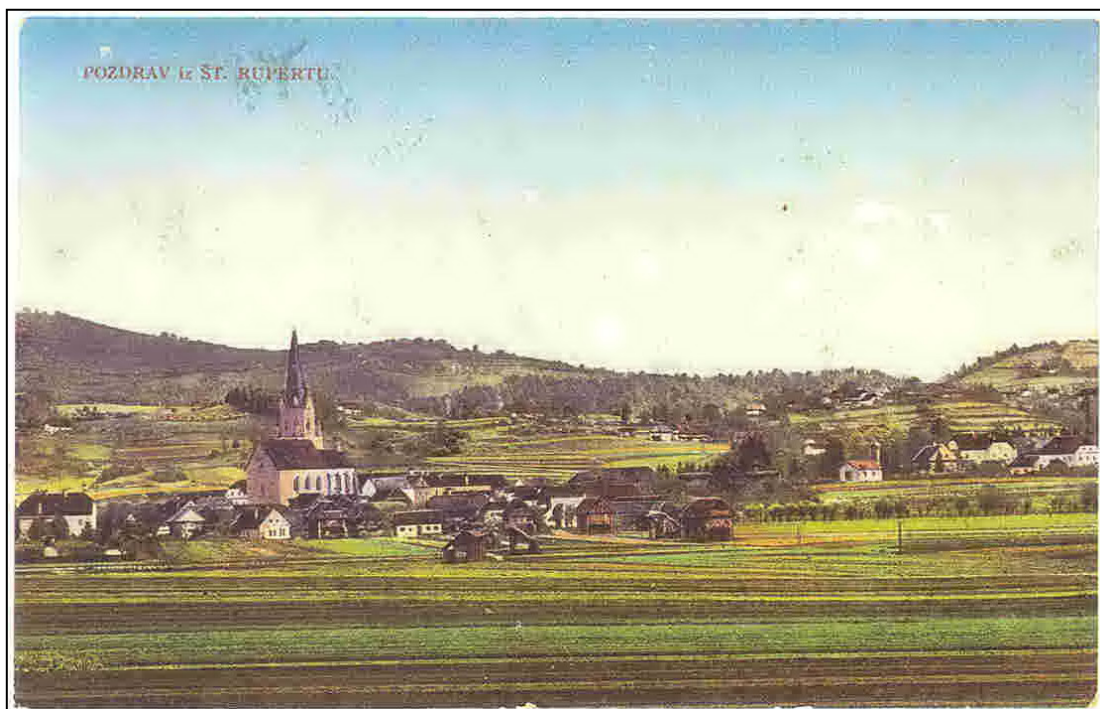
- *Odlok o razglasitvi Cerkve sv. Ruperta v Šentrupertu na Dolenjskem za kulturni spomenik državnega pomena (UL RS, št. 81 / 1999).* Cerkev je bila razglašena za spomenik državnega pomena z lastnostmi umetnostno- arhitekturnega, urbanističnega in zgodovinskega spomenika, ker ima zaradi kulturnih, arheoloških, umetnostnoarhitekturnih, urbanističnih in zgodovinskih lastnosti poseben pomen za Republiko Slovenijo.
- *Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za naselje Šentrupert (PUP) (UL RS, št. 68/ 2005) je usklajen z ZureP- 1, UL RS, št. 110 / 02 in z ZGO (UL RS, št. 110/ 02).* Tekstualni del obsega odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za naselje Šentrupert ter mnenja in soglasja pristojnih nosilcev urejanja prostora. S temi prostorskimi ureditvenimi pogoji se določijo merila in pogoji za umestitev objektov v prostor ter drugi ukrepi v zvezi z urbanističnim načrtovanjem znotraj meje prostorskih ureditvenih pogojev za naselje Šentrupert.

4 RAZVOJ TURISTIČNE DEJAVNOSTI V OBČINI ŠENTRUPERT

4.1 Analiza stanja na obravnavanem območju

Slika 13: Šentrupert na Dolenjskem s cerkvijo sv. Ruperta. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Slika 14: Šentrupert na razglednici iz leta 1912. (Vir: Nahtigal, 2003)

Ker se v tej nalogi ukvarjamo predvsem s turizmom, bomo najprej omenili, v kolikšni meri je (bila) ta dejavnost v teh krajih že prisotna. V Šentrupertu že kar nekaj časa obstaja turistično društvo, ki se je spreminjalo skozi čas. Tako je v knjigi *Korenine naše preteklosti* kot predsednik Turističnega društva Šentrupert že za leto 1975 omenjen takratni ravnatelj OŠ Šentrupert, Bojan Brezovar, ki se je med prvimi zavedal, da Šentrupert, nekdanje izrazito kmečko področje, izgublja svojo prvotno podobo. Leta 1975 je v sklopu turističnega društva zasnoval muzej kmečkega orodja v graščini na Veseli Gori. (Zupan, 2002)

Sicer pa so v preteklosti v te kraje ljudi vabile predvsem romarske cerkve (Zaplaz, Vesela Gora, Žalostna gora,...), tako so bili prvi turisti v teh krajih predvsem romarji. Dalje pa je bil turizem tu predvsem tranzitnega značaja, torej so si kakšno znamenitost ogledali le naključni obiskovalci. Danes se to spreminja, saj se tako lokalne oblasti, kot tudi prebivalstvo zaveda, da izjemne naravne in kulturne posebnosti privlačijo prenekaterega sodobnega popotnika. (Topole, 1998)

4.1.1 Analiza ankete

Ker se naloga ukvarja predvsem z razvojem turizma v Občini Šentrupert, smo opravili obsežno anketo, v kateri smo ugotavljali, kaj občani menijo o urejenosti nove občine, kaj bi glede tega izboljšali in kakšno imajo mnenje o razvoju turizma na tem območju. Prav tako nas je zanimalo, koliko občanov sploh zanima turizem, kot njihov vir zaslužka. Kajti le, če bodo občani pripravljeni sodelovati, se tu lahko razvija uspešno turistično območje, ki bo nudilo celovito in kakovostno ponudbo, ki ni toliko odvisna od kvantitete. V nasprotnem primeru pa naj se v takšnih krajih ne načrtuje turizem kot glavna gospodarska panoga.

Metoda izvedbe ankete

Anketa je bila izvedena v obliki anonimnega vprašalnika na slučajno izbranem 7% vzorcu gospodinjstev Občine Šentrupert. Trudili smo se, da smo v anketo vključili čim več različnih naselij po celotni občini. Anketa je bila izvedena v mesecu septembru, leta 2007. Cilj ankete je prikazati zadovoljstvo občanov s trenutnim stanjem (urejenost, turistične kapacitete v občini,...) in ugotoviti, v kolikšni meri so občani pravzaprav pripravljeni sodelovati pri razvoju turističnega območja šentrupeške doline.

Anketni vprašalnik smo razdelili v štiri sklope, in sicer:

- Splošna vprašanja, ki vsebujejo vprašanja o starosti, statusu osebe, ki je odgovarjala, številu oseb v gospodinjstvu in ali poleg osnovne zaposlitve opravlja še kako drugo dejavnost.
- Vprašanja o urejenosti prostora, ki vprašanega sprašujejo o njegovem mnenju o urejenosti občine, urejenosti infrastrukture in kaj bi glede tega želeli spremeniti, oz. kaj jih moti.
- Vprašanja o dejavnostih in zaposlitvi, kjer sprašujemo, katere dejavnosti občani še pogrešajo, ali jih je dovolj, ali je dovolj zaposlitev in kakšne zaposlitve še pogrešajo in kakšni so pogoji za kmetovanje v občini Šentrupert.
- Vprašanja, ki se nanašajo na turizem, pa podajajo mnenja občanov o tem, katere dejavnosti na področju turizma so že dovolj razvite, katere bi bilo potrebno še razvijati in ali bi se sami želeli ukvarjati s turizmom.

Anketa je bila zaprtega tipa, to pomeni, da so anketiranci obkrožali odgovore, imeli pa so tudi možnost »drugo«, v kateri lahko zapišejo še odgovor, ki ga mi nismo ponudili. Ankete sem opravljala sama (s pomočjo sestre) neposredno pri anketirancih na domu. Pri tem me ni nihče zavrnil, z nekaterimi pa smo se dogovorili, da so zaradi pomanjkanja časa ob mojem obisku, anketo izpolnili sami.

Opis vzorca

Kot smo že dejali, smo vzeli 7% vzorec vseh gospodinjstev občine Šentrupert. Podatek o gospodinjstvih je prevzet iz popisa leta 2002, ko je bilo v takrat še krajevni skupnosti Šentrupert 740 gospodinjstev, v tej anketi pa je bilo anketiranih 52 gospodinjstev, oz. oseb. Sicer pa je v Občini Šentrupert trenutno 2.335 prebivalcev (spletna stran Občine Šentrupert).

V nadaljevanju so predstavljeni vsi rezultati ankete s komentarji, po sklopih, kot smo jih opisali zgoraj.

I. SPLOŠNA VPRAŠANJA

Anketirani po naselju

Ankete smo skušali čimbolj razporediti po celotni občini. Anketirali smo 52 gospodinjstev, oz. predstavnikov gospodinjstev. Koliko ljudi smo anketirali, je bilo odvisno tudi od tega, v katerem času dneva smo anketirali, npr. dopoldan je veliko ljudi v službah, tako smo pač anketirali tiste, ki so bili doma.

Preglednica 11: Anketirani po naselju. (Št. preb. povzeto po SURS, popis 2002.)

Naselje	Št. prebivalcev	Število vprašanih	%
Brinje	70	2	3,85%
Dol. Jesenice	61	3	5,77%
Draga	98	3	5,77%
Gor. Jesenice	111	2	3,85%
Hom	87	1	1,92%
Hrastno	56	2	3,85%
Kamnje	94	3	5,77%
Kostanjevica	39	3	5,77%
Okrog	77	4	7,69%
Prelesje	121	4	7,69%
Rakovnik	108	1	1,92%
Ravnik	77	2	3,85%
Straža	122	2	3,85%
Šentrupert	348	6	11,54%
Škrljevo	82	7	13,46%
Vesela Gora	46	2	3,85%
Zaloka	45	5	9,62%
Skupaj	1642	52	100,0%

Anketirani po starosti

Čeprav se nismo posebej trudili iskati določenih skupin, lahko vidimo, da je bilo največ anketirancev starih do 29 let. Razlog za to je predvsem v tem, da nekateri niso želeli odgovarjati sami, ampak so anketo prepustili npr. otrokom.

Preglednica 12: Anketirani po starosti.

	Število	%
do 29 let	14	27%
30 – 39 let	13	25%
40 – 49 let	10	19%
50 – 59 let	10	19%
Nad 60 let	5	10%
Skupaj	52	100%

Anketirani po izobrazbi

Največ vprašanih je imelo končano določeno srednjo šolo. Vendar v to skupino spadajo tako delavci, kot tudi študentje, ki jih je tudi kar nekaj in ki bodo imeli čez nekaj let višjo izobrazbo.

Preglednica 13: Anketirani po izobrazbi.

	Število	%
Končana osnovna šola	11	21%
Končana srednja šola (poklicna, tehnična, gimnazija)	36	69%
Končana višja šola ali več	5	10%
Skupaj	52	100%

Število članov gospodinjstev

V kar 42% gospodinjstev je 5 ali več članov, kar je vzpodbuden podatek za novo nastalo občino, saj to pomeni, da v gospodinjstvih navadno živi tudi mlajša generacija.

Preglednica 14: Število članov gospodinjstev.

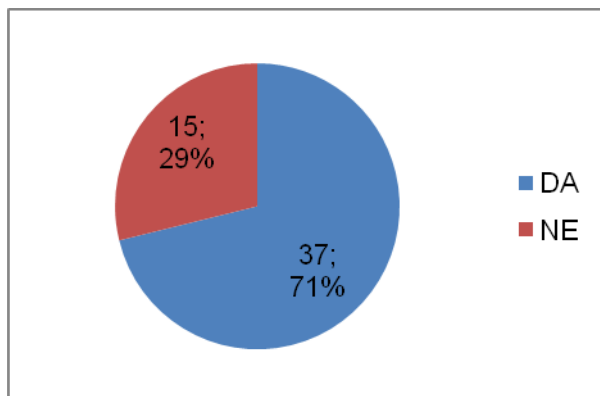
	1	2	3	4	5 in več	Skupaj
Število	0	6	10	14	22	52
%	0%	12%	19%	27%	42%	100%

Anketirani po statusu

Največ anketiranih je zaposlenih, kar kaže, da je v občini trenutno največ prebivalcev iz te skupine. Veliko je tudi študentov, kmetovalcev in upokoencev.

Preglednica 15: Anketirani po statusu.

	Študent- ka	Zaposlen- a	Samozap.	Kmetoval- ec-ka	Upokojen- ec-ka	Nezap.	Drugo	Skupaj
Število	7	27	2	6	8	2	0	52
%	13%	52%	4%	12%	12%	4%	0%	100%

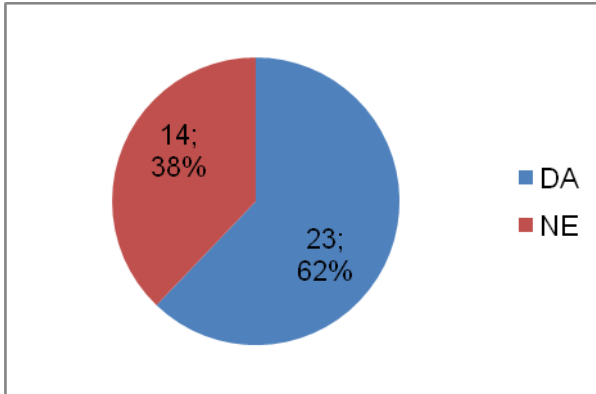
Vprašanje 6: Ali živi v vašem gospodinjstvu več generacij (otroci, starši, stari starši) ?**Graf 1: Ali živi v vašem gospodinjstvu več generacij?**

Kot lahko vidimo, kar v 71% gospodinjstev živi skupaj več generacij. Sicer pa tudi tisti, ki ne živijo skupaj v gospodinjstvu, večinoma živijo v isti hiši s starimi starši, le da je gospodinjstvo ločeno.

Takšna gospodinjstva so sicer bolj značilna za izrazito ruralna območja, medtem, ko so predvsem v Šentrupertu gospodinjstva, v katerih živi le ena generacija (starši z otroki).

Vprašanje 7: V kolikor ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, ali veste kdo bo vaš naslednik domačije (hiše) oz. ali pričakujete, da bodo vaši otroci ostali v domačem kraju / občini?

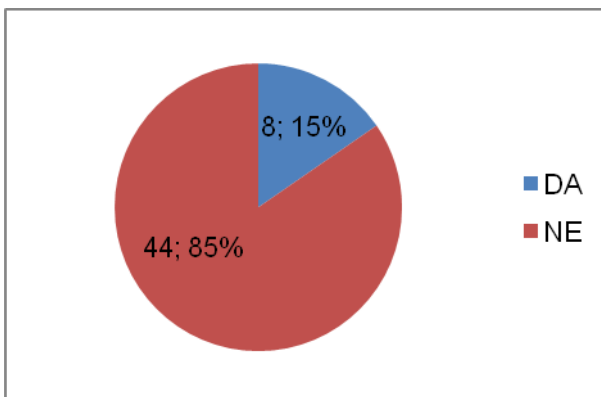
Graf 2: Ali že veste, kdo bo naslednik domačije/hiše?

V 37 gospodinjstvih živi več generacij. Od teh je o svojem nasledniku odločenih 62%, kar pomeni, da bodo ljudje ostajali v občini. Tudi od teh, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu, pa živijo v isti hiši in delajo skupaj na kmetiji, je nekaj takih, ki že vedo, kdo bo naslednik hiše, oz. kmetije. Ta skupina pa ni posebej prikazana.

Vprašanje 8: Ali poleg osnovne zaposlitve opravljate še kakšno dopolnilno dejavnost?

Graf 3: Ali opravljate še kakšno dopolnilno dejavnost?

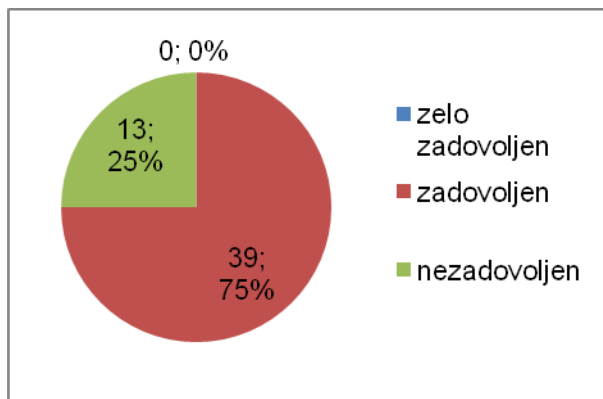

Od vseh vprašanih se jih le 15% ukvarja še s kako dopolnilno dejavnostjo. Te dejavnosti so predvsem kmetijstvo (poleg službe), kmečki turizem in peka peciva.

II. UREJENOST PROSTORA

Vprašanje 9: Kako ste zadovoljni z urejenostjo občine?

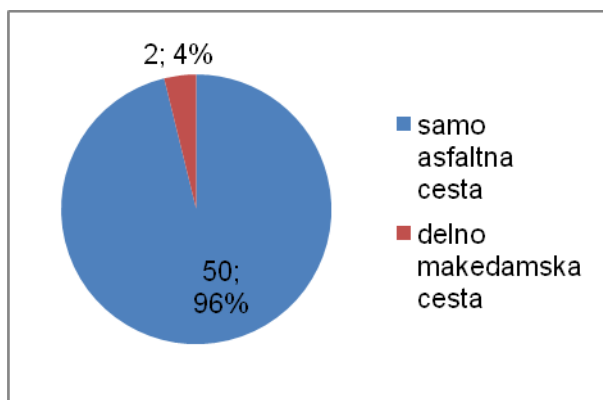
Graf 4: Kako ste zadovoljni z urejenostjo občine?

Največ anketiranih je odgovorilo z »zadovoljen«, saj menijo, da urejenosti občine še ne morejo konkretno oceniti, kajti nova občina je šele začela z delovanjem. Tisti, ki so odgovorili z »nezadovoljen«, so nezadovoljni predvsem zaradi ceste Slovenska vas- Šentrupert.

Vprašanje 10: Kakšne cestne povezave vam trenutno omogočajo dostop do različnih dejavnosti (občina, krajevni urad, vrtec, šola, knjižnica, trgovina, pošta, banka, zdravstveni dom, frizer ...)?

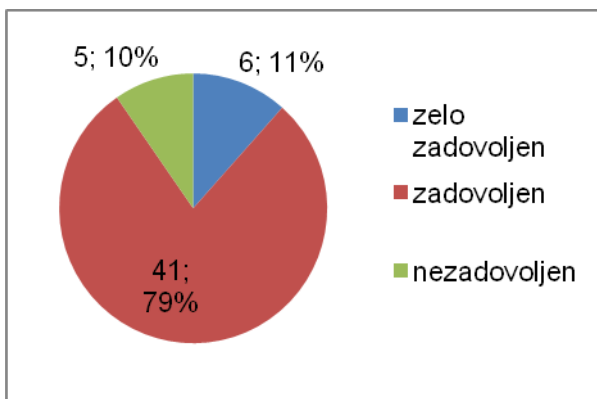
Graf 5: Kakšne cestne povezave vam trenutno omogočajo dostop do dejavnosti?

Ceste so večinoma asfaltirane. Žal pa je še en del občine, kjer imajo še delno makadamske ceste, in sicer je to del naselja Kostanjevica. Od treh anketiranih gospodinjstev, imata dve delno makadamsko pot, in sicer eno ima 4 km makadama, eno pa približno 2 km.

Vprašanje 11: Kako ste zadovoljni z urejenostjo ostale infrastrukture (vodovod, odvoz smeti, kanalizacija, urejenost zelenih površin, ...)?

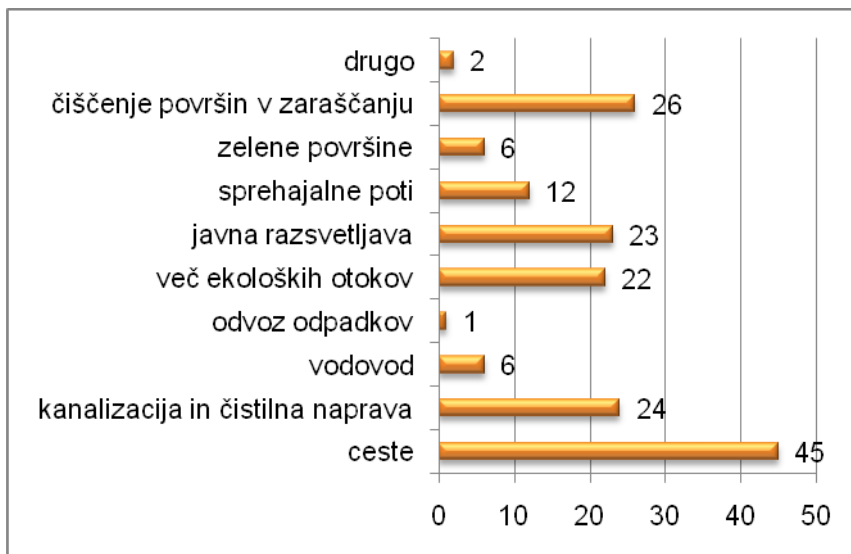
Graf 6: Kako ste zadovoljni z urejenostjo ostale infrastrukture?

Največ (79%) jih je odgovorilo, da so zadovoljni. Nekatere moti slaba vodovodna napeljava (vas Kamnje), potem to, da tu sploh še ni kanalizacije. Z odvozom smeti in tudi sicer z vodovodom pa so občani zadovoljni.

Vprašanje 12: Kaj bi v občini glede urejenosti izboljšali, oz. kaj vas moti?

Graf 7: Kaj bi v občini spremenili, kaj vas moti?

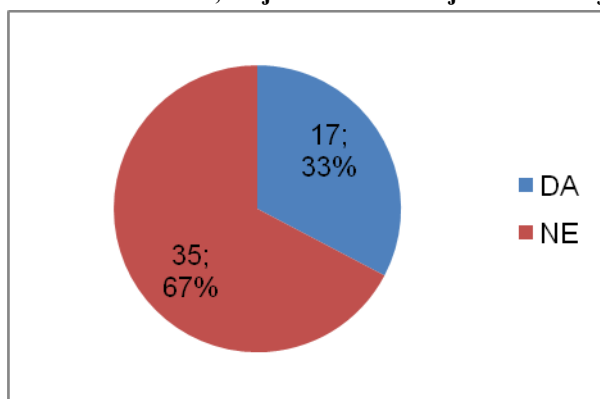

Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Za ceste se je odločilo 27% vprašanih. Za kanalizacijo 14%. Vodovod 4%, za odvoz odpadkov 1%, za več ekoloških otokov 13%, za javno razsvetlavo 14%, za sprehajalne poti 7%, za zelene površine 4%, za čiščenje površin v zaraščanju 15% in drugo 1%. Kot drugo, so vprašani navedli, da je potrebno urediti igrišča za igrali za najmlajše, tudi tiste, ki ne obiskujejo vrtca. Prav tako jih moti ureditev trškega jedra, ki je eno samo veliko parkirišče. Motijo jih tudi zelo slabe oznake za vasi, oz. naselja in smerokazi.

III. DEJAVNOSTI-ZAPOSLITEV

Vprašanje 13: Ali menite, da je v občini dovolj različnih dejavnosti (občina, krajevni urad, zdravstvena postaja, vrtec, šola, knjižnica, športni objekti, trgovine, pošta, banka, frizer, vulkanizer,...)?

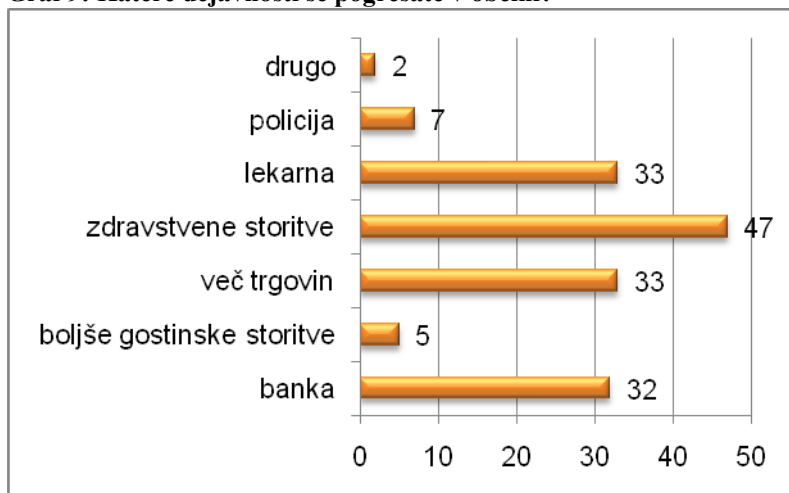
Graf 8: Ali menite, da je v občini dovolj različnih dejavnosti?

Da je v občini dovolj dejavnosti, meni 33% vprašanih. Tisti, ki menijo, da jih ni dovolj, tako mislijo predvsem zaradi pomanjkanja prostora v vrtcu, ker ni športne dvorane, ni konkurence pri trgovinah in ker ni zdravstvenega doma.

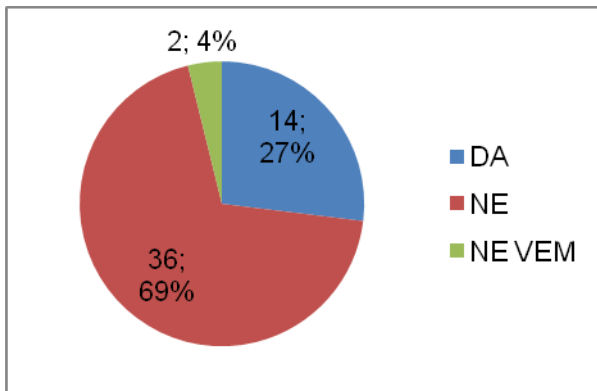
Vprašanje 14: Katere dejavnosti še pogrešate?

Graf 9: Katere dejavnosti še pogrešate v občini?

Največ vprašanih (30%) pogreša zdravstvene storitve. Sledita mu odgovora lekarna in več trgovin s 33%. Banko pogreša 20% vprašanih, policijo 4% in boljše gostinske storitve 3%. Za drugo se je odločil 1% vprašanih. In sicer so pod drugo navedli potrebo po dodatni kmetijski trgovini in knjigarni.

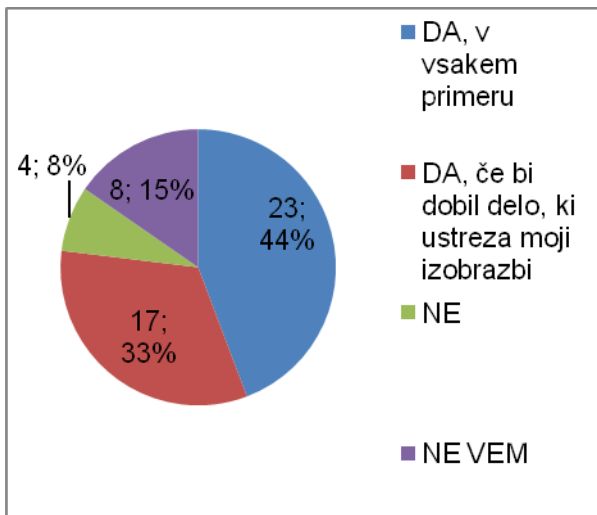
Graf 10: Menite, da je v Občini Šentrupert dovolj delovnih mest?

Vprašanje 15: Ali menite, da je v občini Šentrupert dovolj delovnih mest?

Da v občini ni dovolj delovnih mest, meni 69% vprašanih. Občani sicer menijo, da je dovolj delovnih mest za manj izobražene, za težavnejše delo, medtem ko je premalo dela v storitvah, upravi, predvsem pa ni zaposlitev za visoko izobražen kader.

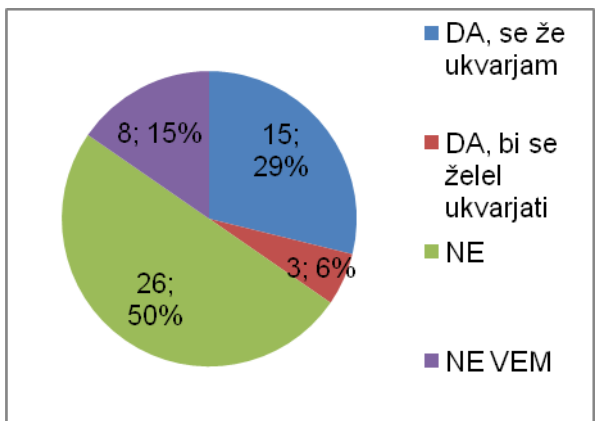
Graf 11: Ali bi se zaposlili v občini Šentrupert?

Vprašanje 16: Ali bi se zaposlili v občini Šentrupert, če bi imeli za to možnost?

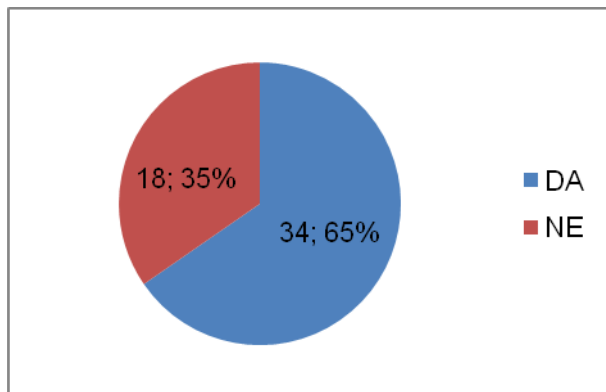
V vsakem primeru bi se v občini Šentrupert zaposlilo 44% vprašanih. Od teh jih je nekaj že zaposlenih v občini. Prav tako bi se v občini zaposlili tudi mlajši upokojenci, če bi se še zaposlovali.

Graf 12: Ali bi se ukvarjali izključno s kmetijstvom?

Vprašanje 17: Ali bi se ukvarjali izključno s kmetovanjem, če bi imeli za to možnost oz. ali se s to dejavnostjo že ukvarjate?

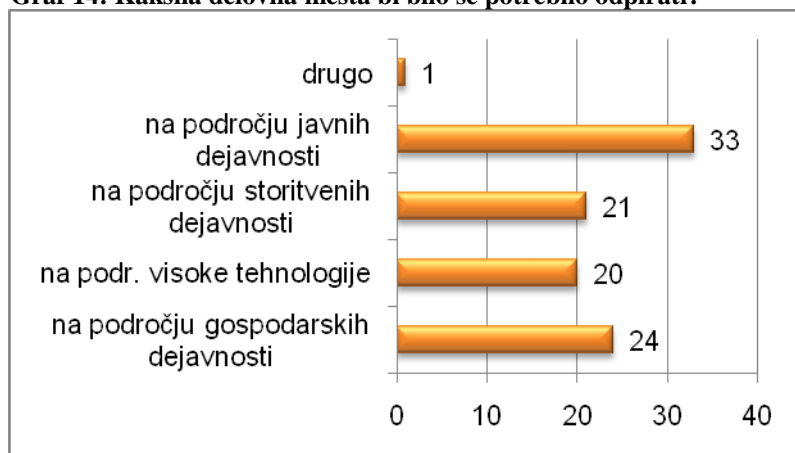
Največ vprašanih (50%) se ne bi ukvarjalo s kmetijstvom. Predvsem se s kmetijstvom ne bi ukvarjali zato, ker že imajo službe in zato, ker ponekod pogoji za kmetijstvo niso najboljši.

Vprašanje 18: Ali se vam zdijo pogoji za kmetijstvo v občini Šentrupert ugodni?**Graf 13: Ali se vam zdijo pogoji za kmetijstvo v občini Šentrupert ugodni?**

Da so pogoji za kmetijstvo v občini Šentrupert dobri, meni kar 34% vprašanih. Vendar pa so to predvsem občani, ki živijo v nižinskem delu občine.

Tisti, ki so menili, da pogoji niso dobri, pa so predvsem iz višje ležečih delov občine (Zaloka, Kostanjevica, Okrog,...). Poleg tega menijo, da je – tudi v nižinskem delu – prevelika razdrobljenost zemljišč in da je za

malega kmeta premalo posluha iz strani države. Poleg naštetega, pa naj bi bili kmetijski pridelki premalo cenjeni in danes se mora kmetovalec vse preveč ukvarjati z birokracijo.

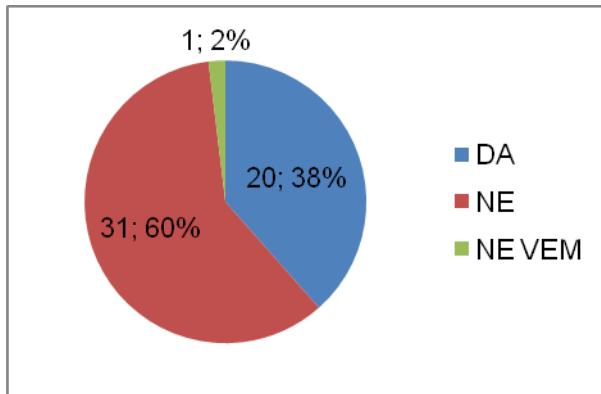
Vprašanje 19: Kakšna delovna mesta bi bilo po vašem mnenju še potrebno odpirati?**Graf 14: Kakšna delovna mesta bi bilo še potrebno odpirati?**

Tudi na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Največ vprašanih (34%) meni, da bi bilo potrebno odpirati delovna mesta na področju javnih dejavnosti. Na drugem mestu je področje gospodarskih dejavnosti s 24%. 21% jih meni, da je potrebno odpirati delovna mesta na področju storitvenih

dejavnosti. Za področje visoke tehnologije se je odločilo 20% vprašanih. Pod drugo pa je eden od vprašanih navedel, da je potrebno odpirati delovna mesta na področju turizma, saj se bo le tako spodbujalo razvoj turizma.

Vprašanje 20: Ali menite, da je v Občini Šentrupert dovolj pogojev in spodbude za odpiranje novih delovnih mest (tudi v obliki samozaposlitve - odpiranja lastne dejavnosti)?

Graf 15: Ali menite da je v občini Šentrupert dovolj spodbude za odpiranje novih delovnih mest?

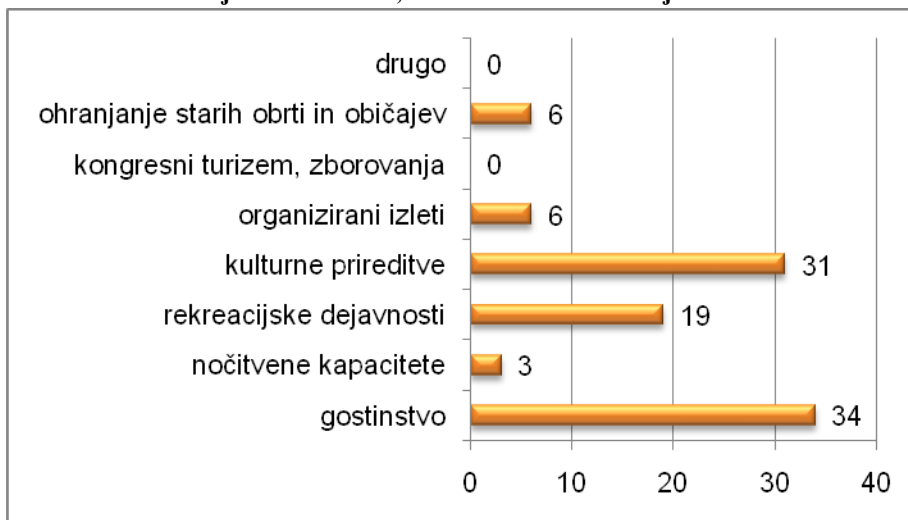

Da je spodbude dovolj, meni 38% vprašanih. 60% vprašanih pa meni, da spodbude ni dovolj. Tako menijo predvsem zato, ker se občina šele vzpostavlja.

IV. VPRAŠANJA, KI SE NANAŠAJO NA TURIZEM

Vprašanje 21: Katere dejavnosti menite, da so v Občini Šentrupert že dovolj razvite, oz. jih je že dovolj?

Graf 16: Katere dejavnosti menite, da so v občini že dovolj razvite?

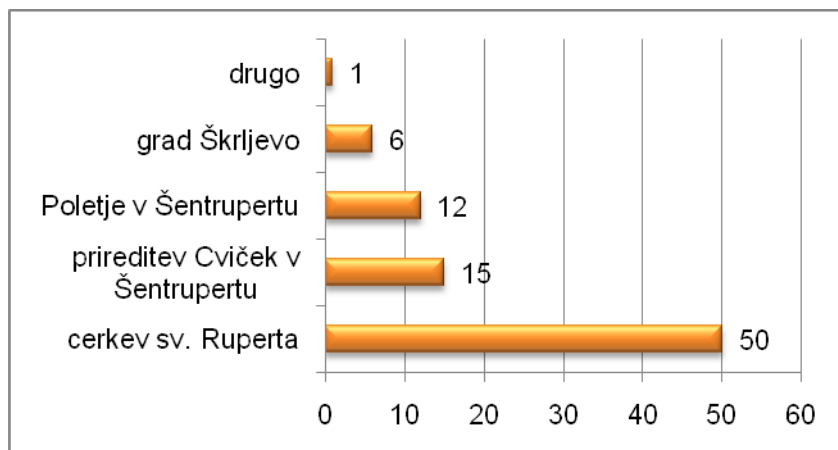

Vprašanje, kjer je bilo možnih več odgovorov. 35% vprašanih meni, da je že dovolj razvito gostinstvo, kulturne prireditve (31%) in rekreacijske dejavnosti (19%). Manj pa jih meni, da je dovolj organiziranih izletov

(6%), ohranjanja starih obrti in običajev (6%) in nočitvenih kapacitet (3%). Kot lahko vidimo, se nihče ni odločil za kongresni turizem, torej lahko rečemo, da ta dejavnost v občini Šentrupert trenutno sploh ni razvita.

Vprašanje 22: Po katerih naravnih ali kulturnih znamenitostih oz. prireditvah se vam zdi Občina Šentrupert najbolj prepoznavna?

Graf 17: Po katerih znamenitostih oz. prireditvah se vam zdi občina Šentrupert najbolj prepoznavna?

Vprašanje, na katerega je bil možnih več odgovorov. Največ (60%) jih meni, da je znamenitost, ki dela občino najprepoznavnejšo, cerkev sv. Ruperta. Za Cvičkarijo se je odločilo 18% ljudi, za Poletje v Šentrupertu 14%, za grad Škrljevo pa 7% od vseh vprašanih. Kot drugo je

eden od vprašanih navedel Gregorjev sejem na Veseli Gori.

Vprašanje 23: Kaj bi poleg zgoraj navedenih znamenitosti in dejavnosti še priporočali za ogled oziroma obisk?

Tu bomo samo opisno navedli, za katere znamenitosti so se odločili vprašani:

- Ogled cerkve sv. Ruperta v Šentrupertu,
- ogled cerkve sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori,
- ogled ostalih podružničnih cerkvic
- obisk muzeja kmečkega orodja na Veseli Gori
- obisk razglednih točk (Nebesa, Okrog, Oplenk, Zadruga, Sela, Hrastno,...) in vinskih gorc
- obisk Gregorjevega sejma
- obisk Steklasove pohodne poti
- obisk turističnih kmetij po občini
- ogled Križevega pota
- ježa po okoliških gričih
- ogled slapu Bena (ki je že v KS Dole pri Litiji, občina Litija)
- ogled kozolcev
- ogled še obstoječih mlinov (Kotarjev, Kragljev)
- pokušina vin v vinskih kletih
- ogled naravnih lepot s kolesom

Največ vprašanih se je odločilo za ogled farne cerkve in cerkve na Veseli Gori. Veliko se jih je tudi odločilo za obisk vinskih gorc. Večina vprašanih meni, da je v občini dovolj turističnih potencialov, vendar trenutno še niso najboljše izkoriščeni.

Vprašanje 24: Katere dejavnosti bi bilo po vašem mnenju še potrebno dodatno razvijati?

Graf 18: Katere dejavnosti bi bilo potrebno še dodatno razvijati?

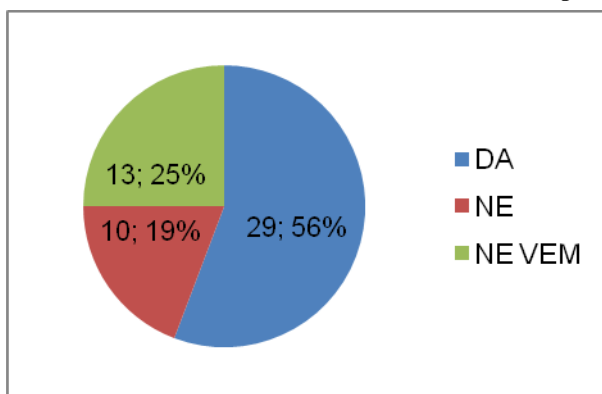
Največ vprašanih (25%) meni, da je potrebno ohranjati stare obrti in običaje, saj to predstavlja identiteto te občine. Da je potrebno razvijati nočitvene kapacitete, jih meni 21%, saj ugotavljajo, da je le-teh zelo malo. Za kmečki

turizem se jih je opredelilo 19%, za dodatno razvijanje rekreacijskih dejavnosti pa 11%, tu imajo vprašani v mislih predvsem označene kolesarske poti.

Manj pa jih meni, da je potrebno razvijati organizirane izlete (7%), kulturne prireditve (7%), gostinstvo (6%) in kongresni turizem (3%). Kot drugo (1%) pa je eden izmed vprašanih navedel pripravo in izdelavo spominkov, oz. predmetov, ki bi jih lahko ponudili obiskovalcem.

Vprašanje 25: Ali bi odobrvali, če bi se Občina Šentrupert razvijala predvsem v smeri turizma?

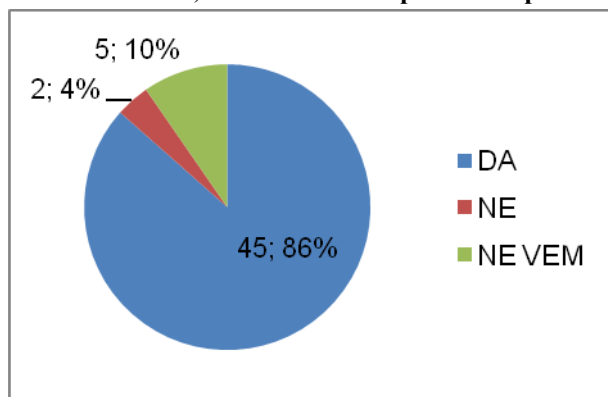
Graf 19: Ali bi odobrvali, če bi se občina Šentrupert razvijala predvsem v smeri turizma?

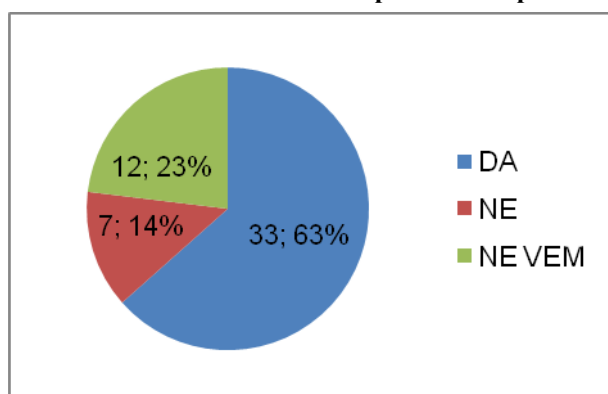
Da bi se občina razvijala predvsem v smeri turizma, se strinja 56% vprašanih. To kaže na to, da se občani zavedajo turističnih potencialov v občini in so pripravljeni živeti v turistično razvitem kraju.

Kar nekaj od teh, ki so odgovorili negativno, prav tako meni, da bi se turizem moral razvijati, vendar ne le turizem, ampak bi morala občina rasti na vseh področjih (gospodarstvo, ...), kajti, tako oni, če gre

slabo eni panogi, lahko občino pokonci držijo še druge panoge.

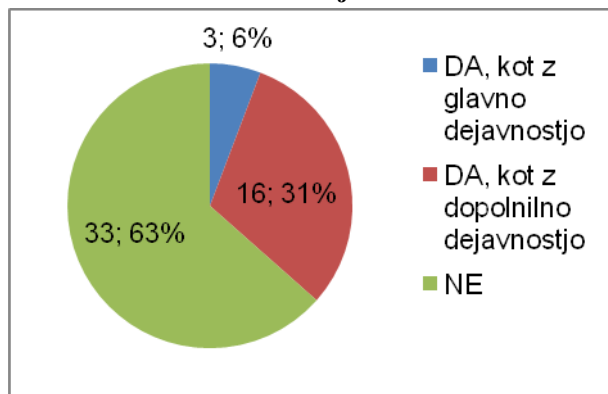
Vprašanje 26: Ali menite, da Občina Šentrupert lahko postane uspešno turistično območje?**Graf 20: Menite, da občina Šentrupert lahko postane uspešno turistično območje?**

Pri tem vprašanju zopet lahko vidimo, da se občani zavedajo turističnega potenciala v občini in da bi z njim lahko ustvarjali turistično ponudbo.

Vprašanje 27: Ali bi se po vašem mnenju morala Občina Šentrupert povezovati s sosednjimi občinami (regijami) za boljšo in bolj organizirano turistično ponudbo in prepoznavnost območja?**Graf 21: Ali bi se občina Šentrupert morala povezovati s sosednjimi občinami?**

Kar 63% vprašanih meni, da bi se občina morala povezovati z regijo in sosednjimi občinami za boljšo prepoznavnost in večjo uspešnost.

Vprašani menijo, da bi se morali povezovati predvsem na področju turizma (skupne ponudbe ipd.) in gospodarstva.

Vprašanje 28: Ali bi se sami ukvarjali s turizmom? Če je odgovor NE, ste z anketo zaključili.**Graf 22: Ali bi se sami ukvarjali s turizmom?**

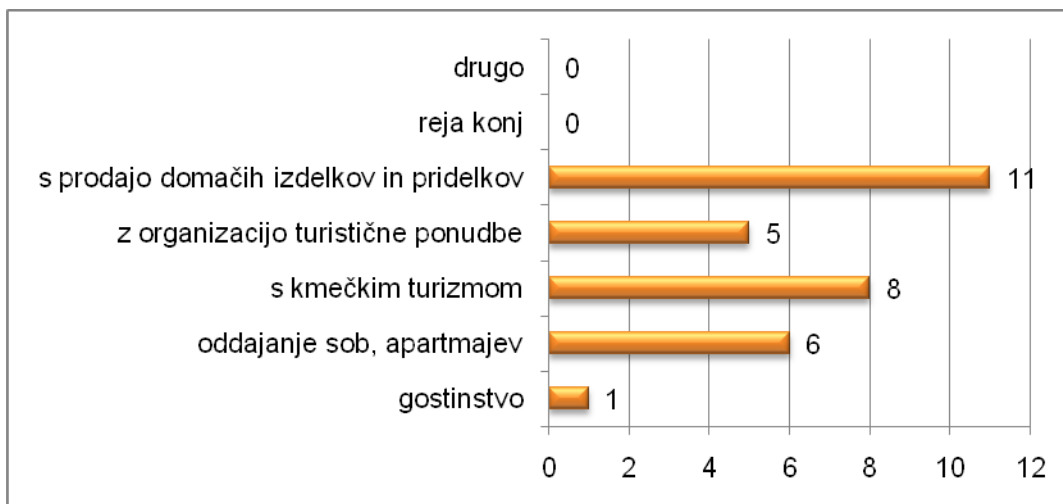
Največ vprašanih (63%) se je odločilo, da se s turizmom ne bi ukvarjali. Kot vzrok za to vprašani navajajo predvsem preveč birokracije na začetku, nekateri menijo da nimajo pogojev, prav tako jih moti to, da bi morali delati takrat, ko so ostali prosti.

Vendar pa bi se jih kljub vsemu kar nekaj ukvarjalo s turizmom, in sicer, kot z

dopolnilno dejavnostjo 31% in kot z glavno dejavnostjo 6%. Skupaj je z »DA« odgovorilo 19 od 52 vprašanih. Kar pomeni, da je nekaj upanja, da se v občini Šentrupert resnično ustvari kvalitetna turistična ponudba.

Vprašanje 29: S katero turistično dejavnostjo bi se najraje ukvarjali?

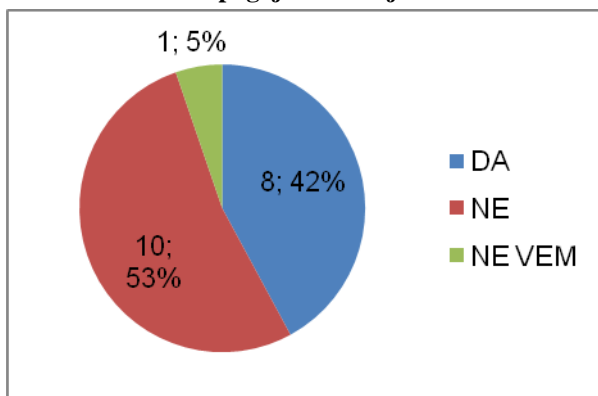
Graf 23: S katero turistično dejavnostjo bi se najraje ukvarjali?

Možnih je bilo več odgovorov. Največ (36%) bi se jih odločilo za prodajo domačih pridelkov in izdelkov. S kmečkim turizmom bi se jih ukvarjalo 26%, z oddajanjem sob pa 19%. Z organizacijo turistične ponudbe bi se jih ukvarjalo 16%, medtem, ko se z rejo konj ne bi ukvarjal nihče od vprašanih. Vendar moramo omeniti, da je to zgolj slučaj, da nismo anketirali nobenega občana, ki bi se želel ukvarjati s konjerejo. Kajti Šentrupert ima Konjerejsko društvo, torej menimo, da so tudi za to dejavnost določeni potenciali.

Vprašanje 30: Ali imate pogoje za to dejavnost? (vprašanje se nanaša na odgovor na vprašanje 29)

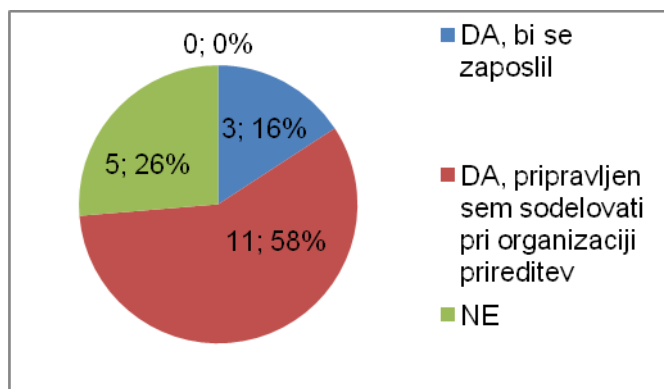
Graf 24: Ali imate pogoje za to dejavnost?

Kar 42% vprašanih meni, da imajo ugodne pogoje za dejavnost, ki bi jo želeli opravljati. Medtem, ko jih 53% meni, da za to dejavnost nimajo pogojev (nimajo dovolj svojega zemljišča, nimajo kmetije, nimajo naslednika, ki bi se s tem želel ukvarjati,...)

Vprašanje 31: Ali bi se zaposlili v nekem drugem turističnem podjetju (restavracija, hotel, turistična kmetija, turistično informacijski center,...), oz. ali ste pripravljeni sodelovati pri pripravi prireditev, ki privabljajo obiskovalce?

Graf 25: Ali bi se zaposlili v nekem drugem turističnem podjetju, oz. ali ste pripravljeni sodelovati pri prireditvah, ki privabljajo obiskovalce?

V turističnem podjetju bi se zaposlilo 16% vprašanih, pri organizaciji raznih prireditev pa bi želelo sodelovati kar 58% vprašanih, ki so se odločili, da bi se ukvarjali s turizmom. Za nič od tega pa se ne bi odločilo 26% vprašanih.

Ugotovitve

Vsi naprošeni občani so bili pripravljeni odgovarjati na anketo. Odgovarjali so po svojih občutkih, vendar se tudi zavedajo, da od novoustanovljene občine še ne morejo pričakovati uresničitve vseh svojih želja. Ko smo se potem navadno še pomenkovali, sem izvedela, da si občani predvsem želijo, da bi se v njihovi občini več dogajalo- tako za mlade kot za starejše- najbolj si želijo prireditev, ki bi vključevale predstavljanje starih šeg in navad, torej prireditev za preproste ljudi, saj je tu nekoč že bil kmečki praznik in tudi kmečke igre, ki so se jih ljudje radi udeleževali. Prav tako sem izvedela, da ljudje podpirajo pohodništvo, saj se tako privabi veliko ljudi v kraj, žal pa ugotavljajo, da so ti obiskovalci vse prej, kot kulturni, saj puščajo ogromno smeti (na primer pri cerkvi sv. Barbare, ko namesto v smetnjak mečejo smeti kar okrog njega), poleg tega si kar privoščijo sadje, ki je ob poti, ki prav gotovo ni del ponudbe pohodnih poti.

Tako sem zaključila anketo in povsod sem izvedela še marsikaj drugega zanimivega, kot le to, kar nas je zanimalo v vprašalniku. Za to se vsem občanom najlepše zahvaljujem.

4.1.2 Predstavitev in lega Občine Šentrupert

Občina Šentrupert je novonastala občina na Dolenjskem, katere velikost je 42 km² in ima trenutno 2.335 prebivalcev. (<http://www.sentrupert.net>)

Od prestolnice je oddaljena približno 55 km. Sicer pa v Šentrupert vodita dve pomembni vpadnici in sicer ena iz jugovzhodne (Trebnje) in ena iz jugozahodne (Sevnica) strani.

Občina Šentrupert je bila še do nedavnega Krajevna skupnost Šentrupert, ki je delovala pod okriljem občine Trebnje. Potem pa se je leta 2006 pojavila možnost za ponovno ustanovitev občine, saj je bil Šentrupert pred II. svetovno vojno že samostojna občina. Leta 1955 je pripadel občini Mirna in nato leta 1959 občini Trebnje. (Savnik et al., 1971).

Tako so krajanji na referendumu izglasovali novo občino Šentrupert, ki je s svojim delom pričela s 1. januarjem 2007.

Začetki so sicer težavni, vendar menimo, da s pravilnim sodelovanjem med lokalnim prebivalstvom, občinsko upravo in državnimi institucijami, občina Šentrupert lahko doseže, da postane tako obiskovalcem, kot tudi tu živečim prebivalcem, prijazen (turistični) kraj.

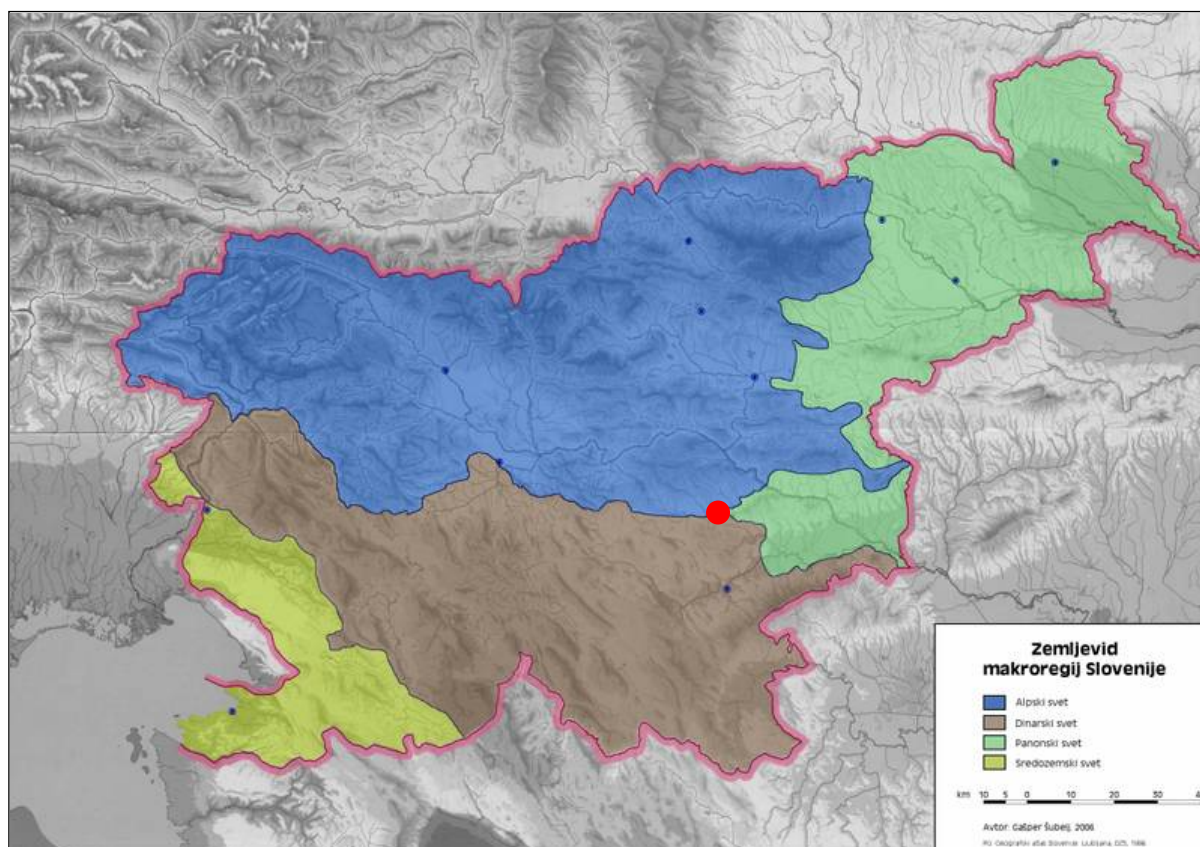
Ključne značilnosti tega območja so (Marušič, 1998):

- gričevnat in raven relief, mokrišča, meandrasti potoki
- mozaična krajina, vinogradi, kulturne terase, intenzivno kmetijstvo
- razglednost, zaprtost dolin, odprtost ravnine
- prvobitnost prostora
- cerkve, gradovi, toplice

Tu prevladuje ekstenzivno kmetijstvo manjših kmetij, ki se ukvarjajo tako s poljedelstvom, kot tudi z živinorejo. Na dokaj majhnih površinah se izmenjujejo travniki, njive, vinogradi in sadovnjaki ter gozd, ki je pretežno bukov (Marušič, 1998).

Legra

Ko pogledamo na karto, si v mislih postavimo Šentrupert nekako v osrednjo Slovenijo. Če brskamo naprej po strokovni literaturi, pa lahko ugotovimo, da ta dolina sodi v Krajine subpanonske regije in še naprej v Južne subpanonske regije, potem je to Krško gričevje in v najožjem smislu pridemo do Mirenske doline.

Slika 15: Makroregije Slovenije z oznako obravnavanega območja.

(Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Zemljevid_makroregij_Slovenije.png)

Relief

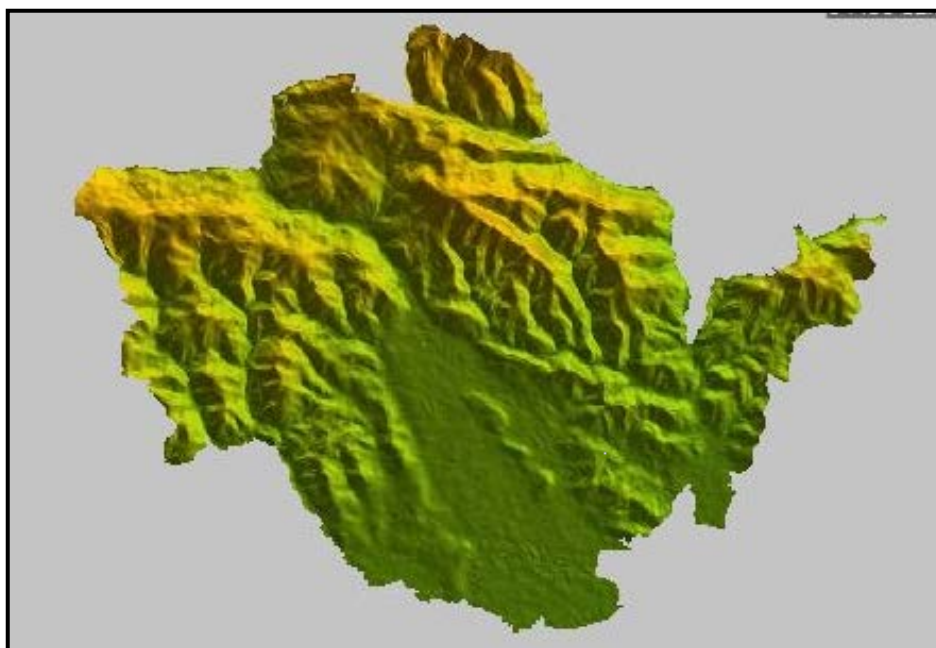
Za Krško gričevje je značilen izrazito gričevnat relief z vrhovi in grebeni, ki večinoma ne presegajo 500 m nadmorske višine. (Marušič, 1998) Nadmorska višina naselja Šentrupert je 278 m.n.m.

Tu prevladuje nizek gričevnat svet. Najvišje naselje je Hom (500-600 m.n.m.- Nebesa 602 m.n.m.).

Vhod v dolino Šentruperta je pretežno ravninski, tu so boljša kmetijska zemljišča, večinoma njive in travniki. Vendar se teren prične hitro dvigovati proti SV, SZ in S in preide v gričevnat svet, posejan z vinogradi in zidanicami, na severni strani pa se že dviga Posavsko hribovje.

Teren je tod okoli zelo razgiban in ponekod zelo strm, zato se tu izključno s kmetijstvom preživlja malo ljudi. Predvsem se izključno s kmetijstvom preživljajo tisti kmetje, ki imajo zemljišča na Povnici, kjer so najboljše kmetijska zemljišča, kjer se lahko večino obdela s stroji. Je pa tu še en problem, in sicer razdrobljenost zemljišč.

Na strmem terenu se zemljišča, kjer so bili nekoč travniki veliko zaraščajo, ali pa so spremenjena v pašnike. Tako se ljudje predvsem zaposlujejo v tovarnah, upravi, prav tako je veliko obrtnikov.

Slika 16: Relief občine Šentrupert.

(Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>, 2007)

Vode

Za območje Mirenske doline je značilna zelo razvita hidrografska mreža. Pomemben vodotok je reka Mirna, ki je bila v preteklosti z regulacijo izravnana in v veliki meri degradirana.

Pomembnejši potok v občini Šentrupert je Bistrica, izvira pa pri kraju Borovak pri Polšniku in se izliva v reko Mirno, ta pa naprej v Savo. Vodotok v Bistrici se je z leti precej zmanjšal, saj

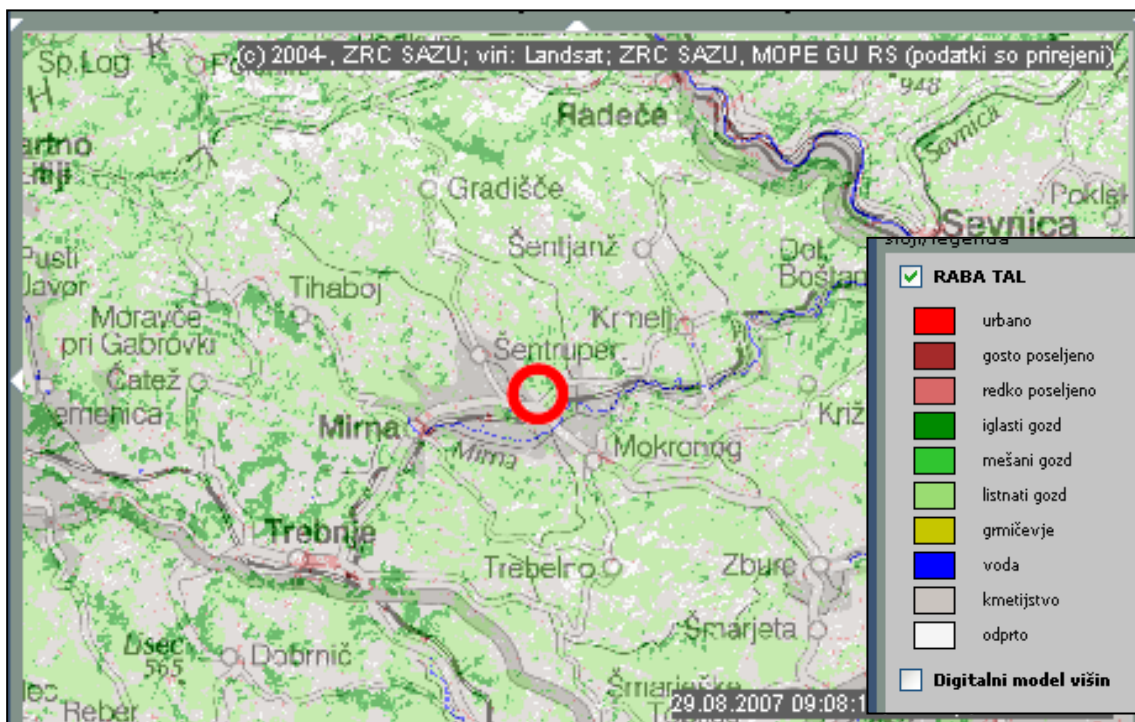

Slika 17: Potok Bistrica zaradi nenehnih izkopavanj v in ob potoku ni več odraz svoje naravne podobe. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

je bil ob travnikih nekoliko reguliran, poleg tega je v bližini tudi zasebna ribogojnica. V okolici Šentruperta najdemo še nekaj drugih manjših potočkov, kot so Busenk, Globaščica, Studenčnica, Jeseniščica in Kostanjeviški potok.

Vegetacija in klima

Gozdovi pokrivajo v nekdanji občini Trebnje približno polovico tal. Sicer pa ti gozdovi po večini niso sklenjeni in so vmes jase in obdelovalne površine z drugimi kulturnimi rastlinami. Gledano z vidika občine Trebnje, je v Mirenski dolini najmanj gozdov. Tu prevladujejo bukve, gabri, hrasti, smreke, manj pa je macesnov, borov, jelk, brez, topolov, maklena in kostanja. Predvsem v Mirenski dolini so manjši hrastovi gozdovi. (Savnik e tal., 1971)

Slika 18: Predstavitev rabe tal za obravnavano območje. M: 1: 1 000 000

(Vir: <http://gis.zrc-sazu.si>, satelitski posnetek Slovenije, satelit Landsat TM, 1992/2007)

Za klimo lahko rečemo, da se tu prepletajo sredozemski in srednjeevropski vplivi. Vpliv celine se kaže v visokih poletnih in nizkih zimskih temperaturah. (Savnik et al., 1971).

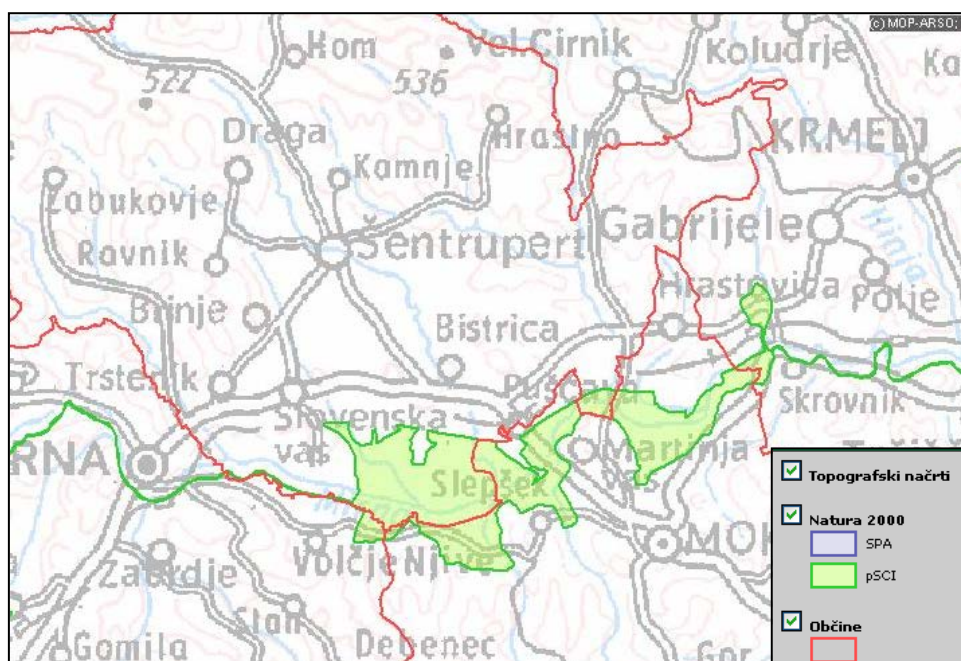
Največ padavin je v pozni pomladi in jeseni, sicer pa so padavine skozi vse leto dokaj enakomerne. (Režun, 1992)

4.1.3 Analiza obstoječih kvalitiet v prostoru

Naravna dediščina

V občini Šentrupert Natura 2000 trenutno zavzema 192,397 ha, kar je 3,93% delež celotnega ozemlja občine. (Vir: <http://www.natura2000.gov.si>, 2007).

Vrsti, ki sta tu zaščiteni, sta koščični škratec iz skupine kačji pastir in ozki vretenec iz skupine mehkužci. (Vir: Interaktivni naravovarstveni atlas, <http://kremen.arso.gov.si>, 2007)

Slika 19: Območje Nature 2000. (Vir: Interaktivni NV atlas, 2007)

SPA- direktiva o pticah in pSCI- direktiva o habitatih, ki sta določeni z Uredbo o posebnih varstvenih območjih, UL RS, št. 49/04 in 110/04. (Interaktivni NV atlas, 2007)

Tako območje Nature2000, kot tudi ostale naravne vrednote so prikazane na karti naravnih vrednot.

Kulturna dediščina

Ko stojiš v Šentrupertu in gledaš po okoliških gričih, skorajda na vsakem opaziš cerkvico (Vesela Gora, Okrog, Zaloka, Viher...). Ena najbolj prepoznavnih pa je prav gotovo cerkev Sv. Ruperta v centru Šentruperta. To je gotška cerkev, ki se v arhivskem gradivu prvič omenja že leta 1163, vendar pa lahko njene začetke in nastanek pražupnije iščemo že v 11. stoletju. Današnja podoba cerkve pa je rezultat vsaj treh gradbenih faz, ki so se zvrstile v 15. stoletju, ter manjših obnovitvenih del v zadnjih stoletjih. (Vir: <http://www.gothicmed.com>, Zgibanka o Šentrupertu, 2003).

Zadnje čase se daje tudi velik pomen baročni cerkvi na Veseli gori, ki je locirana na griču zahodno od Šentruperta. To je bila nekoč romarska cerkev, do katere je vodila romarska pot, po ukazu Jožefa II. pa je bila romarska pot leta 1782 ukinjena in cerkev je tako postala

običajna podružnica šentruperške župnije. Danes pa tu zopet poteka t.i. Pot romarjev, ki poteka od cerkve na Žalostni gori nad Mokronogom, gre mimo Vesele Gore in naprej do Zaplaza, do cerkve Marijinega vnebovzetja.

Omenimo lahko tudi Križev pot, ki sodi še k vasi Vesela Gora. Na vrhu grička stoji kapela Žalostne Matere božje iz leta 1879, do katere vodi po griču navzgor križev pot ob kapelicah. (Vir: Zgibanka Pot romarjev, 2006)

Slika 20: Cerkev sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Poleg zgoraj opisanih sakralnih objektov, ima Šentruperška občina še kar nekaj takšnih objektov, kot so: Cerkev sv. Neže v Zaloki, cerkev sv. Barbare na Okrogu, cerkev sv. Duha na Vihru, cerkev sv. Kancijana na Gorenjih Jesenicah in cerkev sv. Križa na Velikem Cirkniku. Slednja sicer spada v sevniško občino, sicer pa je del župnije Šentrupert. Kapelic in križev na tem mestu ne bom naštevala, saj jih je zelo veliko. Eno izmed bolj znanih znamenj je Rakovniški pil. Postavljena je bila v času, ko je po teh krajih morila kuga, zato mu pravijo tudi kužno znamenje.

Sliki 21 in 22: 21 cerkev sv. Barbare (Foto: Lamovšek Andrej, 2005),
22 cerkev sv. Neže (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Slika 23: Barbova graščina. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Poleg sakralnih kulturnih spomenikov so značilnost mirenke doline tudi gradovi. V Šentrupertu sta danes le še dva in sicer, eden, ki se imenuje Barbova graščina, je na Veseli Gori. Zgrajen je bil leta 1768 za potrebe stalnega bivanja veselogorskih duhovnikov in premožnejših romarjev. Od leta 1974 je v graščini urejena etnološka muzejska zbirka, ki obsega več kot 600 primerkov kmečkega orodja.

Žal je muzej večino časa zaprt in se z njim nihče resneje ne ukvarja.

Drugi grad v šentrupeški občini pa je grad Škrljevo. Leži v vasi Škrljevo, SZ od naselja Šentrupert. V ta grad je uprtih največ upov, kar se tiče turizma, dejstvo pa je, da v resnici grad že kar nekaj časa žalostno propada.

Z ustanovitvijo občine Šentrupert pa se mu najverjetneje obetajo boljši časi.

Sliki 24 in 25: Škrljevski grad s pogledom na Nebesa in okoliške vinske gorice, ter s pogledom na šentruperško dolino. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Ker so za to območje značilne tudi mnoge vinske gorice (Okrog, Zadruga, Sela, Oplenk, ...), je tu tudi mnogo zidanic. Najbolj zanimive so seveda tiste, ki ohranjajo pridih preteklosti – tipične zidanice s prešami iz prejšnjih časov. Za to krajino bi bilo skorajda nujno ohranjanje tipičnih zidanic. Žal pa se danes vedno več vikendašev odloča za moderne vikende in ne za tradicionalne zidanice.

Sliki 26 in 27: 26 Zidanica iz leta 1865, v ozadju cerkev sv. Barbare na Okrogu, 27 Dobro ohranjena kašča na Oplenku. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Slika 28: Dobro ohranjena preša na Okrogu.
(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Kot kulturni spomenik lahko omenimo tudi kozolec, oz. toplar. Predstavlja značilno podeželsko arhitekturo s konca 19. stoletja in kaže vrhunsko usposobljenost takratnih mojstrov. V Šentrupertu so bili najbolj poznani Gregorčič, Urbič in Karlič. Kozolce so prvotno izdelovali izključno za shranjevanje sena, koruze, za sušenje pšenice... Skratka, kozolec je služil kot nekakšna kmetijska naprava. Le nekaj takšnih prvenstvenih primerkov je danes še ohranjenih in prav bi bilo, da se to tudi ohrani, kot del zgodovine stavbarstva na podeželju.

V Šentrupertu je še kar nekaj ohranjenih kozolcev, vendar danes služijo bolj ali manj drugi

uporabi, npr. za shranjevanje kmetijskih strojev, za parkiranje avtomobilov, ali pa za shranjevanje drugih stvari.

Slika 29: Zaščiten Župančičev (Blažetov) toplar na Bistrici.
(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

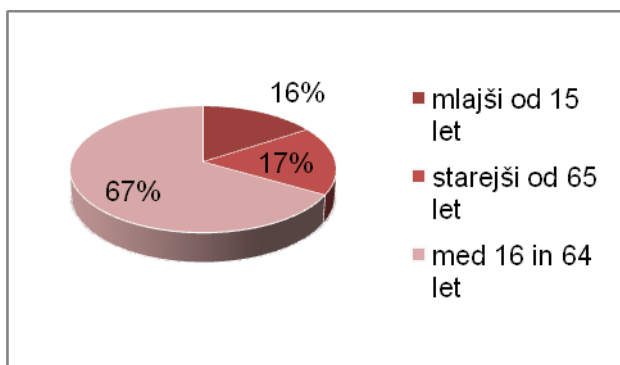
Sicer pa je v Mirenski dolini najstarejše datiran kozolec Lukov toplar na Trsteniku, z letnico 1795. Najstarejši ohranjeni kozolci na tem območju so nastali v drugi polovici ali ob koncu 18. stoletja, zadnji leseni kozolci pa so bili postavljeni v začetku šestdesetih let 20. stoletja. (Gole, 2004)

4.1.4 Opis občinskega središča in dejavnosti

Po Statutu Občine Šentrupert (UL RS, št. 12/ 2007, stran 1468), leži le-ta na območju naslednjih naselij: Bistrica, Brinje, Dolenje Jesenice, Draga pri Šentrupertu, Gorenje Jesenice, Hom, Hrastno, Kamnje, Mali Cirknik pri Šentjanžu, Okrog, Prelesje, Rakovnik pri Šentrupertu, Ravnik, Roženberk, Slovenska vas, Straža, Šentrupert, Škrljevo, Trstenik, Vesela Gora, Vrh, Zabukovje, Zaloka, Ravne nad Šentrupertom in Kostanjevica. V teh naseljih ni posebnih centralnih dejavnosti, le v nekaterih izmed njih se nahajajo objekti za gostinsko in turistično dejavnost (kmečki turizem) in pa cerkve.

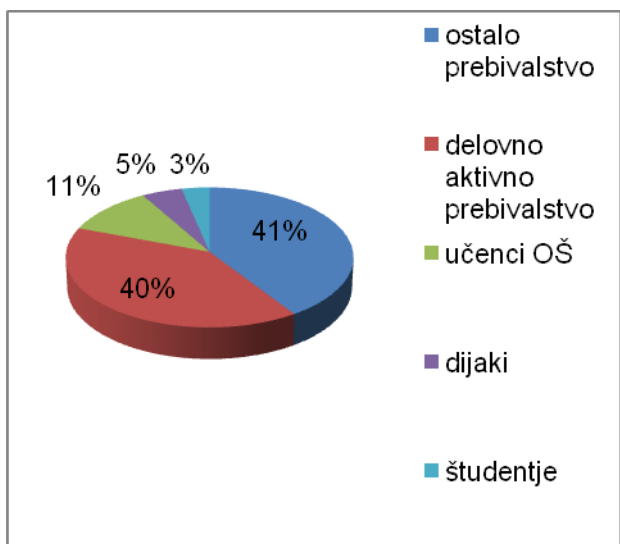
Prebivalstvo

Število prebivalcev je 2.335. Nekaj skupin prebivalstva po številu je predstavljenih v sledečih dveh grafih.

Graf 26: Število prebivalcev po starosti za občino Šentrupert.

(Vir: <http://www.sentrupert.net>, 2007)

Graf 27: Nekatere skupine prebivalstva v občini Šentrupert.

(Vir: SURS, popis prebivalstva, 2002)

Dejavnosti

Občina Šentrupert je v precej manjša od občine Trebnje. Ker je občina šele dobro v zagonu, ji trenutno manjka še kar nekaj dejavnosti, kot so zdravstveni dom, banka (sicer je trenutno aktualna poštna banka)... V bližnji prihodnosti pa naj bi prihajal nekajkrat na teden tudi dežurni policist.

Dejavnosti smo razvrstili v naslednji preglednici:

Preglednica 16: Pregled dejavnosti po naseljih. (Vir: <http://www.ajpes.si/>)

Ime naselja	Vrsta dejavnosti
Bistrica	-proizvodna obrt -mizarska obrt -trgovske storitve
Brinje	-gradbene storitve -avtoprevoznništvo
Dolenje Jesenice	-prostovoljno gasilsko društvo -lesna obrt
Draga pri Šentrupertu	-trgovske storitve -ribogojništvo -turistične storitve -avtoprevoznništvo -knjigovodske storitve -proizvodna obrt
Gorenje Jesenice	-proizvodne in trgovske storitve
Hom	-slikopleskarska obrt
Hrastno	-turistične storitve -dopolnilna dejavnost na kmetiji -strugarstvo -športno društvo Šentrupert
Kamnje	-kovinarska obrt -mizarska obrt -avtoprevoznništvo -storitve z gradbeno mehanizacijo -industrijski obrat Plasta
Kostanjevica	-čistilne storitve
Okrog	-turistične storitve -kovinarska obrt
Prelesje	-avtoprevoznništvo -storitve z gradbeno mehanizacijo -mizarsko podjetje -proizvodno in trgovsko podjetje -pivovarska obrt

Ime naselja	Vrsta dejavnosti
Rakovnik pri Šentrupertu	-knjigovodske storitve -gostinske storitve -vulkanizerstvo -lovska družina Šentrupert -oglaševalske in posredniške storitve
Ravne nad Šentrupertom	-dop. dejavnost na kmetiji-perutninarstvo -lesna obrt
Ravnik	-raziskovalna dejavnost
Slovenska vas	-podjetje za proizvodnjo in trgovino -gostinske storitve -trgovina -avtokleparske storitve in avtovleka -društvo lastnikov gozdov Mirenske doline -javni gospodarski zavod -kazensko poboljševalni zavod
Straža	-mizarska obrt -cementarska obrt -vulkanizerstvo
Škrljevo	-podjetje za proizvodnjo in montažo v gradbeništvu -proizvodno podjetje
Vesela Gora	-storitve z gradbeno mehanizacijo -čebelarska družina Šentrupert-Mirna -mizarska obrt
Vrh	-ključavničarska obrt -zavarovalniško zastopanje
Zaloka	-asfALTERSKE storitve
Šentrupert (občinsko središče)	-društvo upokojencev Šentrupert -trgovina -zmajarsko društvo prelet Šentrupert -osnovna šola -ključavničarstvo -gostinske storitve -avtoprevoznništvo -frizerske storitve -proizvodno in trgovsko podjetje -krojaške storitve

Šentrupert (občinsko središče)	-intelektualne storitve -turistično društvo Šentrupert -kulturno društvo Šentrupert -zobna ambulanta -konjerejsko društvo Šentrupert -podjetje za promet z nepremičninami -storitve raznašanja časopisov -prostovoljno gasilsko društvo -vodovodne storitve -mizarska obrt -vrtinarstvo -občina Šentrupert -župnijski urad -vinska klet -pošta
--------------------------------	--

Industrijska cona

V občini Šentrupert trenutno še ni določenega prostora za razvoj obrti in podjetništva, obstajajo pa že ideje. In sicer sta trenutno sprejemljivi dve lokaciji. Prva je v Prelesju, kjer je še po vojni delovala opekarna. V tem primeru precejšnjo prednost predstavlja bližina železniške proge, urejena komunalna opremljenost in razvita cestna infrastruktura. Druga lokacija naj bi bila dolina za Farovškim hribom, ki pa bi jo morali še komunalno urediti in navezati na cestno infrastrukturo (Vir: <http://www.gole.info>).

Za lokacijo na Farovškem hribu je bil leta 1993 na Občini Trebnje izdan Odlok o sprejetju zazidalnega načrta za območje urejanja obrtno podjetniške cone Šentrupert (UL RS, št. 50/93), ki se ni uresničil in kljub vsemu menimo, da je to manj racionalna izbira.

Seveda pa bo na koncu izbrana in realizirana tista lokacija, ki bo finančno in lokacijsko ugodnejša.

Stanovanjska območja

Občinsko središče ima izgled starega vaškega jedra, kjer se hiše držijo skupaj in so locirane okrog glavne dominante, cerkve sv. Ruperta. Skupaj tvorijo trško jedro, saj se hiše držijo kar skupaj. Naselje se je potem širilo navzven. V preteklosti so tu izbirali takšen način gradnje (gručasto, stisnjeno naselje) tudi v prid ohranjanja čim več kvalitetnih kmetijskih zemljišč, ki obkrožajo občinsko središče. V starejšem delu Šentruperta so hiše tako eno-, kot večdružinske.

Hiše poznejše gradnje (70., 80-ta leta) so skoraj vse narejene po podobnem principu (P + 1+ M), saj so se bolj ali manj delale po tipskih načrtih, to je tudi zelo dobro vidno v novem naselju v J delu Šentruperta.

Stanovanjske hiše današnje gradnje pa so velikokrat pritlične.

Tu ne najdemo blokov, strnjeno oz. gručasto naselje pa je Šentrupert, sicer pa je po vaseh bolj ali manj razdrobljena gradnja, najde se tudi nekaj samotnih kmetij, ki pa ležijo na višjih legah občine Šentrupert.

Poleg stanovanjskih hiš je tu tudi zelo veliko zidanic in pa tudi vikendov, v katere se v veliko primerih ob upokojitvi preselijo ljudje iz mesta.

Slika 30: Šentrupert ima značilno strnjeno trško jedro.(Vir: www.trebnje.si)

Naselja lahko po planski tipologiji uvrstimo v tri sklope, in sicer:

A - Ruralno – urbano naselje, ki predstavlja središče oskrbe s centralnimi dejavnostmi in je hkrati občinsko središče. Poleg pomembne kmetijske funkcije je delež neagrarnih prebivalcev čedalje občutnejši. Dnevna migracija v večja zaposlitvena središča z dobro prometno povezavo pogojuje širjenje števila polkmečkega prebivalstva nasproti kmečkemu. Gravitacijski potencial je 1000 do 3000 prebivalcev. Struktura aktivnega prebivalstva, dosežena gostota poselitve in predvidena gospodarska rast narekujejo načrtno dolgoročno urbanistično urejevalsko politiko.

B - Prevladujoča ruralna naselja, pri katerih bo delež kmečkih prebivalcev tudi v bodoče nad 15%. Ta tip naselja pravilom že predstavlja povezovalno funkcijo z višje razvitimi središči in z oskrbnimi dejavnostmi, bolje opremljenimi centri.

C - Ruralna naselja, pri katerih je prevladujoča funkcija kmetijstvo in gozdarstvo, poleg bivalne, ne bodo prerasla okvirja 100 prebivalcev. Delež kmečkega prebivalstva bo nad 30%.
(Vir: Dolgoročni plan Občine Trebnje za obdobje od leta 1986 do 2000, z dopolnitvami 2003)

Naselja po zgornji razvrstitvi so prikazana na karti.

Zelene površine

Trenutno je javnih zelenih površin v Šentrupertu zelo malo, lahko bi celo rekli, da jih skorajda ni. Edino, kar lahko omenimo, so žive meje in drevesa. Vse ostalo pa so na obrobju Šentruperta že pravi travniki. Prav tako ni javnih zelenih površin po posameznih naseljih.

4.1.5 Obstoječa turistična ponudba

Trenutno v Šentrupertu že obstajajo neke dejavnosti s področja turizma, vendar nekatere bolj, druge manj stagnirajo. Vendar pa bi lahko v prihodnosti turistično ponudbo gradili ravno na teh dejavnostih, ki so že nekoliko uveljavljene in prepoznavne.

Turistične kmetije in gostinska ponudba

Komentar: Vse obstoječe turistične kmetije imajo zelo dobro izhodišče že samo zaradi dostopnosti in lokacije. Vendar pa imajo bolj ali manj vse največ prometa samo ob vikendih, poleg tega ne ponujajo izrazitih posebnosti, ki privlačijo obiskovalce, izjema je T.K. Možina,

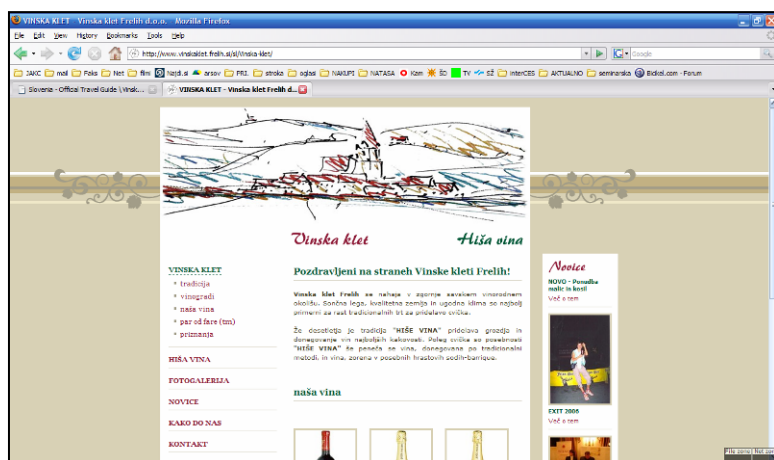
ki je v ožjem prostoru že zaslovela s prekajeno postrvjo. Kot lahko opazimo, na nobeni kmetiji ni npr. otroških igral, nikjer si ne moremo izposoditi kolesa ali kake druge opreme.

Menimo, da je težava predvsem v tem, da se lastniki s temi kmetijami ukvarjajo le kot z dopolnilno dejavnostjo, sicer pa imajo kmetije, ali pa poleg te dejavnosti hodijo še v službe. Poleg tega nimajo dovršenih tržnih strategij, s katerimi bi predstavljali svoje storitve in izdelke. V Šentrupertu v pozitivnem smislu najbolj izstopa Vinska klet Frelih, saj imajo zelo dovršeno izdelano spletno stran, kar v veliki meri vpliva na povpraševanje.

Osebnostno pa ostale kmetije pozdravljam in upam, da se bodo lahko še naprej razvijale in izkoristile potencialne, ki jih imajo na voljo. Tudi čas vikendov je mogoče dobro izkoristiti, le obiskovalce je potrebno pravilno privabiti.

Kar se tiče ostale gostinske ponudbe, so to bolj ali manj gostilne, v katere zahajajo pretežno

domačini. Prehrano trenutno nudita dve gostilni, vendar pa v obeh pripravljajo predvsem malice in pa kosila za zaključene družbe. Nobena nima kulinarčne ponudbe na višjem nivoju.

Slika 31: Spletna stran Vinske kleti Frelih. (Vir: <http://www.vinskaklet.frelih.si/>, 2007)

Preglednica 17: Pregled gostinske ponudbe. (Vir: SRTT, 2006)

KRAJ-naselje	Št. gostiln, gostišč	Št. notranjih sedežev	Št. zunanjih sedežev	Skupaj št. sedežev	Št. restavracij, picerije, pivnice	Št. notranjih sedežev	Št. zunanjih sedežev	Skupaj št. sedežev	Št. okrepčevalnic in barov, diskoteka	Št. izletniških kmetij	Vinotoči, vinarstvo	Skupaj
Šentrupert	1	100	0	100					2		1	4
Rakovnik pri Šentrupertu	1	120	0	120								1
Prelesje					1	300	100	400				1
Slovenska vas	1	170	50	220								1
Draga pri Šentrupertu										1		1
Okrog										1		1
Hom										1	1	2
Kovačev hrib											1	1
Skupaj	3	390	50	440	1	300	100	400	2	3	3	12

Pohodništvo in kolesarstvo

Trenutno sta v Šentrupertu obeleženi dve pohodni poti in sicer Steklasova pohodna pot in Gornjedolenjska vinska cesta. Poleg omenjenih dveh poti, pa je obeležena še Pot romarjev, ki poteka od Žalostne gore v občini Mokronog-Trebelno, ki poteka skozi Gorenje Jesenice, Šentrupert in Veselo Goro, ter Apnenik (Oplenk), ter se zaključi na Zaplazu pri cerkvi Marijinega vnebovzetja.

Pot romarjev je posebna oblika oživljanja starih romarskih običajev. Gre za pohodno pot, ki poteka po trasi romarske poti in združuje prvine romanja in sodobno pohodništvo. (Zgibanka Pot romarjev, 2006)

Pohod po Steklasovi poti je tudi oglaševan in organiziran 2-krat letno: spomladi in jeseni.

Takrat se navadno na placu v Šentrupertu predstavi vinogradniški pevski zbor in kmečke žene na stojnicah predstavljajo in prodajajo svoje izdelke (kruh, pecivo,...).

Slika 32: Po Steklasovi poti. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Gornjedolenjska vinska cesta pa je označena kot osma od dvajsetih v projektu vinskih cest Slovenije. Zastavljena je v soseščini Dolnjedolenjske, Podgorjanske in Bizeljsko- sremiške vinske ceste.

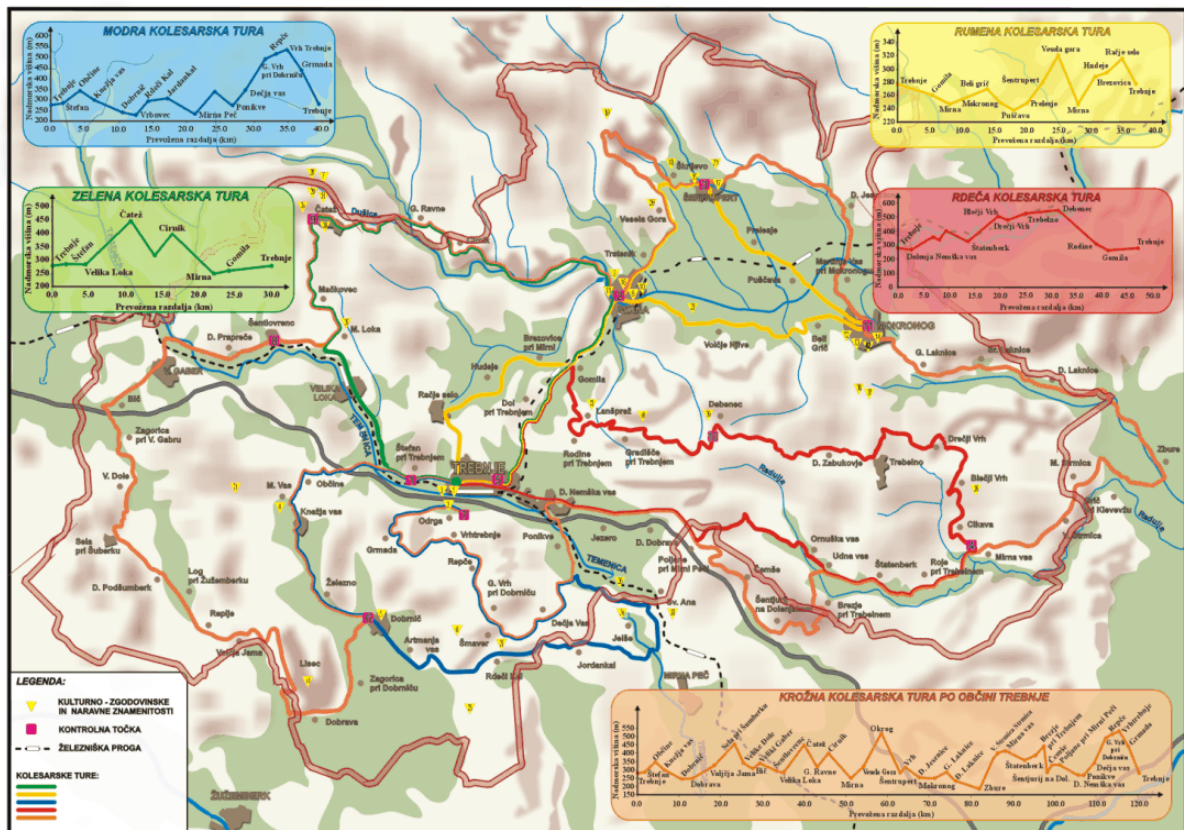

Začenja se v Šentrupertu, kjer gre en krak čez Veselo Goro na Zadrago, drugi pa na Hom. Od tam pa gre cesta proti Mokronogu in naprej v sevniško občino. Ta vinska cesta je trenutno zelo slabo promovirana.

Slika 32: Gornjedolenjska vinska cesta. (Vir: www.turizem-sevnica.si, 2007)

Tu vinogradniki pridelujejo večinoma modro frankinjo, žametno črnino in seveda tisto, brez česar tu ne gre, vino cviček, ki je od leta 2001 tudi zakonsko zaščiten z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja. (Vir: <http://www.slovenia.info/>).

Kolesarstvo v teh krajih še ni povsem razvito, kar se tiče vidika označenih poti in spremljajoče infrastrukture, obstajata pa dve poti skozi Šentrupert, ki sta del mreže kolesarskih poti po Dolenjski in sicer t.i. *krožna* in *rumena* pot. V bifeju v Šentrupertu pa je ena od kontrolnih točk. (www.trebnje.si)

Slika 33: Rumena, zelena, modra, rdeča in krožna kolesarska pot. (Vir: <http://www.sloveniabike.com/>, 2007)

Prireditve in dogodki

V Šentrupertu na trgu se odvijajo naslednji pomembnejši dogodki:

☀ **Cviček v Šentrupertu**- vsakoletna prireditev z degustacijami cvička (vinogradniške kleti) in podelitvijo diplom najboljšim vinom, oz. vinarjem, pokušino in prodajo domačih jedi (aktiv kmečkih žena) in zabavnim programom.

☀ **Imago Sloveniae** – je projekt, ki želi s kulturnimi prireditvami zopet obuditi stara mestna in vaška jedra po Evropi.

☀ **Pohod po Steklasovi poti**- organiziran pohod v oktobru in v spomladanskem času.

Prireditve na Veseli Gori:

☀ **Gregorjev sejem na Veseli Gori** – je vsakoletni spomladanski sejem, ki je tradicionalen – včasih je bil to sejem, kjer je bilo glavno »blago« živila (voli, svinje,...). Danes tam lahko kupimo vse od metel, sadik sadnega drevja, pa do kiča. Čeprav je tudi v Mokronogu sejem vsako tretjo soboto v mesecu, je Gregorjev sejem na Veseli Gori še vedno vsako leto zelo dobro obiskan, verjetno največ zaradi tradicije, saj se ljudje tam srečujejo, poklepetajo, izmenjajo informacije in skupaj zvrnejo kozarček cvička. Zato je zelo pomembno, da se ta sejem tudi ohrani kot del izročila Šentruperta.

Prireditve v Dragi:

☀ **Srečanje konjenikov**, ki ga organizira društvo konjenikov v Dragi (blizu izletniške kmetije Možina). Na tej prireditvi potekajo igre s konji. Prireditve je vsako leto bolj obiskana.

Sliki 34 in 35: Srečanje konjenikov v Dragi. (Foto: Rugelj Andraž, 2007).

Prireditve v Nebesih:

☀ Vsako leto je tu za 1. maj **kresovanje** z zabavnim programom (veselica), ki ga organizira zmajarsko društvo prelet.

4.1.6 Infrastrukturalna opremljenost prostora

Komunalna opremljenost

➤ *Oskrba s pitno vodo*

Oskrba s pitno vodo je že precej dobro zastavljena, trenutno pa sta v gradnji še dve vodovodni omrežji. (<http://www.gole.info/si/>)

➤ **Kanalizacija**

Trenutno je stanje na področju kanalizacije in čiščenja odpadnih voda precej slabo. Potrebna bo gradnja čistilne naprave, vendar pa bi bilo verjetno bolj smotrno graditi male biološke čistilne naprave za smiselno zaokrožene celote. Seveda bo v prvi fazi potrebno pripraviti študije in se potem odločiti za najboljše rešitve. Za takšne projekte pa bodo v prihodnje na voljo tudi nepovratna sredstva iz evropskih skladov. (<http://www.gole.info/si/>)

➤ **Odpadki**

Občina Šentrupert nima svojega odlagališča oz. deponije. Odpadke odvažata komunala Trebnje na deponijo nenevarnih odpadkov Globoko v občini Trebnje. Komunala ima tudi v občini Šentrupert že nekoliko vpeljan sistem ločenega zbiranja odpadkov, vendar je ekoloških otokov trenutno premalo, osveščenost prebivalcev o ločenem zbiranju odpadkov pa se izboljšuje, vendar pa je razumljivo, da se od ljudi ne more pričakovati, da bodo doma ločevali odpadke in jih vozili tudi nekaj kilometrov daleč.

Prometna infrastruktura

➤ **Ceste in cestni promet**

V smeri Slovenska vas- Šentrupert vodi cesta, ki se v Slovenski vasi odcepi od regionalne ceste Ivančna Gorica- Trebnje- Sevnica. To je bila občinska cesta, z ustanovitvijo občine pa se ta cesta prekategoriizira v državno cesto. Prvi večji projekt občine naj bi bil ravno sanacija te ceste, ki je trenutno v zelo slabem stanju in je pravzaprav glavna vpadnica za Šentrupert.

Slika 36: Močno načeta glavna vpadnica v šentrupeško dolino.

(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Sicer so ceste v občini Šentrupert kar dobro urejene in povečini vse asfaltirane. Velik problem kar se prometa tiče, trenutno predstavlja trško jedro v Šentrupertu, saj kot prvo ni dobro urejenih parkirnih prostorov, poleg tega v konicah, se pravi ob koncu služb tu poteka praktično ves tekoči promet in tu bolj ali manj vsak dan ob tem času vlada zmeda. Da pa je vse skupaj še malce bolj »nepraktično« in zapleteno, poteka tu tudi ves promet za tovarno Plasta, to pomeni kar nekaj tovornih vozil na dan. Tako šoferji dostikrat čakajo lastnike parkiranih osebnih avtomobilov, da se umaknejo, da sploh lahko prevozijo trg.

➤ *Avtobusni promet*

Lokalni avtobusni prevoz je v zadnjem času bolj v zatonu, kot v razvoju. Ker so občani avtobusni prevoz uporabljali vse manj, so se proge počasi ukinjale. Sicer je avtobusni prevoz povezoval Šentrupert z bivšim občinski središčem Trebnjem in s središčem regionalnega pomena, Novim mestom, vendar je teh povezav vedno manj. Menimo, da bi bil vsaj en avtobus na dan, ki bi peljal preko Mirne v Trebnje in potem nazaj, dobrodošel, saj je kar nekaj starejših občanov Šentruperta, ki nimajo prevoza do zdravstvenega doma in morajo potem pač nekoga prositi za prevoz. Prav tako bi nekateri potrebovali prevoz do občine Trebnje, saj bo potrebno nekatere dokumente kljub novi občini Šentrupert, še urejati v Trebnjem.

➤ *Železniški promet*

Železniška postaja stoji v Slovenski vasi, 2 km iz centra Šentruperta, ob progi Trebnje – Sevnica. Prvotno (1908) je nastala železnica izključno v industrijske namene- namreč prva trasa je vodila od Trebnjega prek Tržišča do premogovnika v Krmelju. Šele 30 let pozneje pa je nastala še povezava s Sevnico, ki je služila tudi za potniški promet. (Vir: <http://sl.wikipedia.org>)

Sicer pa mimo Trebnjega pelje proga Ljubljana- Novo mesto. Zaradi tolikšne oddaljenosti železnice, se pomen železniškega prometa vedno bolj zmanjšuje. Vendar pa menimo, da če bi bila železnica bližje centru, bi prevoz z vlakom uporabljalo mnogo več ljudi, kot pa ga sicer, saj bi lahko tudi na ta način reševali problem starejših ljudi, ki potrebujejo prevoz do Trebnjega. Tako vlak koristijo bolj ali manj samo še dijaki za prevoz v šolo v Novo mesto ali Ivančno Gorico, pa še to v veliki meri raje koristijo posebej za njih namenjene avtobuse, ki peljejo prav iz centra Šentruperta, nato čez Mirno, Trebnje in naprej v obe šolski središči

4.1.7 Vizualna analiza

Na vizualnih kartah označujemo predvsem neke dominante v prostoru in sicer v obliki (po Lynchu):

- dominante (cerkve, kapelice, propadajoči objekti,...)
- poti in smeri (pomembnejše prometne povezave, robovi gozdov, travnikov, reke,...)
- robovi (npr. gozdni rob, rob naselja, potok, cesta kot rob, ki loči prostor na dva dela...)
- vozlišča (pomembnejša križišča in orientacijske točke v prostoru)
- območja, ki se razlikujejo glede na ostale objekte, ki so v bližini

Tu najdemo veliko razglednih točk iz okolice Šentruperta, saj prisojni bregovi niso poraščeni z gozdom, prav tako ne njih vrhovi. Tako je prelep pogled iz Nebes, Okroga, Vesele Gore, Vihra, Zaloke, Oplenka in še bi lahko naštevali, na Šentrupert, na glavno dominantno (cerkev sv. Ruperta), na Gorjance, Mirensko dolino, Žalostno goro, v lepem vremenu pa celo na Snežnik itd. Prav tako se iz Šentruperta v obratni smeri dobro vidijo skoraj vsi naštet griči (Okrog, Vesela Gora, Nebesa). Na karti smo označili smeri pogledov. Kot pomembnejša vodotoka smo označili potok Bistrica in reko Mirno. Tu smo označili tudi panoramske ceste in pomembnejše povezovalne poti.

Kot dominante smo označili cerkve in ostale pozitivne vidne poudarke (kapelice, križi,...). To smo označevali točkovno, prav tako smo označili negativne vidne poudarke.

Kot območja smo na karti označili vinogradniška območja, ki so tudi prepoznavna značilnost tega prostora in predstavljajo potencial za razvoj turizma, strnjen gozd, ki se v Občini Šentrupert raztega od Zaloke, preko Okroga, Raven, Zadrage, Kostanjevice in se nadaljuje v občino Litija. Označili smo tudi območje šentrupeške doline, območje občinskega središča in območja ostalih strnjenih naselij.

4.1.8 SWOT analiza razvoja turizma v občini Šentrupert, ki je del regije JV Slovenije**Preglednica 18: SWOT analiza razvoja turizma v občini Šentrupert, ki je del regije JV Slovenije.**

☺ Prednosti	☹ Slabosti
<p>☺ naravne danosti, ki omogočajo razvoj turizma, predvsem v smislu rekreacije in aktivnega preživljanja prostega časa</p> <p>☺ bogata kulturna dediščina, ki se z naravo lepo zliva v celovito podobo podeželske pokrajine</p> <p>☺ majhna oddaljenost od avtoceste in prestolnice</p> <p>☺ že utečen projekt Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine</p>	<p>☹ neurejene vpadnice do občinskega središča</p> <p>☹ slaba promocija</p> <p>☹ neurejenost trškega jedra (placa)</p> <p>☹ nepovezan marketing regije JV Slovenije kot turistične destinacije</p>
▲ Priložnosti	▼ Nevarnosti
<p>▲ povezovanje posameznih turističnih ponudb v celovito turistično ponudbo v čimvečjem obsegu na območju celotne regije</p> <p>▲ neizkoriščenost doline Zavrh ob potoku Bistrica</p> <p>▲ boljša promocija vinske ceste</p> <p>▲ kmetje bi lahko nekaj svojega pridelka prodali kar v svoji občini, oz. doma</p>	<p>▼ neukrepanje na področju promocije</p> <p>▼ nezanimanje obstoječih turističnih ponudnikov in občanov za razvoj turizma</p> <p>▼ nezadostno navezovanje na ostalo turistično ponudbo v regiji</p>

4.2 Predlog razvoja turizma v občini Šentrupert

4.2.1 Izhodišča in vizija razvoja turizma v obravnavanem prostoru

Izhodišča

Izhodišča za razvoj turizma in rekreacije v Občini Šentrupert smo povzeli po merilih za razvoj turizma, kot jih obravnava Pogačnik v svojem delu Urejanje prostora in varstvo okolja (1992):

Preglednica 19: Izhodišča za razvoj turizma. (Vir: prirejeno po Pogačnik, 1992)

Izhodišča za razvoj turizma	Pogoji v Šentrupertu
Čisto okolje.	✓
Mir.	☹
Ugodna klima.	✓
Pestrost reliefnih oblik.	✓
Pestrost flore in favne.	☹
Visoko vredno sožitje tradicionalnih človekovih dejavnosti v prostoru (ohranjena kulturna krajina, gradovi, cerkvice, stare kmetije, zidanice,...).	✓
Ustrezni prostori za vzlet (strm breg) in pristanež v ravnini (za zmajarstvo).	✓
Razvitost turističnih zmogljivosti.	✗
Razvitost prometnega omrežja.	✗
Dostopnost kraja.	✓
Plaže, kopališča, bazeni...	✗

Legenda:

- ✓ Občina Šentrupert ustreza temu pogoju.
- ✗ Občina Šentrupert ne ustreza temu pogoju.
- ☹ Občina Šentrupert delno ustreza temu pogoju (kakovost prostora obstaja, vendar ni tako izrazita in opazna).

Iz zgornje preglednice lahko razberemo, da ima občina Šentrupert kar dobra, ali pa celo odlična izhodišča za razvoj turizma. Vendar pa je turizem zelo kompleksna zadeva, zato bi, v

primeru, da se občina Šentrupert odloči razvijati turizem, moral s tem dihati in k temu prispevati celoten kraj. Menimo, da bi morali v vizijo razvoja turizma in kraja nasploh, vključevati tudi in predvsem mlade in njihove ideje.

Vizija in cilji

Občina Šentrupert bo postala privlačen turistični kraj. Turistična ponudba bo temeljila na čudovitih naravnih lepotah, ki se prepletajo z ostanki preteklosti, ki so tu še kako živi. Tu bodo obiskovalci uživali v kulinaričnih specialitetah in dobri kapljici, oko pa se bo spočilo na mehki zelenih dolenjskih gričev.

Razvijala se bo turistična ponudba, ki bo odprta tako za ljubitelje zgodovine, kot tudi za športne navdušence, ki si želijo sprostitev v naravi in aktivnih počitnic. Omogočena bo izposoja raznih športnih rekvizitov, kot so kolesa, rolerji, pozimi pa tekaške smuči.

Cilj občine Šentrupert mora biti tržiti svojo ponudbo na čim večjem območju tako svoje regije, kot tudi na celotnem območju Slovenije. To pomeni, da se bo občina pri razvoju turizma trudila povezovati s sosednjimi občinami, z njimi sodelovala v raznih projektih, ki se tičejo turizma in tako širila krog obiskovalcev.

Vizijo razvoja bomo gradili na izhodiščih:

Tista merila (glej preglednico 14), katerim območje že ustreza, bomo nadgrajevali in jih čim prej vključili v turistično ponudbo. To pomeni, da jih bomo začeli tržiti na ustrezen način (izdelava zgibank, tematskih kart, ki bodo na voljo tudi v prestolnici,...).

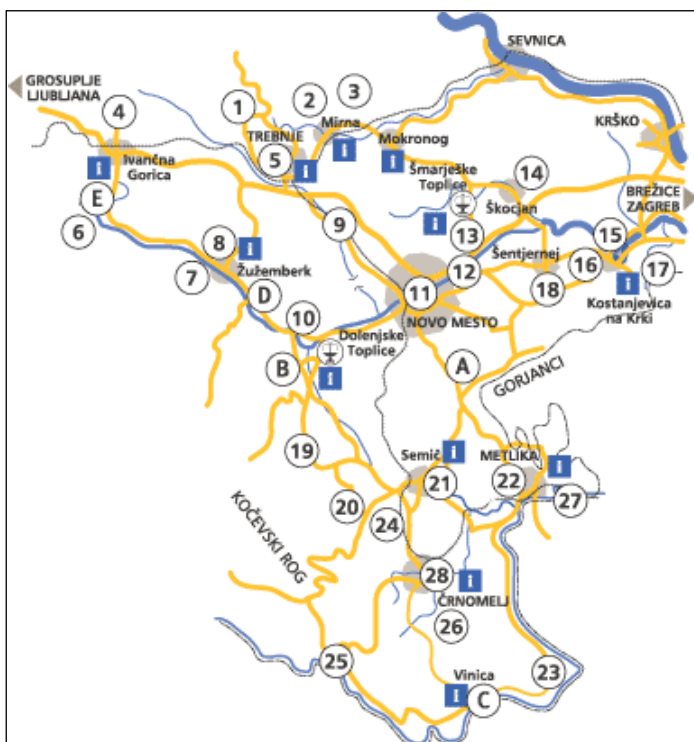
Tistim merilom, katerim pa območje še ne ustreza, a so pomembna za razvoj turizma v tej občini, pa bomo skušali čim prej in čim bolj kvalitetno zadostiti (izgradnja nove in izboljšanje obstoječe prometne in druge infrastruktura, nadgradnja turističnih zmogljivosti,...).

Smernice, ki naj bi se jih skušali držati, pa so:

- čim bolj ohraniti prvotno naravno okolje,
 - prednost bomo dajali ekološko manj oporečnim oblikam rekreacije,
 - izogibali se bomo masovnemu in cenovnemu turizmu,
-

- rekreacijske površine in oblike rekreacije bomo skušali čim bolj prilagajati različnim ciljnim skupinam (invalidom, družinam, otrokom, starejšim,...).

Kot smo že omenili, se mora občina pri načrtovanju razvoja turizma čimbolj povezovati s celotno regijo in se navezovati na že obstoječo kakovostno turistično ponudbo. Tu lahko občina Šentrupert izkoristi bližino Šmarjeških toplic, Dolenjskih toplic, obeležje 15. poldnevnika na Vrhtrebnjem, slap Bena, nekoliko dlje Otočec in pa seveda relativna bližina in dobre prometne povezave s prestolnico Slovenije.

Slika 37: Karta poti Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine.

(Vir: <http://www.slovenia-heritage.net>, 2007)

Prav tako je za razvoj turizma v Šentrupertu zelo pozitivno, da sta v projekt »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine« že vključeni župnijska cerkev sv. Ruperta in cerkev na Veseli Gori. To je projekt, ki povezuje 28 naravnih in kulturnih znamenitosti Dolenjske in Bele krajine in katerega osnovni cilj je revitalizacija podeželskega prostora po načelih trajnostnega razvoja.

Trenutno pa še poteka projekt, ki bo omogočil prepoznavnost Slovenije, ki jo predstavlja prav šentruperška gotska lepota, tudi izven naših meja. In sicer je to projekt GOTHICmed, ki bo trajal še do novembra 2007. Maketa šentruperške cerkve sv. Ruperta bo potovala po krožni poti od Valencije, do Ljubljane, Palerma, Aten in Lizbone. (Vir: <http://www.ntz-nta.si>)

Slika 38: Maketa cerkve Sv. Ruperta, razstavljena v Museo de Historia de Valencia.

(Vir: <http://www.slovensko-morje.net>, 2007)

4.2.2 Razmestitev dejavnosti

Ker je v tem okolju že toliko naravnih danosti in razvitih dejavnosti, večji posegi v prostor za intenzivnejši razvoj turizma ne bi bili potrebni. Pravzaprav si Občina Šentrupert ne more privoščiti takšnih posegov v prostor, ki bi imeli škodljive vplive na okolje, temveč ga je potrebno čimbolj ohranjati takšnega, kakršen je (bil) v osnovi, saj, kakor kažejo trendi, bodo takšni koticiki v naravi čedalje bolj cenjeni in iskani.

Naravno okolje poskušajmo spreminjati le do te mere, da ga naredimo bolj dostopnega, varnega in uporabnega za rekreativne dejavnosti. Predvsem je potrebno izdelati dobro strategijo trženja obstoječih kvalitiet v prostoru. Seveda bodo potrebni določeni posegi, vendar ne takšni, da bi okrnili ta lepo ohranjen delček kulturne krajine na Dolenjskem.

Občina Šentrupert ne bo načrtovala in razvijala nekakšnih hrupnih športov in dejavnosti, kot so na primer razne dirke, vožnja z motornimi sanmi, adrenalinski parki, ne bomo odpirali običajnih kampov, ampak morda malce v drugačnem stilu, saj običajni avtokampi če ne drugega, kvarijo izgled krajine. Zgoraj našteje dejavnosti nikakor niso v kontekstu pokrajine, ki diha z naravno in kulturno dediščino. Tu pridejo v poštev predvsem dejavnosti, kot so npr. zmajarstvo, padalstvo, pohodništvo, konjenišvo, ribištvo, kolesarjenje, golf (po skrbno preučenih vplivih) in do neke mere tudi dejavnosti, vezane na športna igrišča, tako na prostem, kot tudi v dvorani. In pa seveda dejavnosti, ki vključujejo kulturno dediščino (ogledi, poroke, koncerti in druge kulturne prireditve).

Predlog vključevanja obstoječih kulturnih danosti v turistično ponudbo

Šentruperška dolina ima res neprecenljive primerke kulturne dediščine, ki jo lahko pokaže širši javnosti. Seveda bi v to moralo veliko krajanov vložiti nekaj volje in energije, začetki bi bili morda težki, vendar bi lahko sčasoma z vztrajnostjo res ustvarili neko celovito turistično ponudbo tega kraja.

➤ *Turistični informacijski center*

Če želi občina nekoliko izboljšati turistično ponudbo, je potrebno že v prvi fazi odpreti *TIC-turistični informacijski center*, ki naj bo lociran v neposredno bližino farne cerkve, kar bi rešilo problem, ko se morajo obiskovalci cerkve usklajevati z nekom iz župnišča, da si sploh lahko ogledajo npr. cerkev. V TIC-u bi moral seveda nekdo ves čas dežurati, ali pa bi bil tam pač nekdo zaposlen. Od tega človeka se pričakuje, da zna vsaj še angleški jezik. Prav tako bi moral zelo dobro preučiti in poznati vse kulturne spomenike in vse druge turistične znamenitosti, ki bi bile v turistični ponudbi, prav tako pa tudi zgodovino in značilnosti kraja. V TIC-u bi se dobile vse koristne informacije in nasveti za popotnika, ki bi bile v zvezi s ponudbo v občini Šentrupert, prav tako tudi za okoliške občine. Z ustanovitvijo TIC-a pa se lahko delno rešuje tudi problem praznih hiš na placu.

Popotniku bi tako nudili karte znamenitosti, zanimivosti, pohodnih poti, kolesarskih poti, vinske ceste, z vsemi pripadajočimi gostinskimi in nastanitvenimi objekti. Kolikor bi bilo to možno, bi bilo potrebno izdelati tudi plane, oz. napovednike prireditev in dogodkov, ki bi katerega od obiskovalcev zopet pripeljali v kraj.

Obiskovalec si tudi dobro zapomni, če z njim ravnajo lepo. Lahko se mu za spomin na obisk v Šentrupertu da kak spominek. To bi lahko bilo domače žganje v majhni, lični embalaži, oz. v frakeljcih, seveda bi moralo to žganje obvezno izhajati iz ene izmed šentruperških kmetij. Lahko bi imeli lesene ploščice, na njih pa vžgano šentruperško cerkev. Ali pa morda šopek suhih rožic z zavitkom domačih rozin ali suhih sliv. Karkoli bi bilo, bi popotnika razveselilo in ga spodbudilo k opisovanju Šentruperta prijateljem in znancem, kar pomeni obisk novih ljudi.

Sliki 39 in 40: Darila in spominki: (39) izdelki iz medu, (40) zapakirano suho sadje.

(Vir: (39) <http://www.cebelaarstvo-mlakar.si/>, (40) <http://www.ena.com/>, 2007)

➤ *Staro trško jedro z župnijsko cerkvijo*

Cerkev sv. Ruperta v starem trškem jedru je trenutno najbolj aktualna in prepoznavna kulturna dediščina v celotni občini.

Kot že do sedaj, bi se v cerkvi še naprej lahko prirejal kulturni program-koncerti z resno glasbo in ogledi.

Tudi staro trško jedro, sredi katerega se nahaja župnijska cerkev, predstavlja bogato kulturno dediščino. Torej naj bi se v ta prostor umestilo čim več turistične infrastrukture, s tem imamo v mislih vsaj eno restavracijo, spalne kapacitete in že omenjeni turistično- informacijski center. Vendar pa je potrebno paziti, da se s tem ne pretirava.

Prav tako bi bilo potrebno urediti trško jedro samo, saj s podobo, kakršno trenutno ima, ni posebej privlačno za obiskovalce.

Trg je kot prvo prepoln prometa, pravzaprav je eno samo veliko parkirišče.

Kot drugo pa bi bilo trg potrebno rekonstruirati na tak način, da se skozi središče promet zelo zmanjša. K temu bi v prvi fazi veliko pripomogla obvoznica Šentruperta ter ureditev parkirišč na primernejšem prostoru. Potrebno je tudi urediti vsaj del trga kot peš cono, ki bi bila tlakovana. Tu naj se postavijo klopi za počitek, poleg njih koše in urediti je potrebno cvetlične gredice ali cvetlična korita. Celoten prostor bi bil tako dobro pripravljen in mnogo bolj privlačen za kulturne prireditve (koncerte, igre, razstave,..) v letnem času, poleg tega bi služil občanom kot poživljajoč javni prostor

Slika 41: Primer razstave na enem od trgov na Madžarskem.

(Vir: <http://www.e-fotografija.com>, Aleš Borlak, 2004/2007)

SRTT (2006) predvideva tudi ureditev biotržnic v večjih naseljih bivše občine Trebnje. Torej se to lahko uredi tudi na trgu v Šentrupertu, npr. 1-krat na mesec. S sodelovanjem med sosednjimi občinami, bi lahko dosegli, da bi imela vsaka občina odprto biotržnico en vikend v mesecu.

Slika 42: Primer ureditve trga – Glavni Trg, Celje. (Vir: <http://www.destinacije.com>, 2003/2007)

Slika 43: Primer ureditve trga – Tolmin, Kanal ob Soči.

(Vir: <http://www.destinacije.com>, 2004/2007)

➤ *Vesela Gora s cerkvijo sv. Frančiška Ksaverija in Barbovo graščino*

Tudi *Veselo Goro* bi, vsaj kar se obstoječega tiče, zlahka vključili v turistično ponudbo. To bi lahko bil čudovit ambient za poroke. Cerkev je kot naročena za poroke, saj je manjša, kot farna cerkev. Čeprav bi bilo morda za te namene lepše, da bi bil pred cerkvico urejen park, pa je po drugi strani tu edino parkirišče. Vendar je tu kljub temu potrebno urediti plac- npr., ko so tu maše, ali ko pridejo popotniki na ogled, nimajo pred cerkvijo kam sestiti. Morda bi se to dalo vsaj delno uskladiti s položitvijo tlakovcev, ali kamnitih tal, ob strani pa je potrebno postaviti klopi. Če nadaljujem s poročno ponudbo, bi v le-to vključili še Barbovo graščino. Res je, da je v njem urejen muzej kmečkih pripomočkov, vendar omenjeni muzej ni nikoli zares zaživel. Kajti, če nekdo v nekaj vlaga neke finančne vložke, naj bi ta stvar pozneje prinesla nek dobiček, ali vsaj toliko prihodka, da se krijejo stroški vzdrževanja in da se stvar razvija.

Edina slabost, ki je nekoliko problematična, je okolica. Namreč okrog gradu ni veliko prostora za ureditev okolice. Nekaj prostora pa je vendarle pod gradom, ki bi se ga kljub vsemu z nekaj dobre volje in z dobrimi idejami dalo urediti. Tako bi lahko v gradu po cerkveni poroki priredili svatbo za goste v grajskem stilu. Lahko pa bi se tu opravila tudi civilna poroka, ki bi bila prav tako v grajskem stilu (primer: Otočec).

Če bi želeli to tudi zares izvesti, bi morala obstajati posebna skupina, ki bi po naročilu gostov organizirala in izpeljala celotno poroko in ohcet od začetka do konca. Vendar bi moralo biti vse skupaj res vrhunsko izpeljano, če bi želeli privabiti še koga, saj vse skupaj verjetno ne bi

bilo tako zelo poceni. Edino, kar bi znalo biti moteče, je ambient sredi vasi, ker imamo ljudje različne okuse, bi tamkajšnje kmetije in nasploh stisnjenost v vas, utegnilo kakega gosta motiti. Tako bi odločitvi o takšni izrabi teh objektov obvezno morale botrovati raziskave iz tega področja, saj ureditev gradu brez takšne predhodne študije ne bi bila upravičena (ekonomsko, prostorsko, družbeno).

Vse skupaj namreč ne bi imelo nobenega smisla, da uredimo grad temu primerno, kar bi zahtevalo določene finančne vložke, potem pa gostov ne bi bilo.

Ena od variant, ki jih predlaga SRTT (2006), je tudi, da se graščina obnovi in se tam uredi vinska klet, muzej s kmečkim orodjem pa se obnovi, kar bi bilo tudi dobro, saj je muzej ustanovil Bojan Brezovar in je tudi del naše kulturne dediščine, ki jo je prav tako potrebno ohranjati za naslednje rodove. Menim, da bi bilo tudi to dobrodošlo, glede na to, da je večina vprašanih v anketi želela, da se ohranjanje starih običajev čim bolj razvija. V tej nalogi smo se odločili za to varianto, kot smo že dejali, pa je več možnosti, kako izkoristiti ta grad.

Lahko pa bi se tam uredil mladinski hotel, ki bi bil urejen primerno tako za malce starejšo mladino, prav tako pa za šole v naravi ipd.

➤ *Grad Škrljevo*

Je zagotovo eden najpomembnejših kulturnih spomenikov in atraktivnih točk profane dediščine v Občini Šentrupert. Vsem se zdi čudovit, v idiličnem ambientu sredi zelenih travnikov, stran od vasi, na vzpetini, ki nudi razgled na ves Šentrupert.

Ta grad žal propada, vendar pa se mu z ustanovitvijo občine Šentrupert morda obetajo boljši

časi, saj si mnogo občanov želi, da bi grad zaživel, kot si zasluži. Ker je grad tako dolgo propadal, je potreben temeljite obnove, kar predstavlja velik finančni vložek. Vendar pa, če v krajšem obdobju zanj ne bo nihče poskrbel, bo propadel.

SRTT (2006) tu predvideva obnovitev gradu v hotel, ki bi se izrabljajal za protokolarne in

poslovne namene. V okolici gradu se lahko uredi tudi golf igrišče, vendar je to le ena izmed možnosti, saj bi bila izgradnja igrišča možna le v primeru, da bi prostorske analize pokazale, da je to okoljsko sprejemljivo in ni preveč moteče za krajino in okolico.

Sliki 44 in 45: Golf igrišče Zlati grič pri Slovenskih Konjicah. (Vir: <http://www.zlati-gric.si/>, 2007)

Golf igrišča namreč utegnejo biti precej varljiva, saj si lahko najprej ustvarimo idilično sliko, da takšen objekt pač ne more preveč vsiljivo motiti krajine. Vendar, resnici na ljubo, je gradnja golf igrišča dokaj velik poseg v prostor, ki zahteva ureditev krajine (nasutja, izkopavanja, zasaditev primerne zelenice,...), izgradnjo spremljajoče infrastrukture (voda za zalivanje, gostinski objekti, prostori za izposojno opreme, ...) in ne nazadnje, na koncu je videz krajine precej spremenjen.

Če se bo grad uredil v te namene, bo potrebna tudi temeljita ureditev okolice. Menimo, da je bolje, da se tu namesto golf igrišča uredi večji park okrog gradu, ki pa bi ga smeli poleg gostov uporabljati tudi drugi občani. Parkovne površine dajejo objektu in celotnemu kraju povsem drug značaj, saj imajo do njega dostop veliko širše množice, kot do golf igrišč. Poleg tega, da je ureditev parka lahko veliko bolj sonaravna, ima lahko za občino tudi velik socialno kulturni pomen.

V sklopu parka je potrebna zasaditev vegetacije (drevesa, rože,...) ter druga ureditev (klopi, sprehajalne poti, ribnik,..). Park naj se uredi po celotnem grajskem griču pod gradom.

Sliki 46 in 47: (46) Ferrarijev vrt v Štanjelu, ki ga je zasnoval Maks Fabiani in (47) park v Volčjem potoku.
(Vir: (46) <http://www.arboretum-vp.si> in (47) <http://www.ro.feri.uni-mb.si>, 2007)

Barbara na Okrogu nam, sploh v lepem vremenu, ponuja razkošen razgled na vse strani, od Kuma na severu, preko Gorjancev malce proti JV, pa vse do Snežnika na JZ. Če želimo še malce več miru v naravi, se sprehodimo še do Neže v Zaloki. Čudovite razglede si lahko privoščimo tudi na Vihru.

➤ *Kozolci*

Poleg omenjenih kulturnih objektov, je potrebno v turistično ponudbo vključiti tudi *kozolce*, saj ohranjeni originali predstavljajo stavbno dediščino podeželja.

Kozolce naj se razstavi na prostem in tako nastane nekakšen muzej na prostem, oz. skansen. Tako bi kozolci, ki v današnjem času ne služijo več svojemu prvotnemu namenu, zopet zaživel. Tu bi bilo razstavljeno orodje, ki so ga mojstri uporabljali pri gradnji teh čudovitih objektov, prav tako fotografije teh mojstrov, koliko in katere kozolce, ki so še ohranjeni, so postavili, za kaj so se kozolci svoj čas sploh uporabljali itd.

Če pa se Občina Šentrupert odloči Barbovo graščino na Veseli Gori nameniti za drugo dejavnost, bi lahko razstavo kmečkega orodja, vsaj v letnem času vključili kar k razstavi

kozolcev. Ti kozolci lahko služijo tudi za razne prireditve, ki so vezane na kmečke običaje, šege in navade (kot npr. kmečke igre, razstave društva kmečkih žena, prireditve vinogradnikov,...).

Župančičev toplar na Bistrici je sicer pridobil status kulturnega spomenika državnega pomena. (Uradni list RS 66/2001) Vendar pa je že vrsto let le samotna turistična atrakcija, saj se z njim, ali bolje rečeno pod njim nič ne dogaja. (Hazler, 2004)

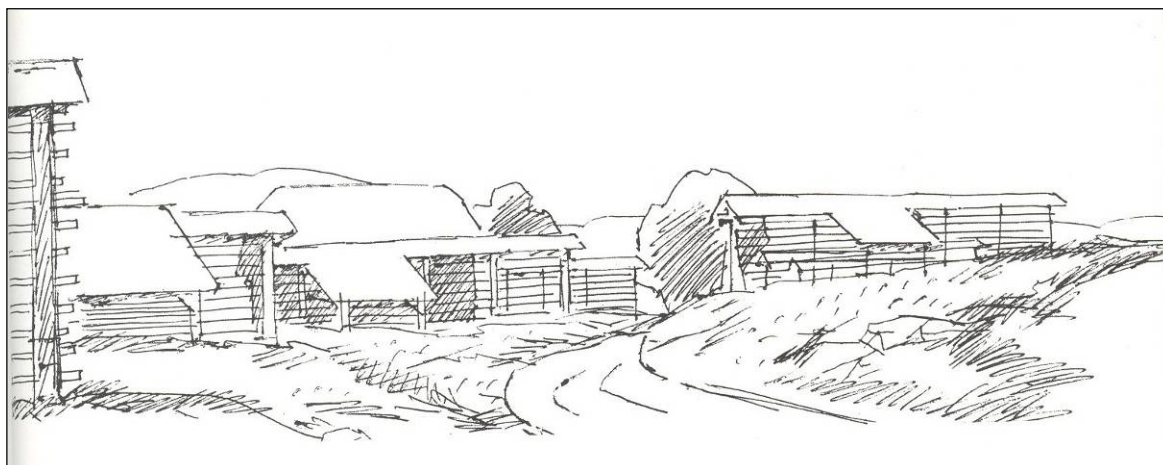
Primerno območje za postavitev kozolcev bi bil prostor ob novem naselju na jugu naselja Šentrupert, kjer naj se uredi tudi park, ali sprehajalna pot.

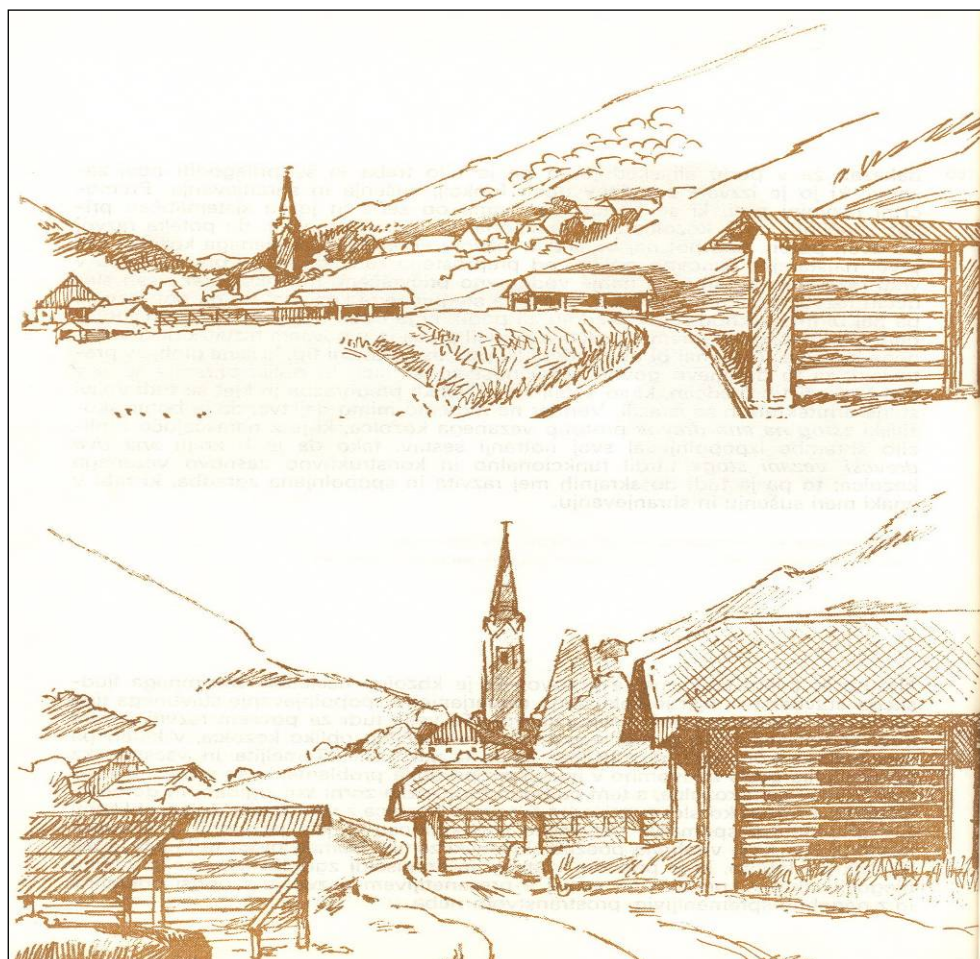
Sliki 48 in 49: (48) kozolec na Oplenku, (49) kozolec na Cirniku.

(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

S tem bi v veliki meri ohranili edinstveno identiteto kozolcev, ki so bili nekoč skorajda nepogrešljive in spoštovanja vredne naprave v kmetijstvu, ki so bile gospodarju v ponos, danes pa žal temu ni več tako. Kozolce se vse bolj posplošuje, saj se v obliki kozolcev izdelujejo table s smerokazi, garaže za avtomobile, vrtno ute, okrasni kozolci, žal pa te novodobne stvaritve ne dajejo realne podobe kozolca nekemu, ki ne ve, kakšen je pravi kozolec in čemu je bil pravzaprav namenjen.

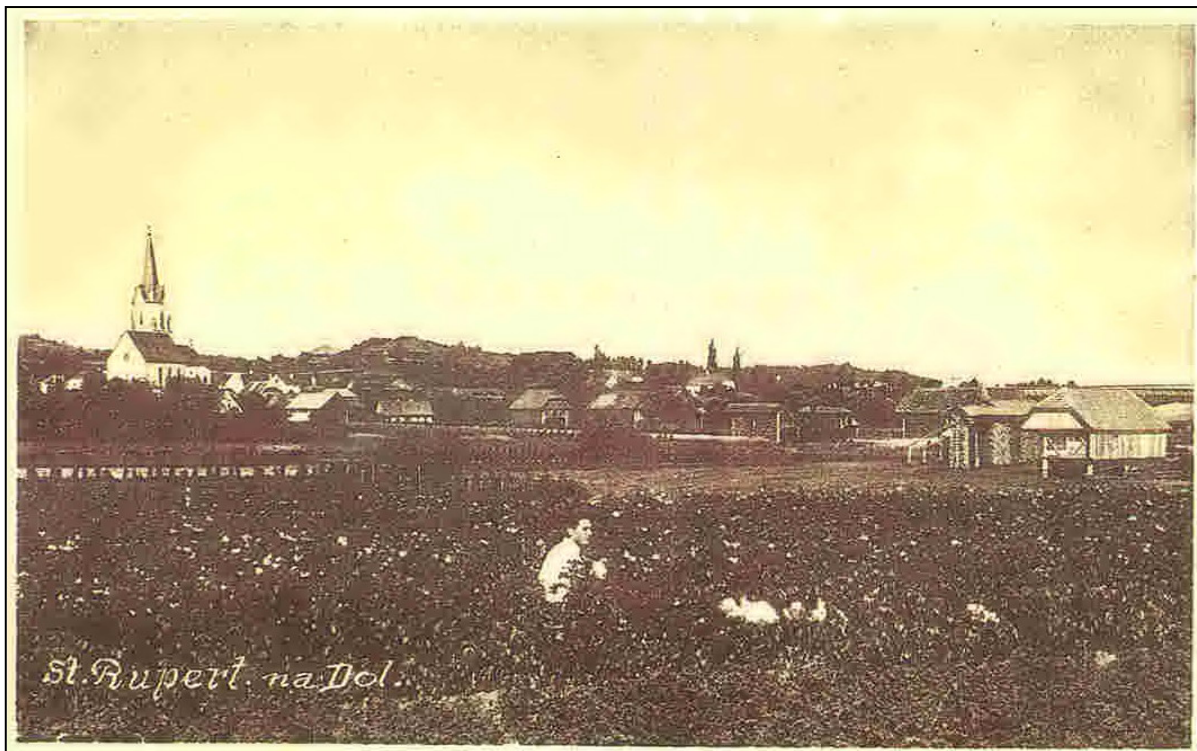

Slika 50: Velki Orehek, gorjansko pogorje. Doživljanje posameznih motivov odpira kolovoz, ki se vijuga med kozolci. (Vir: Mušič et al., 1970).

Slika 51: Zali log v Selški dolini. Značilni sekvenci v doživetju vizualnega prostora s skupinami kozolcev. (Vir: Mušič et al., 1970)

Na nekaterih starih slikah še lahko vidimo, kako so nekoč vhod v Šentrupeško dolino že krasili kozolci, prav bi bilo, da se ta podoba revitalizira, da bodo tudi prihodnji rodovi, tudi takrat, ko bo davno pozabljena prvotna naloga kozolcev, lahko občudovali mojstrovine preteklega časa.

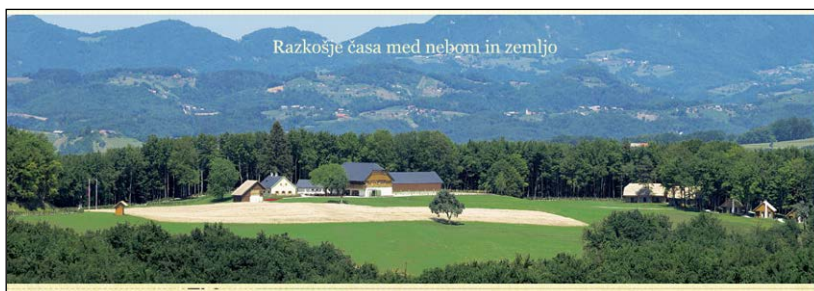
Slika 52: Kozolci ob glavni vpadnici v Šentrupert na razglednici, odposlani leta 1934. (Vir: Nahtigal, 2003)

Predlog razvoja spremljajoče infrastrukture za potrebe turizma

➤ *Gostinska ponudba in nočitvene kapacitete*

Skladno s trženjem Občine Šentrupert v turistične namene, je potrebno načrtovati tudi gostinske obrate z nočitvenimi kapacitetami, saj je stanje glede tega trenutno na zelo nizkem nivoju. Namreč, v tem času imata prenočitvene kapacitete vštete v svojo ponudbo le gostilna Jaklič in Kmečki turizem pri Deželanu, vendar dejstvo je, da je tudi teh postelj malo in so res bolj izhod v sili. Zakaj bi se obiskovalci vozili na kosila, ali prenočevati v druge kraje, npr. na Mirno, v Mokronog, ali v Trebnje, če se lahko tudi tu nudi takšno oz. še boljšo ponudbo, kajti trenutno tudi občina Trebnje nima prav posebno privlačnih restavracij z nočitvenimi kapacitetami. Lep primer, kako se lahko na podeželju ustvari ponudba na nivoju, iz katerega se Občina Šentrupert lahko uči, je posestvo Pule na Trebelnem nad Mokronogom.

Stari del zapuščene kmetije je obnovljen, spremenila se je osnovna namembnost objektov.

Sliki 53 in 54: Posestvo Pule. (Vir: <http://www.pule.si>, 2007)

Dodane pa so še bivalne enote v obliki lesenih hiš, katere so vse luksuzno opremljene in primerne tudi za zelo zahtevnega gosta. Celoten kompleks deluje neverjetno lepo in skladno s podeželjem, saj tu skrbijo za ohranjanje naravne, kulturne in etnografske dediščine ter tradicionalne krajinske identitete.

Obstoječe turistične kmetije v Šentrupertu imajo zelo dobra izhodišča za razvoj, saj so vse locirane v mehkoobno dolensko pokrajino in so dobro razporejene po občini. Vendar jim trenutno manjka ponudba, ki resnično pritegne gosta. S stalno ponudbo okusnih kosil, igriščem za otroke, ki ni v neposredni bližini ceste in prijaznostjo, bi bil učinek precej drugačen.

Res je, da danes vse več ljudi privlači podeželje. Vendar pa gredo ljudje na podeželje zato, da se sprostijo, naužijejo svežega zraka in da tudi nekaj novega doživijo. To pomeni, da bo bolj uspešna tista turistična kmetija, ki bo poleg razgleda in miru v naravi, gostu ponudila še nekaj več- morda jahanje konjev, kopanje v lastnem bazenu, izposajo koles ali kake druge športne opreme, wellness ponudbo, itd. Predvsem pa je danes pomembno trženje, kajti kdor se zna dobro tržiti in da še v resnici nudi vse tisto, kar obljublja, ima uspeh skorajda zagotovljen.

Predvsem pa manjka takšne infrastrukture v centru (Šentrupert). Potrebno je odpreti vsaj eno restavracijo, ki bi nudila kulinarične dobrote gostom, ki si pridejo ogledat le šentruperško cerkev in si nimajo namena ogledovati ostalih znamenitosti. S takšno gostilno, oz. restavracijo se privlači tudi več nedeljskih gostov. S tem pa lahko Občina Šentrupert še dodatno rešuje problem praznih hiš na trgu. Prav tako bi se lahko tu uredile nočitvene kapacitete (npr. v

obliki motela). V ta prostor ne bi umeščali hotelov, ampak naj se čim bolj spodbuja apartmajski turizem in nočitve na turističnih kmetijah.

Predlog je, da že obstoječe izletniške kmetije izboljšajo svojo ponudbo in poskušajo pritegniti goste vsaj za nekaj dni, oz. za cel vikend, tako da ponudijo posebne vikend ponudbe (npr. majhni otroci imajo bivanje brezplačno, vikend s posebnimi kulinaričnimi specialitetami,...). V občino bi umestili še turistične kmetije v Nebesih, kjer prostor nudi odlične pogoje za to dejavnost, na Veseli Gori, kamor si veliko ljudi pride ogledat cerkev in na Ravnah nad Šentrupertom, kjer je nekoč že bila gostilna.

V jesenskem času naj se odprejo zidanice odprtih vrat, ki nudijo mlado vino- mošt, kostanj in ostale jesenske pridelke. Te smo umestili na Oplenk in v Zadrago.

Predvsem na osamljenih krajih, kjer ni pregoste poselitve, pa smo predvideli kmetije odprtih vrat, ki bi bile odprte predvsem med vikendi in bi bile poleg predvidenih pohodnih, oz. kolesarskih poti.

➤ *Prometna infrastruktura*

Najbolj potrebna obnove je ravno glavna vpadnica v Šentrupert (Slovenska vas-Šentrupert), torej naj se občina najprej loti tega problema, saj so tudi rezultati ankete pokazali, da so občani najbolj nezadovoljni ravno s to prometnico.

Dalje je potrebno urediti obvoznico Šentruperta, saj bi se s tem vsaj delno rešil problem prometa skozi trg. Obvoznica bi lahko potekala skozi Povnico in sicer naj bi vodila čim bolj po že obstoječih kolovozih, saj so na tem območju najboljša kmetijska zemljišča v občini. Tako bi se obvoznica od glavne ceste Slovenska vas-Šentrupert odcepila pod Križevim potom, vodila do Škrljevega, od tam pa se usmerila v desno proti Plasti.

In tudi sicer, če v Škrljevem zares zaživi turizem, bi bila obvoznica dobrodošla, saj bi se gostje ognili velikemu ovinku.

Trg tudi predstavlja veliko križišče in stičišče cest. In sicer ima kar 6 cestnih izvozov, ki se zvezdasto širijo proti vasem in zaselkom, ter proti Mirni in Mokronogu. Ti izvozi so zelo slabo označeni. Tako se lahko obiskovalec, ki ne pozna razmer, kaj hitro izgubi, oz. se zelo

slabo znajde. Te izvoze je potrebno bolje označiti, saj vsak izvoz vodi tudi do neke turistično zanimive točke (Nebesa, Viher, Okrog, Zaloka, Vesela Gora,...), katere naj se tudi označi.

V občinskem središču je potrebno urediti parkirišča, kajti trg je za to zelo neprimeren in je lahko bolje koriščen v druge namene. Parkirišča bi npr. lahko uredili med Jakijevo hišo in gasilnim domom, če se tam odstrani kozolec. V primeru, da pa se občina odloči za odstranitev osrednje hiše na placu, bi se del trga lahko uredil v parkirišča vsaj en del pa naj ostane kot peš cona, ki je namenjena le pešcem. Prostora bi bila ločena le na diskreten način, npr s cvetličnimi lonci ali s čem podobnim, tako da skupaj še vedno tvorita nek kvaliteten javni prostor, ki je namenjen tudi za druženje, po potrebi pa se lahko spremeni v primerno prizorišče za razne javne dogodke in prireditve

V občinskem središču je potrebno urediti tudi sprehajalno oz. pešpot, ki je lahko tlakovana in naj bo del skansena (razstava kozolcev). Ob poti se postavijo klopi in smetnjaki. Lahko pa se namesto poti uredi že omenjeni park s kozolci, ki bi nudil sprostitev in oddih za občane. Pot naj vodi po južnem robu naselja Šentrupert npr. od spomenika NOB do šole. Lahko pa se namesto poti uredijo vsaj pločniki, ki jih v Šentrupertu trenutno skorajda ni.

Sliki 55 in 56: Tlakovana sprehajalna pot v Europarku, Zagorje ob Savi.

(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Sicer pa so konkretnije poti tako za kolesarje, kot tudi za pešce obravnavane pri načrtovanju rekreacije.

Nekaj javnih površin v obliki parka naj se uredi tudi ob kulturnem domu.

Predlog urejanja prostora za razvoj rekreacije

Po primerjavi pogojev za rekreacijo v Šentrupertu s splošnimi pogoji, smo ugotovili, da so pogoji za razvoj dejavnosti v naravi dobri. Poskušali jih bomo čim bolj izkoristiti.

Turistično ponudbo rekreacije na prostem moramo planirati tako, da s tem ne delamo večjih posegov v prostor, da z rekreacijsko dejavnostjo ne posegamo v ritem življenja domačinov, prav tako pa moramo nekako zadovoljiti želje povpraševalcev.

➤ Pohodništvo

☀ *Steklasova pohodna pot* je zasnovana tako, da naredimo krog po vseh obronkih okrog Šentruperta. Edina pomanjkljivost je morda to, da je vseskozi označena le Steklasova pot. Celotna pot je dolga 23 km in marsikdo bi si morda želel že prej skreniti z označene poti nazaj

proti Šentrupertu, vendar ostale smeri niso posebej označene, zato bi bilo tu potrebno postaviti dodatne informativne table. Postojanke ob Steklasovi poti so že kar vse tri turistične kmetije. Prav tako je ob poti tudi Vinska klet Brcar.

Slika 57: Steklasova pohodna pot.

(Vir: <http://www.trebnje.si>, 2007)

Dobro bi se bilo povezati s KS Dole pri Litiji in se navezati na Oglarsko deželo. Tu si gre popotnik lahko ogledat slap Bena, nato se vrne in nadaljuje pot po gozdni poti do Raven nad Šentrupertom, kjer ga pričaka kmečki turizem pri Povšetovih.

Uredi naj se še pot iz Šentruperta skozi Vrh, do Roženberka, kjer je Kragljev mlin, ki bi bil tudi nekakšen muzej in ki ga SRTT (2006) uvršča med etnološke posebnosti, ki jih je potrebno še izkoristiti, saj za omenjeni mlin trenutno velja zelo nizka stopnja izkoriščanja v turizmu. Dalje bi se pot nadaljevala na Dolenje in Gorenje Jesenice, Kremen, Breg,

Šentrupert. Pri Kragljevih je postanek, kjer bi bila kmetija odprtih vrat, kjer si obiskovalci lahko privoščijo malico.

Naslednja pohodna pot bi potekala iz Trstenika, preko Zabukovja, kjer bi bila na Antonovi gori tudi ena od odprtih zidanic jeseni. Od tu pa bi pot vodila po gozdni poti do sv. Neže na Zaloki. Tam pa se pohodnik priključi na označeno kolesarsko pot in nadaljuje proti Okrogu, kjer se lahko usmeri proti Zadragi po Steklasovi poti, ali pa skozi vinske gorice po Okrogih in skozi Maček proti Šentrupertu.

Prav tako se lahko iz Romarske poti iz Vesele Gore navežemo na K.S. Mirna, kjer poteka pohodna pot iz Mirne na Debenec.

Učne poti

Poleg obstoječih poti, bi lahko uredili še učno pot. To je predvsem zanimivo za osnovnošolsko mladino in za šole v naravi.

Učno pot bi lahko uredili delno med vinogradi in delno po gozdu. Tako bi med vinogradi lahko prikazali npr. tipično dolensko zidanico, v njej ali ob njej prešo in tu opis, kako se pridelava vino, zakaj je še dobro grozdje, kakšne vrste vinske trte tu uspevajo itd. To bi lahko bilo tudi v sklopu vinske ceste. Del učne poti pa bi bil lahko speljan še po gozdu.

Izvedljiva učna pot se zdi na relaciji: Draga- Zadraga- Okrog- Šentrupert, saj je cesta že urejena, med Zadrago in Okrogom pa poteka gozdna pot, ob kateri bi lahko postavili oznake z opisi dreves, delom v gozdu in podobnimi sorodnimi temami. Na enem od obeh vinorodnih gričev pa bi stala zgoraj omenjena tipična zidanica.

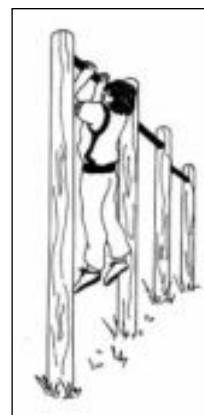
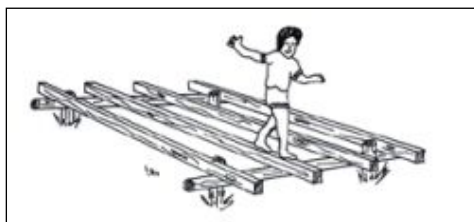
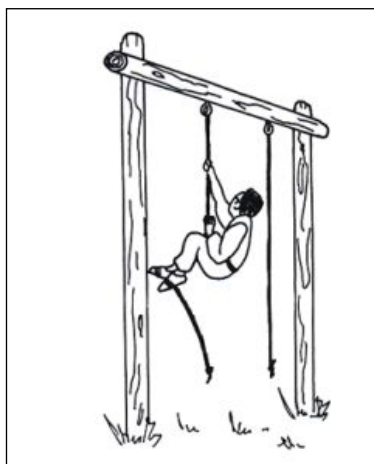
Ker je danes učnih poti res mnogo, bi poleg tega morali ponuditi še kaj drugega. Npr. turistično kmetijo, kamor bi lahko osnovnošolci prišli v šolo v naravi. Sploh je zanimiv trend, da v toplejših delih leta otroci spijo na kozolcu. To je kot prvo zelo zanimiva izkušnja in kot drugo, je to še ena izmed alternativ, da tipični kozolci ne gredo v pozabo.

☀ *Trim steza*

Slika 58: Piknik prostor v Dragi. (Foto: Rugelj Nataša, 2007)

Trim steze so danes zelo zanimive, saj nudijo sprostitev po napornem delovnem dnevu, oz. tednu, ali pa le sproščanje v prostem času. Le-to bi morda lahko umestili v dolino Bistrice.

Ker ob Bistrici že obstaja prostor za piknik, bi bila postavitvev trim steze kar prava poteza, saj bi omogočala tudi igro za otroke.

Slike 59, 60, 61: Orodja na trim stezi. (Vir: <http://www.imont-dravograd.si>, 2007)

Ta dolina je primerna tudi za kemp. Žal danes ta dolina ne daje več vtisa prvobitnosti, saj so ljudje z raznimi izkopavanji iz Bistrice in ob njej, ter s postavljanjem različnih objektov

ponekod že kar preveč posegli v prostor. Tu se lahko namesto običajnega kampa postavijo leseni paviljoni, ki so na voljo za najem, prav tako pa se uredi prostor za avtodome. Seveda je tu potrebna še izgradnja nekaj infrastrukture (voda, elektrika,...), to pomeni, da je tudi pred postavitvijo kampa potrebno izvesti presojo vplivov na okolje.

Sicer pa naj se ta dolina spreminja predvsem v spodnjem delu, kjer so že narejeni zgoraj omenjeni posegi v prostor, saj tudi SRTT (2006) predvideva ohranjanje dela narave ob potoku Bistrica.

Sliki 62 in 63: Lepši del doline ob Bistrici in za pogled neprijeten del.

(Foto: Rugelj Nataša, 2007)

➤ *Kolesarjenje*

V tem prostoru ni toliko možnosti za lahkotno kolesarjenje, temveč so daljše poti lahko bolj »gorske« ture. Ker pa imamo zelo dobro razvito mrežo cest in poti, te poti niso zelo težavne. Kolesarske steze in poti bomo sicer načrtovali po manj prometno obremenjenih in bolj varnih prometnicah, prav tako naj bi načrtovane kolesarske poti potekale ob znamenitostih, ali po cestah, ki nudijo panoramske razglede. Prav tako so dobrodošle gozdne poti in poti skozi naravo, vendar morajo biti le-te urejene temu primerno.

Primerna območja

☀ **1. varianta:** Po dolini, gorvodno ob Bistrici, gre makadamska pot do Dol pri Litiji. V sodelovanju s to krajevno skupnostjo, ki je sicer že v občini Litija, bi lahko izpeljali kolesarsko pot s pripadajočimi smerokazi, ki bi se začela pri Izletniški kmetiji Možina, po dolini navzgor do Dol, tam se priklopi na Oglarsko deželo in nadaljuje pot na Zagozd, na Dobovico in nazaj na Šentrupert. (cca. 25 km)

☀ **2. varianta:** Še ena možna kolesarska pot pa bi vodila prav tako iz Šentruperta, na Srednik (ali čez vas Kostanjevica), od tam skozi Svinjsko, Lontovž in na Veliki Cirknik, Mali Cirknik in potem skozi Roženberk nazaj na Šentrupert (cca. 19 km).

☀ **3. varianta:** Nekoliko daljšo turo bi lahko označili po cesti od Šentruperta do Zaloke in naprej po urejeni poti skozi gozd do Brezovice (pri Gabrovki). Od tam naprej pa bi pot lahko

označili le na kolesarski karti, v sodelovanju z občino Litija, saj je tam že zopet Litijska občina.

☀ **4. varianta:** Morda malce lažja tura, ki bi bila primerna tudi za družine z malce večjimi otroki, ki pa je tudi krajša, bi lahko potekala od Šentruperta do Križevega pota, na Škrljevo do Drage, od tam čez Kamnje in Vrh nazaj na Šentrupert.

➤ *Tek na smučeh*

Danes je tek na smučeh vedno bolj popularna oblika gibanja pozimi, ki se je poslužujejo tudi starejši ljudje. Poleg tega je tek ena okolju prijaznejših oblik rekreacije, za katero ne potrebujemo praktično nobene infrastrukture. Je pa dobro, če npr. res začnemo oglaševati tek na smučeh, da obstaja možnost izposoje opreme, da so v bližini gostinske storitve in po možnosti še kak učitelj teka, ki se lahko z vadbeniki ukvarja individualno.

Slika 64: Tek na smučeh. (Vir: <http://www.kranjska-gora.si>)

Primerno območje

Ravnina s kmetijskimi površinami, ki ji tu pravijo Povnica, je pozimi primerna za tek na smučeh. Podobno, kot vidimo v Kranju na Zlatem polju, kjer so sicer same njive in travniki, pozimi, ko je dovolj snega nič koliko tekačev.

Proge so lahko vse od doline Zavrh, pa tja do Prelesja. Res je, da je ta šport odvisen predvsem od vremenskih pogojev, vendar pa menimo, da Občina Šentrupert lahko kljub temu v snežnih zimah ta šport promovira in spodbuja, saj ekonomske izgube pri tem športu niso tako tvegane, kot pri smučanju.

➤ *Konjereja*

Konj postaja vse bolj priljubljena žival za krajšanje prostega časa. Veliko je meščanov, ki si

omislijo konja, ki pa ga morajo nekje tudi imeti. V ta namen se vzpostavi vsaj ena kmetija, ki živali oskrbuje in tudi vzgaja, ter nudi možnost šole jahanja. Na tem mestu bi bilo primerno nuditi tudi karte z možnimi potmi za prosto jahanje.

Te naj bodo: daljša pot na Kum, ter že vzpostavljene pohodniške poti.

Slika 65: Šola jahanja Viktorija s konji na Kumu.

(Vir: <http://www.solajahanja.com>)

➤ *Letne dejavnosti*

Tako kot rekreacijsko dejavnost v naravi, urbanistično planiranje predvideva tudi dejavnosti na igriščih, stadionih, oz. umeščanje le- teh v prostor. Trenutno je v Šentrupertu le eno igrišče in še to je šolsko.

V poletnem času bi lahko organizirali razne tekme in turnirje za mlade. V Dragi ob Bistrici, kjer je prostor za piknike, naj se postavi igrišče za odbojko na mivki, prav tako je teren tam ugoden tudi za nogomet, ki pa je tam že aktualen.

Tudi sicer se v občini Šentrupert zelo malo dogaja za mlade, koncerti in prireditve so predvsem kulturne narave, kar pa najstnikov ne privlači najbolj. Morda bi bilo potrebno poskrbeti tudi za kake koncerte na prostem za mladino, v poletnem času delavnice za osnovnošolsko mladino,...

5 ZAKLJUČEK

Med nastajanjem naloge smo počasi dobivali vpogled v dejavnost turizma v podeželskem prostoru, kaj je za razvoj le-tega potrebno, na kaj je potrebno paziti, kakšne vrste turizma se sploh razvija na podeželju ipd. Več, ko smo vedeli o tem, bolj se je potrjevala začetna ideja, da je Občina Šentrupert potencialni turistični kraj, ki vsebuje veliko elementov, potrebnih za razvoj turizma. Med anketiranjem občanov pa smo ugotovili, da se bo turizem lahko razvijal, saj jih je, poleg tistih, ki se že ukvarjalo s turizmom, še kar nekaj izrazilo željo, da bi se nekoč tudi sami ukvarjali s turizmom.

Na začetku naloge smo omenili, da je Šentrupert v Mirenski dolini, v času po izgradnji železnice, razvojno zaostajal za kraji, kot so Trebnje, Mirna in Mokronog. Po drugi sv. vojni so stare obrti večinoma propadle, prav tako trgovina in gostinstvo in tako je ostalo le prizadeto degradirano kmetijstvo, kar je povzročilo beg z zemlje v večje kraje, kjer je bila razvita industrija in je bila možnost zaslužka. Vendar pa si je gospodarstvo tudi tu opomoglo (glej preglednica 16, str. 76), saj je danes v Občini Šentrupert kar nekaj večjih podjetij, veliko pa je samostojnih podjetnikov, ki so razporejeni praktično po vseh naseljih občine.

Čedalje bolj se spreminja tudi miselnost ljudi, saj jih vedno več ostaja v kraju in se v službe vozijo tudi dlje. To kaže na ozaveščenost ljudi, ki jim ni vseeno, kako se bo razvijal prostor, v katerem živijo. To potrjuje tudi dejstvo, da je Šentrupert znova postal samostojna občina, kar daje nove možnosti za prostorski in gospodarski razvoj po meri tukajšnjih prebivalcev. Še posebej velik potencial pa ima občina za razvoj turizma.

Vsekakor lahko Občina Šentrupert razvije celostno turistično ponudbo, ki bo prinesla veliko pozitivnih vplivov na kraj. Pri tem je potrebno izkoristiti prednosti naravnih vrednot in kulturne dediščine, kot tudi podobo krajine v celoti

Iz naloge je razvidno, da se občani Občine Šentrupert zelo dobro zavedajo vseh teh prednosti, na podlagi ankete pa smo ugotovili, da je v občini dovolj ljudi, ki bi se želeli ukvarjati s turizmom, nekateri z oddajanjem sob, drugi z organizacijo izletov, tretji pa so pripravljani

vsaj priskočiti na pomoč pri pripravi in organizaciji raznih prireditev. Tako smo predlog urejanja prostora za razvoj turizma poskušali graditi predvsem na željah in potrebah občanov, do katerih smo prišli s pomočjo ankete.

Za uresničitev takšnih in podobnih predlogov za razvoj turizma pa je potrebno, da Občina Šentrupert v prihodnosti razvojne vizije usklajuje tudi z razvojem turizma in v strategije vključuje področja, ki so pomembna za razvoj turizma. Pri tem pa je potrebno paziti, da v razvojne vizije poleg turizma vključuje tudi druge panoge in dejavnosti, ki bodo turistično dejavnost dopolnjevale in s tem zagotavljale kakovost življenja vsem prebivalcem na svojem območju.

VIRI

ACER, Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja d.o.o. 2006. Regionalna zasnova prostorskega razvoja JV Slovenije. Zaključno poročilo 3.b faze.

Dolgoročni plan Občine Trebnje za obdobje od leta 1986 do 2000, z dopolnitvami 2003.

Gole, R. 2004. Kozolci- ponos naše doline. Turistična misel 16. Ljubljana, Turistična zveza Slovenije.

Gosar, L. 1991. Za usklajeno reševanje razvojnih problemov. Prihodnost slovenskega podeželja. Novo mesto, Dolenjska založba. Str. 31-45.

Hazler, V. 2004. Kozolci na Slovenskem. Ljubljana, Kmečki glas, Zbirka 101 zaklad: 80 str.

Jeršič, M. 2001. Okoljski vidiki planiranja rekreacije. Zbirka urejeno in sonaravno, št.6. Ljubljana. Svet za varstvo okolja RS. Str. 41-49.

Jeršič, M. 1999. Prostorsko planiranje rekreacije na prostem. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje: 135 str.

Kapus, M., Peterca, K., Zupančič, D. 2006. Zloženska Pot romarjev- Od Žalostne gore preko Vesele Gore do Zaplaza. Kulturno društvo Šentrupert.

Kladnik, D., Ravbar, M. 2003. Členitev slovenskega podeželja. Ljubljana, založba ZRC: 196 str.

Košćak, M. 1993. Usmerjanje razvoja na ruralnih območjih. Vesela znanost. O hišah, o mestih, o podeželjih: zbornik predavanj. Ljubljana, KUD France Prešeren: 173 str.

Kovačič. Turizem v razvoju podeželja in prispevek mladih. 2003. <http://www.gov.si>

Marušič. I. 2001. Turistični in rekreacijski objekti v krajini. Zbirka urejeno in sonaravno, št.6. Ljubljana. Svet za varstvo okolja RS. Str. 50-54.

Marušič, J. in Ogrin, D. et al. 1998. Krajine subpanonske regije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS: 96 str.

Mušič, M. et al. 1970. Arhitektura slovenskega kozolca. Ljubljana, Cankarjeva založba: 165 str.

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013, Vlada RS, 2007.

Nahtigal, D. 2003. Podobe dežele ob Temenici in Mirni. Novo mesto, Kulturno društvo Mavrica Trebnje: 200 str.

Novak, F. 1991. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana, DZS: 1125 str.

Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za naselje Šentrupert (PUP) (UL RS, št. 68/ 2005)
Statut Občine Šentrupert (UL RS, št. 12/ 2007, stran 1468)

Odlok o razglasitvi Cerkve sv. Ruperta v Šentrupertu na Dolenjskem za kulturni spomenik državnega pomena (UL RS, št. 81 / 1999)

Odlok o sprejetju zazidalnega načrta za območje urejanja obrtno podjetniške cone Šentrupert (UL RS, št. 50/93)

Pavliha, M. 1998. Arhitekturni vidiki turizma v zavarovanih območjih. Velenje, Pozoj: 167 str.

Peskar, R., Pršina, M. 2003. Zloženka Šentrupert- Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine. Koordinacijski odbor projekta »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine.

Pogačnik, A. 1992. Urejanje prostora in varstvo okolja. Ljubljana, Mladinska knjiga: 179 str.

Pozzetto, M. 1997. Maks Fabiani- Vizije prostora. Kranj, založba Libra: 420 str.

Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, EU, 2007. Ur. Sveta (EU) št. 1257/1999

Prosen, A. 1992. Planiranje in urejanje podeželskega prostora. Ljubljana, Družba za razvoj podeželja. Str. 94- 102.

Prosen, A. 1987. Planiranje podeželskega prostora. Ljubljana, FAGG.: 196 str.

Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007-2011 (RNUST), Vlada RS, 2006.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023, Vlada RS.

Resolucija o strateških ciljih na področju razvoja turizma v RS s programom aktivnosti in ukrepov za njeno izvajanje, UL RS, št. 7/ 1995.

Režun, F. 1992. Naši kraji. Podobe preteklosti in sedanjosti v občini Trebnje. Trebnje, Center za izobraževanje in kulturo: 181 str.

Savnik, R., Planina F., Šifrer, Ž. 1971. Krajevni leksikon Slovenije, II. knjiga, jedro osrednje Slovenije in njen jugovzhodni del. Ljubljana, DZS: 705 str.

Sklep sveta z dne 20. februarja 2006 o strateških smernicah Skupnosti za razvoj podeželja (programsko obdobje 2007- 2013), UL EU 2006/144.

Strategija razvoja turizma v občini Trebnje- končni dokument. 2006.

Topole, M. 1998. Mirnska dolina: regionalna geografija porečja Mirne na Dolenjskem. Ljubljana, založba ZRC SAZU: 175 str.

Turistična politika za leto 2007 z usmeritvami za leto 2008 (Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem, 2007)

Uлага, D. 1980. Telesna vzgoja šport rekreacija. Ljubljana, Mladinska knjiga: 327 str.

Verbole, A. 1995. Slabosti in prednosti podeželskega turizma; je prihodnost v trajnostnem razvoju? Izhodišča, sestavine in problemi celovitega razvoja podeželja v Sloveniji, zbornik posveta. Ljubljana, skupina Nič (Narava in Človek). Str. 125-132.

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt.), UL RS, št. 33/ 2007

Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT), UL RS, št. 2/ 2004.

Zorko, D. 1999. Uvod v turizem. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo: 208 str.

Zupan, J. 2002. Korenine naše preteklosti. Šentrupert, OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert: 292 str.

Uporabljene spletne strani:

Spletna stran Občine Šentrupert:

<http://www.sentrupert.net>, oktober 2007

Slika Bleda:

<http://www.bled.si>, marec 2007

Slika zdravilišča Rogaška Slatina:

<http://www.turizem-bastasic.si>, marec 2007

Slike oblik športne rekreacije:

<http://www.hotel-kotnik.si>, marec 2007

Makroregije Slovenije:

<http://sl.wikipedia.org>, marec 2007

Relief Občine Šentrupert:

<http://www.geoprostor.net>, april 2007

Raba tal:

<http://gis.zrc-sazu.si>, april 2007

Območje Nature2000:

<http://kremen.arso.gov.si>, oktober 2007

Podatki o cerkvi sv. Ruperta:

<http://www.gothicmed.com>, maj 2007

Statistični podatki, popis 2002:

<http://www.stat.si>, oktober 2007

Dejavnosti po naseljih:

<http://www.ajpes.si>, september 2007

Program župana Občine Šentrupert:

<http://www.gole.info>, maj 2007

Spletna stran Občine Trebnje:

<http://www.trebnje.si>, maj 2007

Slika spletne strani vinske kleti Frelih:

<http://www.vinskaklet.frelj.si>, marec 2007

Podatki o sortah vina na obravnavanem območju: <http://www.slovenia.info>, marec 2007

Podatki o kolesarskih poteh: <http://www.sloveniabike.com>, april 2007

Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine : <http://www.slovenia-heritage.net>, april 2007

O projektu GOTHICMED : <http://www.ntz-nta.si>, maj 2007

Maketa farne cerkve : <http://www.slovensko-morje.net>, maj 2007

Fotografije trgov : <http://www.e-fotografija.com>, <http://www.destinacije.com>, junij 2007

Fotografije golf igrišč : <http://www.zlati-gric.si>, junij 2007

Fotografije parkov: <http://www.arboretum-vp.si>, <http://www.ro.feri.uni-mb.si>, april 2007

Spletna stran kmetije Pule: <http://www.pule.si>, maj 2007

Fotografije spominkov: <http://www.cebelarstvo-mlakar.si>, <http://www.ena.com>, april 2007

Fotografije orodij na trim stezi: <http://www.imont-dravograd.si>, april 2007

Fotografije teka na smučeh: <http://www.kranjska-gora.si>, maj 2007

Konji na Kumu : <http://www.solajahanja.com>, april 2007

Slika, ki predstavlja gornjedolenjsko vinsko cesto: www.turizem-sevnica.si, september 2007

Zakoni iz Uradnega lista: <http://www.uradni-list.si>, april 2007

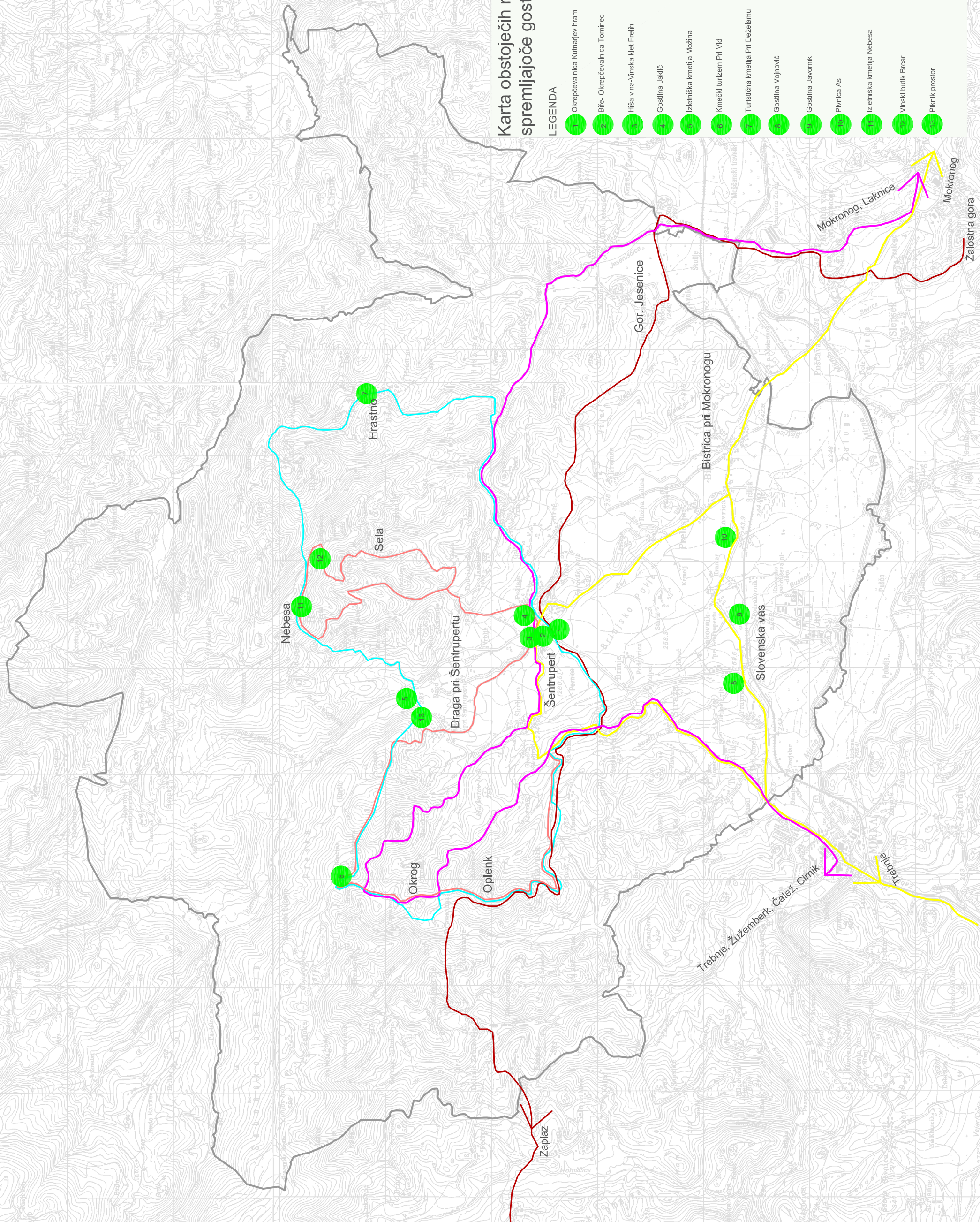
Karta obstoječih rekreativnih poti in spremljajoče gostinske ponudbe

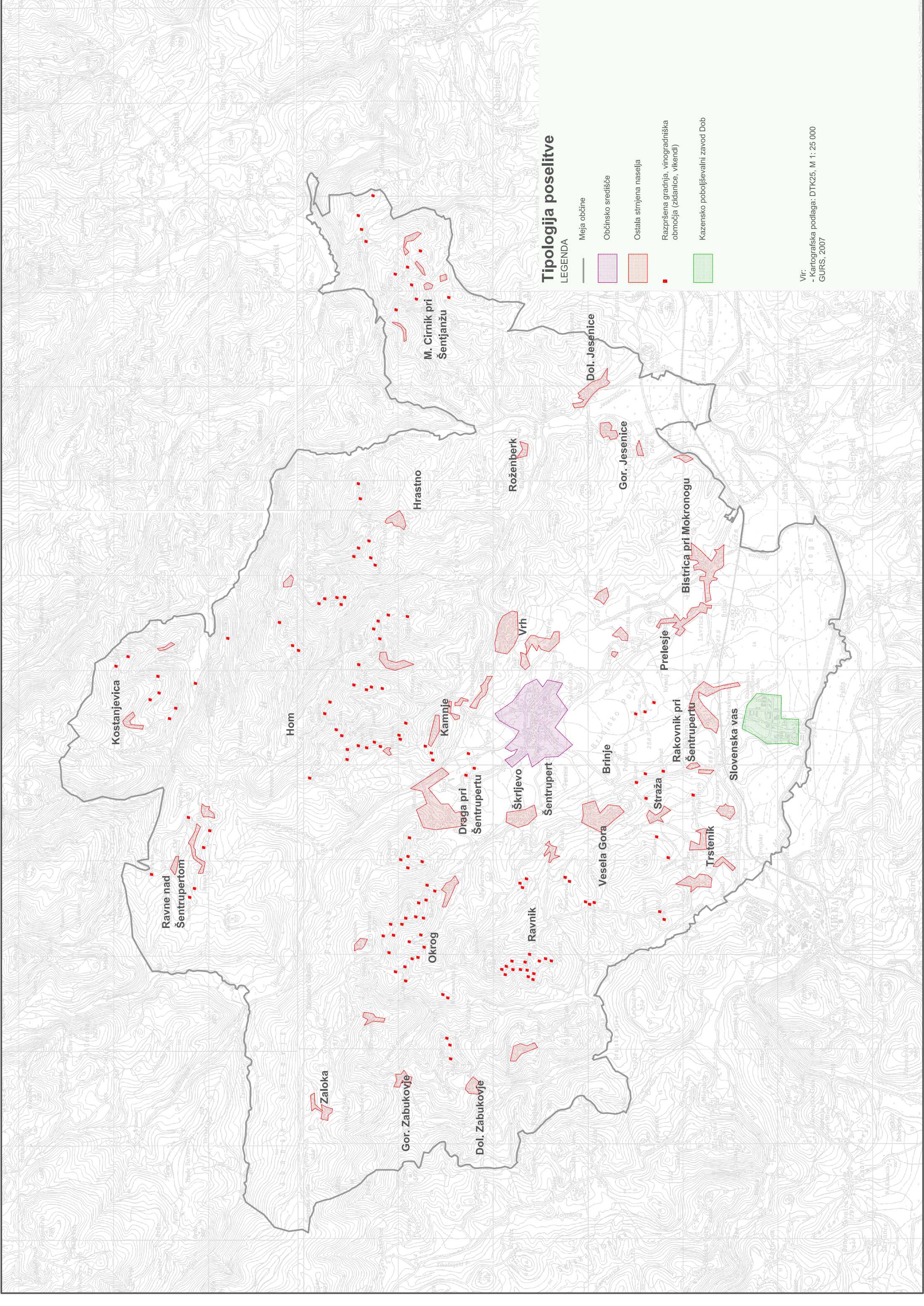
LEGENDA

- Okrepčevalnica Kutnarjev hram
- Bife-Okrepčevalnica Tominec
- Hiša vina-Vinska klet Frelih
- Gosilna Jaklič
- Izletniška kmetija Možina
- Kmečki turizem Pt Vid
- Turistična kmetija Pri Dežalamu
- Gosilna Vojnovič
- Gosilna Javornik
- Pivnica As
- Izletniška kmetija Nebesa
- Vinski buik Brcar
- Plnik prostor

- Meja občine
- Steklasova pohodna pot
- Pot romarjev
- Rumena kolesarska pot
- Krožna kolesarska pot
- Gornje doljenjska vinska turistična cesta-VTC9

Viri:
 - kartografska podlaga: DTK25, M 1: 25 000,
 GURS, 2007
 - zbiranka Steklasova pohodna pot
 - zbiranka Pot romarjev, 2006
 - <http://www.slovenialibke.com>, 2007

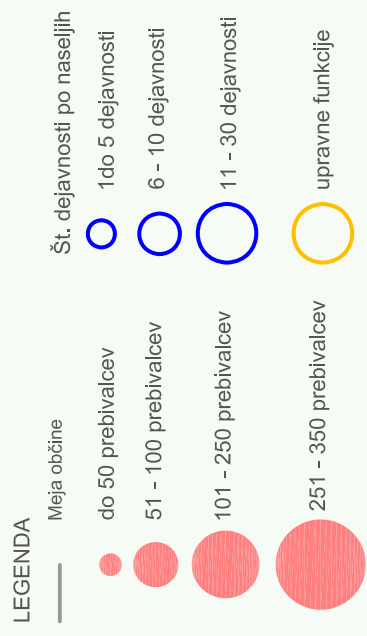
Tipologija poselitve

LEGENDA

- Meja občine
- Občinsko središče
- Ostala strnjena naselja
- Razpršena gradnja, vinogradniška območja (zidanice, vikendi)
- Kazensko pobojševalni zavod Dob

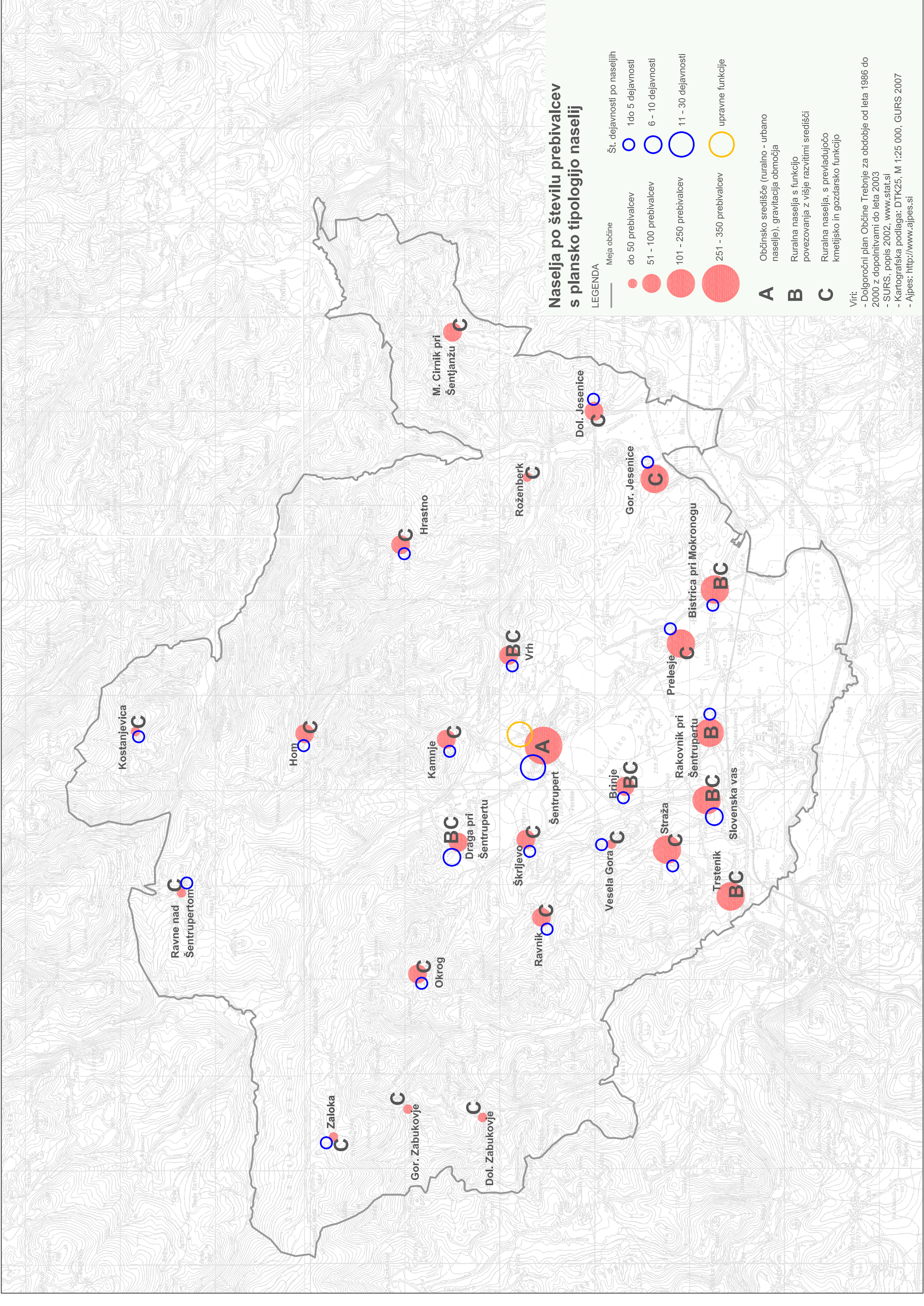
Vir:
 - Kartografska podlaga: DTK25, M 1: 25 000
 GURS, 2007

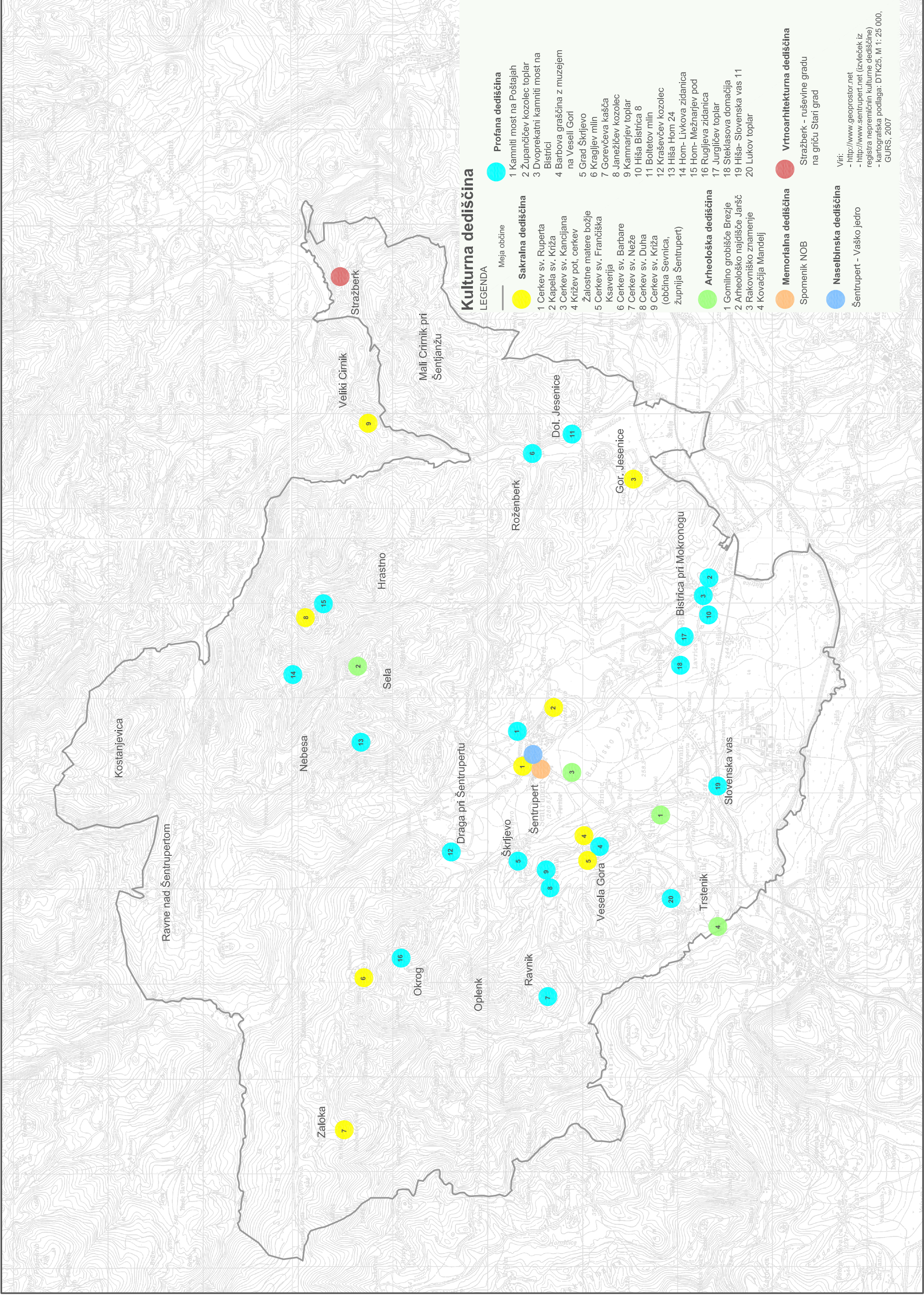
Naselja po številu prebivalcev s plansko tipologijo naselij

- A** Občinsko središče (ruralno - urbano naselje), gravitacija območja
- B** Ruralna naselja s funkcijo povezovanja z višje razvitiimi središči
- C** Ruralna naselja, s prevladujočo kmetijsko in gozdarsko funkcijo

Viri:
 - Dolgoročni plan Občine Trebnje za obdobje od leta 1986 do 2000 z dopolnitvami do leta 2003
 - SURS, popis 2002, www.stat.si
 - Kartografska podlaga: DTK25, M 1:25 000, GURS 2007
 - Ajpes: http://www.ajpes.si

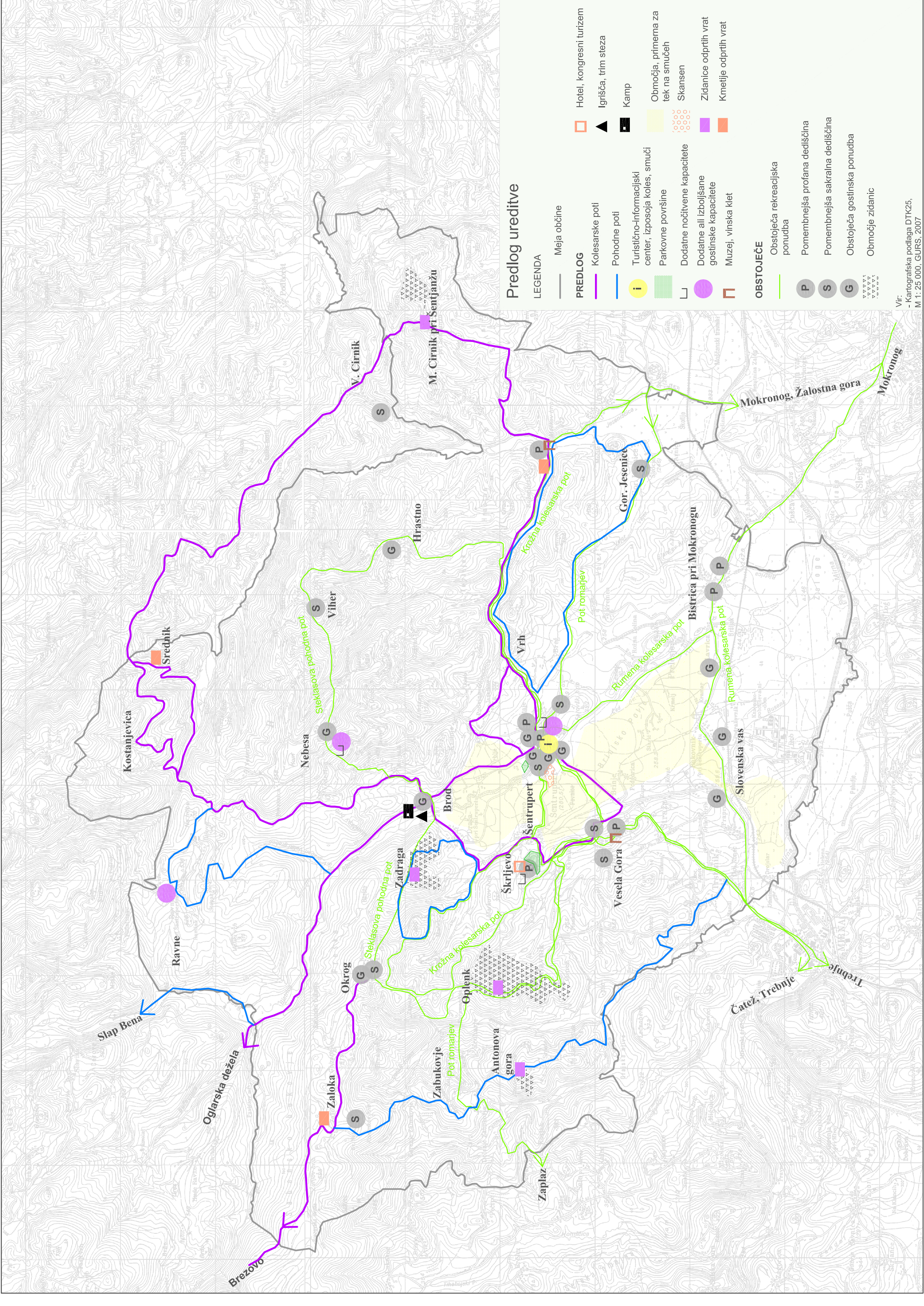

Kulturna dediščina

LEGENDA

- Meja občine
- Sakralna dediščina**
 - 1 Cerkev sv. Ruperta
 - 2 Kapela sv. Križa
 - 3 Cerkev sv. Kancijana
 - 4 Križev pot, cerkev
 - 5 Cerkev sv. Frančiška Žalostne matere božje
 - 6 Cerkev sv. Frančiška Ksaverija
 - 7 Cerkev sv. Barbare
 - 8 Cerkev sv. Neže
 - 9 Cerkev sv. Duha
 - 10 Cerkev sv. Križa (občina Sevnica, župnija Šentrupert)
- Profana dediščina**
 - 1 Kamniti most na Poštajah
 - 2 Županičev kozolec toplar
 - 3 Dvoprekatni kamniti most na Bistrici
 - 4 Barbova graščina z muzejem na Veseli Gori
 - 5 Grad Škrljevo
 - 6 Kragljev mlin
 - 7 Gorečeva kašča
 - 8 Janežičev kozolec
 - 9 Kamnarjev toplar
 - 10 Hiša Bistrica 8
 - 11 Boltetov mlin
 - 12 Kraševčev kozolec
 - 13 Hiša Hom 24
 - 14 Hom- Livkova zidanica
 - 15 Hom- Mežnarjev pod
 - 16 Rugljev zidanica
 - 17 Jurgljev toplar
 - 18 Steklasova domačija
 - 19 Hiša- Slovenska vas 11
 - 20 Lukov toplar
- Arheološka dediščina**
 - 1 Gomilno grobišče Brezje
 - 2 Arheološko najdišče Jaršč
 - 3 Rakovniško znamenje
 - 4 Kovadžija Mandelj
- Memorialna dediščina**
 - Spomenik NOB
- Naselbinska dediščina**
 - Šentrupert - Vaško jedro
- Vrtnoarhitekturna dediščina**
 - Stražberk - ruševine gradu na griču Stari grad

Viri:
 - <http://www.geoprosor.net>
 - <http://www.sentrupert.net> (izvleček iz registra nepremičnin kulturne dediščine)
 - kartografska podlaga: DTK25, M 1: 25 000, GURS, 2007

Predlog ureditve

- LEGENDA**
- Meja občine
- PREDLOG**
- Kolesarske poti
 - Pohodne poti
 - i Turistično-Informacijski center, izposoja koles, smuči
 - Parkovne površine
 - L Dodatne nočitvene kapacitete
 - Dodatne ali izboljšane gostinske kapacitete
 - ▭ Muzej, vinska klet
- OBSTOJEČE**
- Obstoječa rekreacijska ponudba
 - P Pomembnejša profana dediščina
 - S Pomembnejša sakralna dediščina
 - G Obstoječa gostinska ponudba
 - Območje zidanic
- OBSTOJEČE**
- Hotel, kongresni turizem
 - ▲ Igrišča, trim steza
 - Kamp
 - Območja, primerna za tek na smučeh
 - Skansen
 - Zidanice odprtih vrat
 - Kmetije odprtih vrat

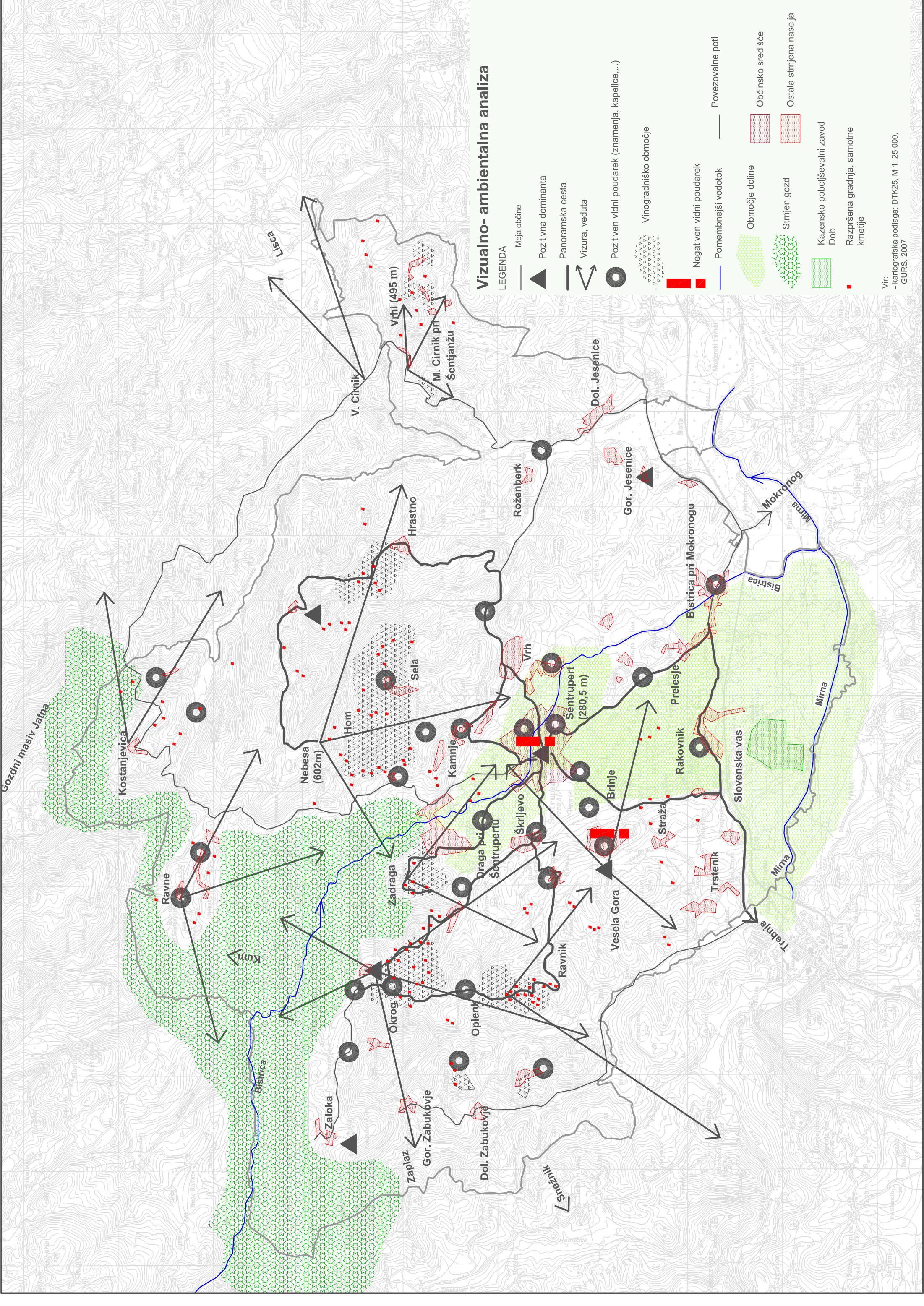
Vir:
- Kartografska podlaga DTK25,
M 1: 25.000, GURS, 2007.

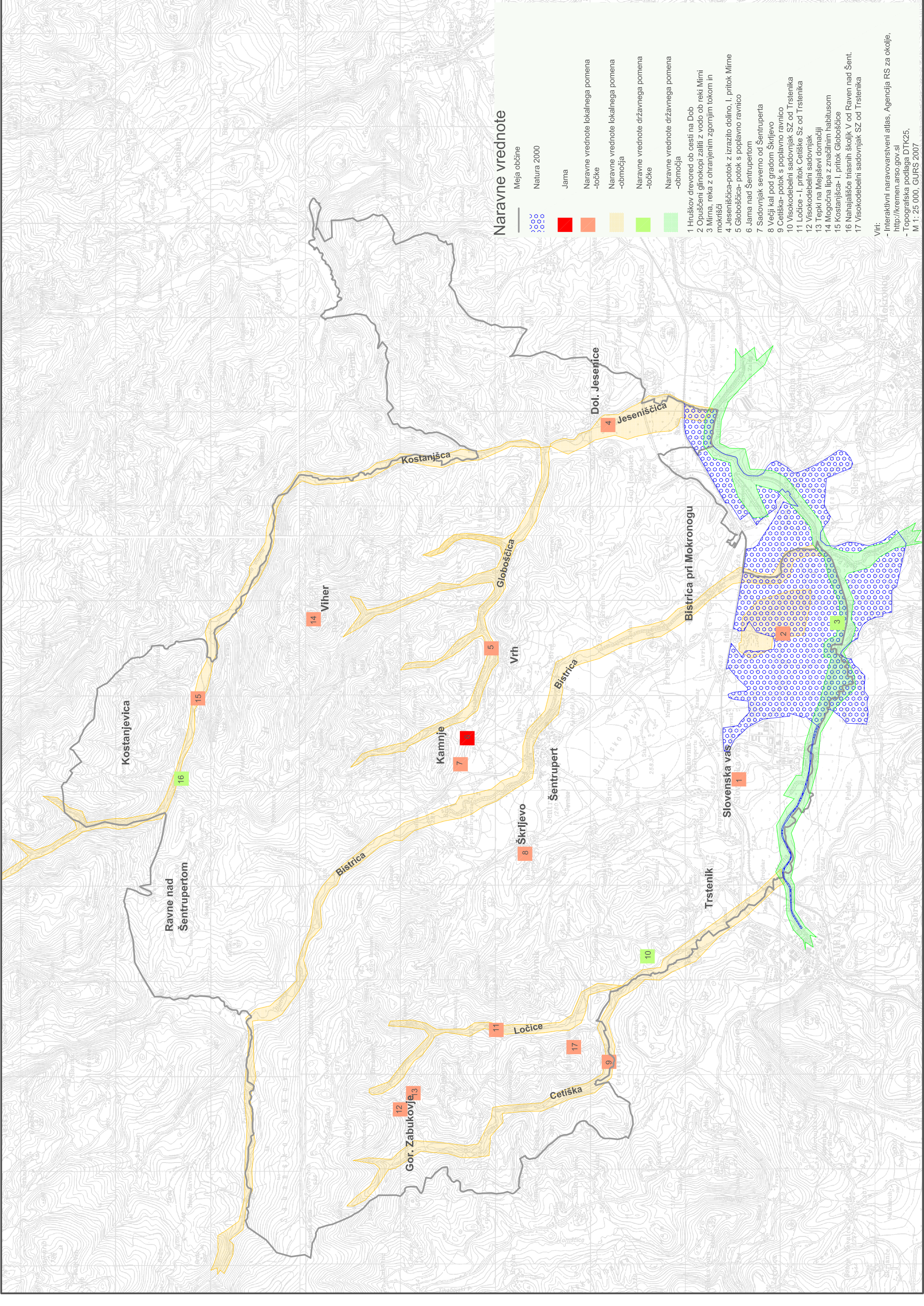
Vizualno-ambientalna analiza

LEGENDA

- Meja občine
- Pozitivna dominantna
- Panoramska cesta
- Vizura, veduta
- Pozitiven vidni poudarek (znamenja, kapelice...)
- Vinogradniško območje
- Negativen vidni poudarek
- Pomembnejši vodotok
- Povezovalne poti
- Območje doline
- Strnjena gozd
- Kazensko poboljševalni zavod
- Dob
- Razpršena gradnja, samotne kmetije
- Občinsko središče
- Ostala strnjena naselja

Vir:
- kartografska podlaga: DTK25, M 1: 25 000,
GURS, 2007

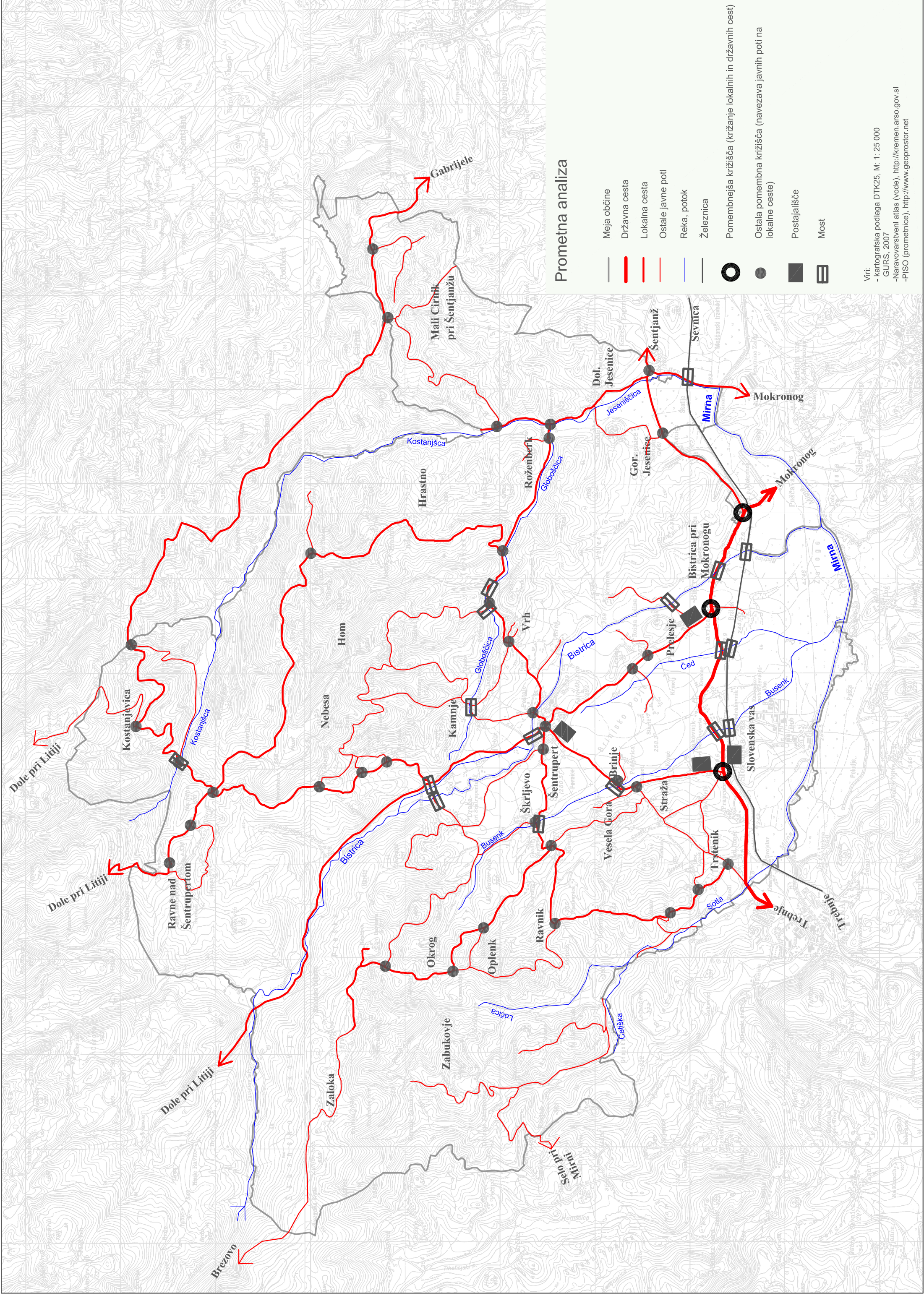
Naravne vrednote

- Meja občine
- Natura 2000
- Jama
- Naravne vrednote lokalnega pomena -točke
- Naravne vrednote lokalnega pomena -območja
- Naravne vrednote državnega pomena -točke
- Naravne vrednote državnega pomena -območja

- 1 Hruškov dvorec ob cesti na Dob
- 2 Opuščeni glinokopi zaliti z vodo ob reki Mirni mokrišči
- 3 Mirna, reka z ohranjenim zgornjim tokom in mokrišči
- 4 Jeseniščica-potok z izrazito dolino, I. pritok Mirne
- 5 Globoščica- potok s poplavno ravnico
- 6 Jama nad Šentrupertom
- 7 Sadovnjak severno od Šentruperta
- 8 Večji kal pod gradom Škrijevo
- 9 Cetiška- potok s poplavno ravnico
- 10 Visokodebelni sadovnjak SZ od Trstenika
- 11 Ločice - I. pritok Cetiške Sz od Trstenika
- 12 Visokodebelni sadovnjak
- 13 Tepki na Mejaševi domačiji
- 14 Mogočna lipa z značilnim habitusom
- 15 Kostanjača- I. pritok Globoščice
- 16 Nahajališče triasnih školjk V od Raven nad Šent.
- 17 Visokodebelni sadovnjak SZ od Trstenika

Vir:

- Interaktivni naravovarstveni atlas, Agencija RS za okolje, <http://kremen.arso.gov.si>
- Topografska podlaga DTK25, M 1: 25 000, GURS 2007

Prometna analiza

- Meja občine
- Državna cesta
- Lokalna cesta
- Ostale javne poti
- Reka, potok
- Železnica
- Pomembnejša križišča (križanje lokalnih in državnih cest)
- Ostala pomembna križišča (navezava javnih poti na lokalne ceste)
- Postajališče
- Most

Viri:
 - kartografska podlaga DTK25, M: 1: 25 000
 - GURS, 2007
 - Naravovarstveni atlas (vode), <http://kremen.arso.gov.si>
 - PISO (prometnice), <http://www.geoprosstor.net>